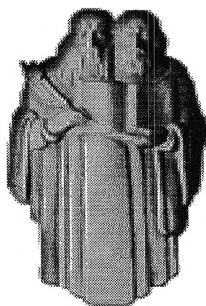

Универзитет Св. „Кирил и Методиј“ - Скопје

Филозофски факултет

Институт за Безбедност, Одбрана и Мир

Последипломски студии од областа на безбедноста

МАГИСТЕРСКИ ТРУД

Тема:

Соработката на воените и полициските сили на соседните држави во борбата против тероризмот и нивното вооружување

Ментор:

Проф. д-р Ванчо Кенков

Изработил:

Миле Трајков

Скопје, 2013 година

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД.....	5	
ГЛАВА I		
ДЕФИНИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗМОТ		
1. Дефинирање на тероризмот.....	18	
2. Цели на современиот тероризам.....	24	
3. Современи видови на тероризам.....	26	
4. Борба против тероризмот.....	29	
5. Улога на специјалните воени и полициски сили во системот на националната безбедност.....	32	
6.Единици за борба против тероризмот во рамките на војската и полицијата.....	38..	
ГЛАВА II		
ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА СОСЕДНИТЕ ДРЖАВИ		
1.ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА СРБИЈА.....		42
1.1 Воено географска положба на Србија.....	42	
1.2 Административна поделба.....	43	
2. Воени и полициски сили на Србија кои се најпознати и најобучени во борбата против тероризмот - улога, намена и задачи.....	43	
2.1 Специјална бригада.....	44	
3.Специјални полициски единици за борба против тероризмот.....	44	
3.1 Вооружување на единиците на Србија за борба против тероризам.....	45	
4. Соработка на воените и полициските сили на Србија во борбата против тероризмот.....	46	
2.ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА БУГАРИЈА.....		48
2.1 Воено гоеграфска положба на Бугарија.....	48	
2.2 Воени сили.....	49	
2.3 Специјален одред за борба против тероризмот на Бугарија(СОБТ).....	49	
2.4 Воени сили на Бугарија кои се борат против тероризмот.....	51	
2.5 Соработка на воените и полициските сили на Бугарија.....	51	
3.ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА ГРЦИЈА.....		52
3.1 Воено географска положба на Грција.....	52	
3.2 Воени и полициски сили на Грција за борба против тероризам.....	53	
3.3 Противтерористички вод на полицијата на Атина.....	54	
3.4 Баталјон на Националната стража.....	54	
3.5 Вооружување на воените и полициските сили на Грција во борбата против тероризмот.....	55	
3.6 Соработка на воените и полициските сили на Грција во борбата против тероризмот.....	55	

4.ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА АЛБАНИЈА.....	57
4.1 Воено географска положба на Албанија.....	57
4.2 Албанска војска и полиција во борбата против тероризмот, вооружување, соработка.....	58
4.3 Во рамките на вооружените сили на Албанија постои и Полк на препадни сили со 4 батаљони спремни за борба со тероризмот.....	59
4.4 Соработката на воените и полициските сили на Албанија во борба против тероризмот.....	59
5.ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА КОСОВО.....	60
5.1 Воено-географска положба на Косово.....	60
5.2 Единици за борба против тероризмот на Косово(РОСУ и др.), Косовска полиција.....	61
5.3 Специјални единици за борба против тероризмот, вооружување.....	61
5.4 Останати специјални единици на Косово.....	62
5.5 Соработка на воените и полициските сили на Косово во борба против тероризмот.....	63

ГЛАВА Ш

ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. Воено географска положба на Република Македонија.....	66
1.1 Административна поделба.....	66
2. Полициски сили во борба против тероризмот.....	67
2.1 Единица на македонската полиција за борба против тероризам.....	71
2.1.1 Единица за брзо распоредување – ЕБР.....	74
3.Улога на специјалните воени сили во системот на националната безбедност.....	80
4. Воени сили во бобра против тероризмот.....	77
4.1 Развој на воениот капацитет.....	78
4.2 Воени операции.....	79
5. Специјална единица за борба против тероризмот од Армијата на Република Македонија.....	81
5.1 Мисија на баталјонот за специјани намени.....	83
5.2 Ренцерски батлјон.....	83
6. Вооружување и опрема на македонските специјални единици во борбата против тероризмот.....	84
7. Опасност од тероризам во Република Македонија.....	84
8. Ризици и опасности во регионот од тероризам.....	87
9. Институции во Р.Македонија за борба против тероризам.....	88

10. Република Македонија и мерките против меѓународниот тероризам.....	94
11. Соработка на воените и полициските сили на Р. Македонија во борба против тероризмот	98

ГЛАВА IV

СОРАБОТКА НА ВОЕНИТЕ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА СОСЕДНИТЕ ЗЕМЈИ СО Р.МАКЕДОНИЈА ВО БОРБАТА ПРОТИВ ТЕРОРИЗМОТ

1.0 Соработка на воените и полициските сили на РМ со соседните.....	101
1.1 Соработка на воените и полициските сили на Грција со РМ.....	105
1.2 Соработка на воените и полициските сили на Србија со РМ.....	107
1.3 Соработка на воените и полициските сили на Бугарија со РМ.....	109
1.4 Соработка на воените и полициските сили на Алабнија и Косово со РМ....	110
2. ЗАКЛУЧОК.....	111
3..БИБЛИОГРАФИЈА.....	114

1. ВОВЕД

Во минатото, светот го карактеризираат брзи и динамични промени кои со себе донесоа голем број на нови ризици и опасности како по безбедноста на државите така и по личната безбедност на луѓето. Овој период е пред се окарактеризиран со тероризмот кој е во постојана експанзија во целиот свет, со сите негови форми, облици и методи на организирање и дејствување. Во современи услови, особено по нападите во САД на 11 Септември 2001 (кои се сметаат како точка на пресврт, во борбата против тероризмот), тероризмот добива светски димензии на општа закана, и станува дел од институциите и механизмите на сите светски држави, организации и сојузи (НАТО, ЕУ, ООН) за справување со тероризмот.

Во овој магистерски труд се посветува внимание на соседните држави на Р.Македонија, за соработката на нивните воени и полициски сили во борбата против тероризмот и нивното вооружување чија примарна цел, и најголема бенефиција, е да го одржуваат внатрешниот и светскиот мир. Не постои војска и полиција во светот која што нема во својот состав специјални воени и полициски единици кои извршуваат специјални, важни, сложени и опасни задачи во борбата против тероризмот. Тие единици ја спроведуваат политиката на највисокото државно-политичко и воено раковоство, а непосредното раководење и командување им е доверено на Вооружените сили односно на Министерствата за одбрана и внатрешни работи и на разузнавачките служби. Соседните држави на Р.Македонија, наизменично го помагаат и поттикнуваат бизнисот и меѓународната трговија. Покрај нивната примарна задача, соседните земји и на многу други начини истовремено настојуваат да ги унапредат нивните ставови за разрешување на конфликтите без насилство. Добрите односи овозможуваат земјите да соработуваат и да имаат свој придонес околу решавањето на светските проблеми, како сиромаштијата, болестите, па и во борбата против тероризмот.

Општата цел на истражувањето е да се утврди дали соседните држави на Р.Македонија преку своите воени и полициски сили влијаат кон подобрување на целокупната борба и справувањето со заканите од тероризмот. Дали влијанието на овие механизми е обврзувачко за земјите-членки на ОН, или тоа се толкува во зависност од дефинирањето на тероризмот во сопствената држава.

Па оттука целта е да се дојде до нови податоци за кои ќе можаат да се искористат во други конкретни истражувања во зависност од потребите, и преку користење на постоечките податоци кои би придонеле за зголемување на свеста кај овластените институции во светот и посебно нашата земја, за превземање на овластени мерки, како законски мерки така и казнени мерки кон сите поддржувачи на тероризмот и терористичките операции, се со цел да се заштити населението а со тоа и да се придонесе кон националната и глобалната безбедност. Со истражувањето прецизно се опишани определени состојби и тенденции во рамките на воените и полициските сили на соседните држави на Р.Македонија и нивното влијание во справувањето со тероризмот. Целта е да се даде поширок опис и разработка на мерките и активностите на воените и полициските сили на РМ и на соседите на РМ, нивното вооружување, соработката и нивното влијание врз справувањето со тероризмот и предизвиците на земјите кои ги носи самата појава на тероризмот.

-Формулација на истражувачки проблем

Денес во современиот свет како да не постои држава која не е повеќе или помалку загрозна од тероризам односно од терористички напади. Секој може да биде цел на терористички акт. Најчесто цели за напад на терористичките организации се војската, полицијата и државните институции.

Соседните држави на Република Македонија, Србија, Бугарија, Грција и Албанија, се држави кои имаат значајна геополитичка положба на Балканот и кои не се одбегнати во многу наврати на дејствување на терористите со разни терористички акти без разлика дали на тие терористички акти менторството е режирано од внатрешноста од самите држави ли пак е менторирано од надвор а само целта е поредокот во државата каде што се дејствува. Станува збор за регион во кој што се случувале и ќе се случуваат терористички напади од терористички организации а во исто време се јавува и потребата од ефикасно справување со ваквите групи од страна на воените и полициските сили на државите. Доколку не се соодветно опремени, обучени и вооружени воените и полициските сили нема да има и голем ефект во справувањето со терористичките групи кои, доколку се охрабрат превземаат и порадикални акции со цел да предизвикаат страв и несигурност кај граѓаните, а крајната цел им е да си ги остварат своите замислени цели.

Терористите денес користат висока технологија: снабдени се со модерно вооружување, опремени се со брзи транспортни средства со кои ракуваат доста стручно. Оружјето го набавуваат главно на 3 начини: со купување од т.н. пријателски земји и нивните разузнавачки служби односно купување од илегалниот пазар, потоа со кражби од магацините за оружје и со сопствена изработка во тајни фабрики, т.е. терористите во своите редови имаат вистински експерти-инженери за конструирање на бомби и други видови на софистицирано оружје.

Најчесто во своите терористички акти употребуваат, темпирани бомби, потоа т.н.спиечки бомби кои се активираат по електронски пат на подолг период и можат да експлодираат во саканиот момент од поставувањето па до истекот од три години. Забележано е дека терористите се повеќе активираат бомби со далечинско управување. Автоматите, снајперите и пиштолите со пригушувачи исто така се употребуваат посебно од т.н.ударни групи кои изведуваат специјални акции. Се употребуваат и пластични експлозиви, автомобили-бомби, писмо-бомба во облик на мали книги или пак писма со експлозивно полнење и специјален механизам погоден да експлодира во моментот кога пратката ќе се отвори. Не се ретки случаите да се употреби и писмо баксилоносец напишано на хартија која е импрегнирана со смртоносна хемикалија или вирус кој може да го инфицира оној што го отвора односно вдишува додека чита. Покрај овие средства, масовна употреба имаат и рачните фрлачи, противавионските ракети, пушки снабдени со ласерски нишани кои се скоро со стопроцентна прецизност.

Кога се зборува за специфичноста на вооружувањето на воените и полициските сили на соседните земји како сила која треба да се спротистави на тероризмот треба да се каже дека се работи за примена на планирани и координирани, разузнавачко-субверзивни и воено-полициски мерки и постапки, против структури кои ги подржуваат терористичките организации и тероризмот заради заштита на својот територијален интегритет, суверенитет и безбедност на своите граѓани.

Во соседните земји на Република Македонија постојат тимови за специјален одговор на тероризмот во рамките на војската и полицијата. Специјалните единици на воените сили најчесто се подобро обучени, организирани и опремени за изведување на посложени и подолготрајни

операции во извонредно тешки, мошне комплексни и сложени ситуации. Но сепак, дали изборот ќе падне на воените или на полициските сили ќе биде диктирано од самата кризна ситуација која ќе биде најдобар арбитар при донесувањето на конечната одлука. Конечна цел е уништување на терористичките организации и создавање услови за мир и стабилност и чувство на сигурност на граѓаните.

Вооружувањето на воените и полициските сили на соседните земји на Република Македонија за борбата против тероризмот во иднина мора да ги следат светските трендови на вооружување се со цел да има беспрекорен и ефикасен одговор на терористичките напади, сепак располагање со софистицирано оружје, далеку повеќе ќе се има предност во ефикасниот и енергичниот одговор на терористичките закани.

Проблем на истражување во магистерскиот труд ќе биде колку специфичноста на вооружувањето на воените и полициските сили на соседните држави на Република Македонија влијае врз справувањето со терористичките организации, како и детална елаборација на соработката на државите во справувањето со тероризмот, посебно елаборација и анализа на соработката на безбедносните органи на секоја држава по одделно во делот на надворешната и внатрешната соработка (држава со држава или внатрешно овластен државен орган со друг овластен државен орган), во справувањето и менаџирањето на терористичките закани.

-Досегашни истражувања

Во Република Македонија скоро и да не постои фонд на литература од оваа проблематика, има доволен број, но во делот на координацијата и меѓусоседската соработка во делот на менаџирањето на терористичките закани речиси во ниедна домашна литература не е опфатено, а исто така не постојат ни доволно научни истражувања кои поблиску ја обработуваат темата за соработката на воените и полициските сили на соседните држави во борбата против тероризмот и импликациите врз вооружувањето. Сепак поопсежните анализи укажуваат на тоа дека има потреба и од дополнителни истражувања во оваа област, а се со цел изнаоѓање прифатливи модели за соработка помеѓу соседните држави во борбата против тероризмот. Поради тоа, ќе се потрудам да со ова мое истражување дојдам до одредени нови сознанија од оваа област.

Поради фактот дека оваа проблематика во последно време е се поактуелна во САД и другите држави членки на НАТО. Република Македонија како кандидат за членство, треба малку повеќе да се запознае со вооружувањето на терористичките организации од светот кое што оружје се применува против владините институции како и со влијанието на специфичноста на вооружувањето на воените и полициските сили на другите држави посебно на соседните држави за справување со терористите и терористичките организации.

-Предмет на истражување

Основен предмет на ова истражување е самата соработка односно, соработката на воените и полициските сили на соседните држави во борбата против тероризмот, како и анализа на импликациите врз вооружувањето на соседните држави на Република Македонија и нивното справување со терористичките организации.. Бидејќи кај нас оваа проблематика е многу малку обработена, со ова мое истражување, ќе се обидам што поблиску да објаснам одредени поими поврзани со предметот на ова истражување.

Тероризмот е предмет на проучување на голем број автори од различен стручен и научен профил. Присутниот широк дијапазон на толкувања во врска со тероризмот ги засега речиси сите области од општественото живеење (политиката, економијата, дипломатијата, психата, верата и др.). Сепак за тероризмот може да се рече дека се повеќе мутира (на локално, национално и меѓународно ниво) и станува меѓународен проблем така да сите држави во иднина ќе мораат да се соочуваат со овој проблем и да превземаат мерки за надминување на проблемот. Одтука може да ги истакнеме и дефинираме основните поими:

Полиција: претставува општествена институција која го одржува јавниот ред и мир, спречува и открива криминал и ги спроведува законите. Иако ова не е општо прифатена дефиниција и врз основа на разноликоста во дефинирањето и развојот на полицијата како општествена институтција за извршување на нејзината основна општествена функција, може да се дефинира и како процес на стабилизација на нормативните обрасци со кои се уредуваат односите помеѓу актерите, со цел да се креираат релативно трајни функционални одговори на барањата за заштита на безбедноста на членовите на општеството.

Воени сили: (армиите), покрај уставните обврски кои ги имаат да го штитат територијалниот интегритет и суверинтет на една држава (територија), исто така може да бидат активирани и во уредувањето и зачувањето на внатрешниот поредок на една држава.

Тероризам: представува пресметана употреба на насилство или закана за насилство со цел да се всаде страв, со намера да се присилат или заплашат владите, или општествата, во постигнување на целите кои се генерално политички, религиозни или идеолошки.

-Цели на истражување

Научната цел на истражувањето е насочено кон објаснување на соработката на воените и полициските сили на соседните држави во борбата против тероризмот како и истакнување на импликациите врз самото вооружување кои што го поседуваат соседните држави. Ова е повеќе од потребно ако ја земеме во предвид улогата на воените и полициските сили во општеството, кои самите претставуваат единствени легитимни органи на присила и доколку ги анализираме нивната положба како институција (јавни служби-органи) помеѓу самата држава и граѓаните од една страна и терористите и терористичките организации од друга страна. Одтука елаборацијата на соработката меѓу-ресорски на овие институции а воедно и координацијата и соработката помеѓу самите држави во борбата против тероризмот е од исклучително значење и потребно од поголема и поопсежна анализа, кој ќе биде истакнато во самиот магистерски труд. Специфичноста на вооружувањето на воените и полициските сили на соседните земји влијае врз справувањето со терористичките организации и терористите, како и при нивното брзо елиминирање, со малку човечки загуби и мали материјални штети при евентуално делување.

Оттука *општа цел* на ова истражување се теоретските и емпириските сознанија за воведување и истакнување на нови методи на соработка на воените и полициските сили на државите, како во самата држава така и соработка помеѓу државите во борбата против тероризмот.

-Задачи на истражувањето

- ✓ Да се утврди каква е улогата и соработката на воените и полициските сили во самата држава;
- ✓ Да се утврди каква е улогата и соработката на воените и полициските сили помеѓу соседните со РМ;
- ✓ Да се утврдат кои се досегашните слабости на вооружувањето на воените и полициските сили во борбата против тероризмот;
- ✓ Да се утврди дали современиот тероризам со неговата деструктивност и примената на нови тактики влијаат на улогата на военото и полициското работење во борбата против него;
- ✓ Да се утврди дали досегашниот начин на дејствување на војската и полицијата успешно се справува со современите терористички закани;
- ✓ Да се утврди дали технологијата или човечкиот фактор имаат пресудно значење во борбата против тероризмот;
- ✓ Да се утврди каде е значењето и местото на соработката помеѓу државите во борбата против тероризмот;
- ✓ Да се утврди дали новиот пристап на современо делување на воените и полициските сили, позитивно влијае во борбата против тероризмот.
- ✓ Да се истакнат кои се импликациите врз вооружувањето на армиите и полициите во борбата против современиот тероризам.

Задачите се спроведуваат по сите принципи на научната методологија, најчесто низ следниве фази:

- Детално изучување на воените и полициските структури како и феноменот „тероризам“ по релевантни индикатори (социолошки, културни, историски и др.);
- Утврдување ранливи групи, како резултат на дејствувањето на тероризмот;
- Определување на оптимални облици, средства и содржини на специфичноста на денешното вооружување;
- Анализа на набавката, транспорт и употреба на оружјето и анализа на ефектите од употребеното оружје против тероризмот.

-Хипотези

-Општа хипотеза

Врз основа на општиот пристап на проблемот за соработката на воените и полициските сили на соседните држави во борбата против тероризмот и импликациите врз вооружувањето, ќе ја поставиме следната општа хипотеза:

Современата соработка на воените и полициските сили на соседните држави во доменот на вооружувањето и заедничкото делување, е неопходно во ефикасното справување со тероризмот.

Покрај општата хипотеза ги поставуваме и следниве посебни хипотези:

- ✓ Какви се досегашните пристапи на вооружувања на соседните држави;
- ✓ Новите пристапи на вооружување и сваќање на тероризмот доаѓа после 11 септември 2001 година;
- ✓ Современиот тероризам не е возможно целосно да биде искоренет, но со меѓусебната соработка помеѓу државите може да се сведи на минимум;
- ✓ За постигнување на поголем успех во борба против тероризмот преку концептот на современото вооружување и меѓусебна соработка помеѓу државите, потребно е утврдување на меѓусебна регионална законска-рамка, врз која би се повикувале државите од соседството во борбата против тероризмот;
- ✓ Новото вооружување на воените и полициските сили на соседните земји за борбата против тероризмот треба да доведе ефикасно и брзо справување со терористите.
- ✓

-Варијабли

Независна варијабла

Соработка на воените и полициските сили на соседните држави во доменот на вооружувањето е независна варијабла, кое како концепт на работа на овие

органи во државните институции, доведуваат до меѓусебно надградување кое може да се искористи во борбата против тероризмот.

Зависна варијабла

Зависната варијабла е *заедничкото делување, кое е неопходно во ефикасното справување со тероризмот.*

-Методи и техники на истражување

Од методолошка гледна точка ова истражување има дескриптивен карактер. Со истражувањето ќе се обидам прецизно да ги опишам определни состојби и тенденции за воспоставување на нови концепти и утврдување на новата улога на вооружувањето и соработката во борбата против тероризмот.

Од методолошка гледна точка ова истражување има:

Дескриптивен карактер – ќе се користи за да се даде поширок опис и разработка на вооружувањето и соработката на соседните држави во борбата против тероризмот.

Во истражувањето ќе бидат користени секундарни извори на податоци: Научна и стручна литература од области кои третираат вакви проблеми, научни трудови и публикации, нормативни и правни акти, документи од безбедноста, извештаи од релевантни институции, документи од безбедноста и одбраната, анализи, заклучоци итн.

Посебна примена во ова истражување ќе најдат следниве методи:

Анализа на содржина ќе се применува во анализа на домашни и странски изданија, законски и подзаконски прописи, билтени извештаи итн. До потребните основни вредности во анализа на содржината ќе се дојде со употреба на квантитативна и квалитативна анализа т.е. фреквентна и семантичка анализа.

Компаративен метод ќе се користи со цел да се изврши делумна квалитативна и квантитативна селекција и анализа на прибраните податоци и врз основа на тоа ќе се воопштат релевантните факти за потврдување или

негирање на поставените хипотези. Овој метод ќе се користи за спроведување на сите податоци добиени со претходно користење на статистички методи и анализа на содржината, кои се однесуваат на бројчаните показатели за состојбите на законите, подготвеноста на воените и полициските сили во борбата против тероризмот како и меѓусоседските соработки во овој домен. Со овој метод ќе се изврши и споредбена анализа на законските решенија и концептите за примена на соработката во доменот на вооружувањето помеѓу соседството и акти врз кои соседството ги гради своите стратегии во делот на вооружувањето во борбата против тероризмот.

Ќе се примене аналитички модел кој има најсоодветна концепциска основа за понатамошни истражувања во улогата на специфичностите на вооружувањето на соседните држави во борбата против тероризмот.

Историографскиот метод ќе најде примена со цел да се осознаат и искористат искуствата од минатото, за улогата на вооружувањето во борбата против тероризмот.

Дескриптивен метод ќе се користи за детално опишување на улогата и потребата од вооружување во ефикасното справување со терористичките закани.

Во текот на истражувањето, ќе се користат следните посебни научни методи, како индуктивна и дедуктивна метода.

Индуктивно-дедуктивна метода ќе се користи за да се извлечат темелни заклучоци врз основа на разговори направени со овластени службеници во матичните институции-органи, за конкретни проблеми поврзани со вооружувањето и соработката на меѓусоседските држави во борбата против тероризмот.

-Научна и општествена оправданост на истражувањето

Научната оправданост на ова истражување се согледува во придонесот на верификување на научно недоволно познати и проучени специфичните факти во врска со улогата и потребата во современото вооружување како и целосната елаборација на соработка помеѓу соседните држави во борбата против тероризмот. Материјата која се обработува во овој труд има актуелно значење кое што овозможува согледување како на важноста, така и на чувствителноста од потребата од соработката на соседството во ефикасно справување со

тероризмот. Како и во секој современ безбедносен систем, така и кај нас има потреба од постојано следење на светските трендови во доменот на вооружувањето се со цел да дојде до минимизирање од загубите од делувањето на терористите. Во овој дел секако е најбитна координацијата и соработка помеѓу државите за уште поефикасен отпор од терористичките закани.

Општесвената оправданост се состои во тоа што истражувањето би помогнало да се согледаат слабите елементи и недостатоци на досегашната соработка помеѓу соседните држави во борбата против тероризмот, како и да се истакнат спецификите на досегашниот арсенал на вооружување користено во борбата против тероризмот и експлицитно да се истакнат потребата од ново современо вооружување се со цел да се минимизираат загубите од терористичките акти.

Од методолошка гледна точка ова истражување има **дескриптивен и експликативен** карактер. Со истражувањето прецизно се опишани определени состојби и тенденции во рамките на институциите и механизмите на соседните држави на Р.Македонија и нивното влијание во справувањето со тероризмот. Од методолошка гледна точка ова истражување има:

- **Дескриптивен карактер** се користи за да се даде поширок опис и разработка на мерките и активностите на воените и полициските сили на соседите на РМ, нивното вооружување и нивното влијание врз справувањето со тероризмот и предизвиците на земјите кои ги носи самата појава на тероризмот. Во истражувањето се користени секундарни извори на податоци, научна и стручна литература од области кои третираат ваков проблем, документи од безбедноста и одбраната, интернет веб-страници, заклучоци, официјални документи на соседните држави, лични искуства на Офицери за безбедност и др.

- **Структурален карактер** - ја одредува структурата на воено-полициските сили, со посебен акцент на институциите и механизмите на соседните држави на РМ преку кои земјите се обврзуваат на имплементација на истите со цел да се постигне поефикасен степен на подготвеност во справувањето со тероризмот.

Посебна примена во истражувањето имаат следниве методи:

- **Историографски метод** најде примена да се осознаат и искористат искуствата од минатото за периодот за кој постои научно-верификувана документација (тела, работни групи, декларации, резолуции, конвенции, итн.).

Тоа значи да се опфатат хронолошките текови и искуствата на развојот на механизмите и институциите на соседните држави на РМ во борба против тероризмот.

- **Анализа на содржина** најде своја примена во анализа на историографските податоци и теоретските сознанија, анализа на научни конференции, анализа на текстови, книги, анализа на весници и списанија, пишани искуства, лично искуство, документи од безбедноста и одбраната и фотографии, графикони, интернет (web) страни. До потребните основни вредности во анализата на содржината се дојде со употреба на квалитативна анализа т.е. фреквентна и семантичка анализа. Анализата, обработката и донесувањето на заклучоците од овој дел на истражувањето ќе претставува добра основа за понатамошни постудиозни проучувања.

- **Компаративниот метод** се користи со цел да се изврши делумна квалитативна и квантитативна селекција и анализа на прибраните податоци, врз основа на кои ќе се воопштат релевантните факти за потврдување или негирање на поставените хипотези. За анализа на квантитативните податоци се примени: описот, анализата на содржината и интерпретацијата на податоците, применувајќи притоа определени компјутерски програми.

Во истражувањето се користени секундарни извори на податоци, научна и стручна литература од области кои третираат ваков проблем, документи од безбедноста и одбраната, интернет веб-страници, заклучоци, официјални документи на соседните држави, лични искуства на Официри за безбедност и др.

ГЛАВА I

ДЕФИНИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗМОТ

1. ДЕФИНИРАЊЕ НА ТЕРОРИЗМОТ

Во дефинирањето на поимот на тероризам, до денес не постои единствена и усогласена дефиниција на овој термин, како резултат на различното толкување на значењето на тероризмот. Имено, самиот карактер на тероризмот е променет во текот на историјата. Додека во одреден период, насилната активност, се оловувала како тероризам, во друг период истата активност се оценувала како војна, ослободителна борба или криминал. Исто така не треба да се занемари фактот дека во последните години, во некои форми на тероризам, и самата религија почнала да игра значајна улога. Понекогаш и самиот настан го дефинира тероризмот. Секој пат кога ќе се спомене терминот тероризам, двојните аршини и контрадикции доведуваат до конфузија во неговото дефинирање. Поради тоа потребен е мултидисциплинарен пристап. Познатиот експерт за тероризам од Универзитетот Тексас во Далас, САД, Х. Х. Купер (1978, 1998)¹, смета дека: “Проблемот се наоѓа во дефиниција на проблемот,, Оттука можеме да се сложиме дека тероризмот претставува проблем, но неможеме да се согласиме околу тоа што е тероризам. Еден од главните причини поради кои е тешко да се дефинира тероризмот е фактот што неговото значење се менува во општествен и историски контекст. Ова укажува дека, оној кој за некого е терорист, а за друг борец за слобода или права, се толкува како резултат на варијабилното значење на тероризмот. Промените на значењето настануваат поради фактот дека тероризмот не е цврст поим. Како злосторство, тероризмот е одреден со општеството, а со општествените промени се менува неговото значење². Со оглед на тоа дека прашањето на тероризмот го третираат повеќе науки и дисциплини, т.е. дека прашањето на согледување на тероризмот е мултидисциплинарно, вредно е да се нагласи дека тероризмот како кривично дело е составен дел од корпусот на кривични дела опфатени со Меѓународното кривично право. Меѓународното кривично право преставува систем на правни прописи кои во себе ги содржат нормите на кривичното право кои имаат меѓународен карактер и нормите на меѓународното јавно право, насочени кон

¹ Cooper, H.H.A., *Terrorism: The problem of the problem of definition*. Chitty's Law Journal, 26(3), 1978, стр. 105-108.;

² Cooper, H.H.A., *Self-defense*. In *Encyclopedia Americana* (Vol. 25). Danbury, CT: Grolier., 1998, стр. 532

казнување или примена на други санкции спрема лицата одговорни за кривични дела, кои се како такви означени како меѓународни³. Во групата кривични дела означени како меѓународни кривични дела, пред се, спаѓаат кривични дела кои се во надлежност на Меѓународниот кривичен суд во согласност со членот 5 од Статутот, а тоа се: воени злосторства, злосторства против човештвото, геноцид и агресија. Покрај наведените, тука спаѓаат и следниве злосторства: земање на заложници, тероризам, злосторства против меѓународно заштитените лица, злосторства против службениците на Обединетите Нации и пропратниот персонал, злосторства од страна на платениците, злосторство на производство и ставање во оптек на наркотици, дрога и други психотропски супстанции, злосторства против културното наследство и злосторства против животната средина.

Кофи Анан⁴, во еден период Генерален Секретар на Обединетите Нации, има изјавено во текот на заседавањето со 57-то Генерално Собрание на ОН (04/10/2002), дека тероризмот по својата природа е напад на фундаменталните принципи на правото, поредокот, човековите права и мирното решавање на конфликтите, сите принципи на чија основа се базира системот на Обединетите Нации⁵. Обединетите Нации имаат најзначајно место во овозможувањето на правна и организирана рамка во т.н. кампања против тероризмот за што ќе говориме поопширно во овој труд.

Не можело да се предвиди дека работите ќе се закомплицираат до тој степен да денес се егзистира во еден свет на несигурност и тероризам. Се смета дека најлошо е што моќните држави ја замаглуваат вистината за тоа, кој точно е терорист, ниту пак зошто терористите шират терор меѓу невиното население.

Прашањето што е тероризам, веќе подолго време ги предизвикува теоретичарите, експертите и политичарите. Многу често поимот на тероризмот се заменува со поимот терор или обратно, така да е неопходно да се даде теориско разграничување помеѓу овие два поими. Теророт и тероризмот се облици на насилство применети од страна на мали групи, иако во пракса постојат голем број на поинакви примери. Поимот на терор се врзува за група на власт која по пат на владеење со страв и други насилни методи сака да ја задржи

³ Stojanović Zoran., *Međunarodno krivično pravo*, Pravna Knjiga, Beograd, 2006, стр. 35

⁴ Кофи Анан, е дипломат од Гана, кој беше седмиот Генерален Секретар на Обединетите Нации, од 1 Јануари 1997 до 31 Декември 2006 година

⁵ <http://www.un.org/ga/57/>

власта, додека поимот на тероризам се врзува за групи кои имаат за цел да ја сменат власта, било да станува збор за демократска или крајно недемократска⁶. Во двата случаи жртвите се цивили. Самиот поим тероризам е изведен од поимот терор, што значи „начин на борба на поединци, политички групи и организации против постоечките општествено-политички уредувања и политички системи, заснован на примена на организирано насилство: атентати, убивање на претставници на држави и политички системи, владеачки класи, напади на општествени добра, саботажи и др.“. Во поширока смисла, тероризмот значи сеење на страв меѓу политичките противници. Иако политички неодреден и морално е неоправдан бидејќи дозволува употреба на сите расположливи средства, тероризмот во поново време стана многу популарен. Го карактеризираат различни корени и облици - од расна, верска, национална и класна нетрпеливост, стар и нов анархизам, па се до сепаратистички прогони и тенденции, користејќи се со разни облици на насилство: атентати, киднапирања, саботажи.... Во следниот дел се наведени неколку дефиниции за тероризмот од различни автори и извори, кои би помогнале за подобро разбирање на поимот и феноменот наречен тероризам. Од друга страна, тероризмот е доктрина и метод на борба за одредени цели по пат на систематска употреба на сила.

Според **Одри Курт Кронин**, тероризмот ги содржи следните елементи: политичка природа, ненадејно насилство против божемна случајна цел и напади на невини луѓе од страна на други лица. Сите овие атрибути се илустрирани со последните примери на тероризам - инцидентите на Ал Каеда, бомбардирањето на американските амбасади во Кенија и Танзанија 1998 год., нападите на 11 Септември 2001 год., па се до киднапирањето туристи од страна на Аби Сајеф на Филипините. Како најкратка дефиниција на тероризмот ја дава: ***Ненадејна закана или употреба на божем случајно насилство против невини луѓе за политички цели од страна на странски државјани***⁷.

⁶ Terorizam, u: *Opća enciklopedija*, sv. VIII., 1982., стр. 191

⁷ Кронин Одри Курт и Џејмс М. Лудс, *Напад на тероризмот - Елементи на грандиозна стратегија*, Нампрес, Скопје, 2009, стр. 4

Дејвид Родин, го дефинира тероризмот како намерна, небрежна и несовесна употреба на сила кон неборбени лица, од страна на државни или недржавни актери за идеолошки цели и во недостаток на значителен судски процес⁸.

Претходно презентираниите дефиниции за тероризмот кои се првеземени од западните автори имаат “единствен заеднички именител“ според кој тероризмот претставува: *нелегална, противзаконска примена на закана за употреба на сила и примена на систематско насилство, односно извршување на убиства, закани, сеење страв од страна на поединци, групи, или организации, насочени против невиното население (или негови делови), сопственоста и владата со цел, да се промени политичкиот курс и да се остварат нивните политички и социјални цели*⁹.

Не ретко, унифицирана дефиниција за тероризмот, не постои дури и помеѓу различни државни и безбедносни агенции во одредена држава. Каков што е и случајот со САД, каде што опсегот на дефиниции варира во зависност од агенциите. На пример, **Министерството за одбрана на САД**, го дефинира тероризмот како “калкулирана употреба на незаконско насилство со цел да втера страв, и со цел да принудат или заплашат влади или општества, за остварување на цели кои се генерално политички, религиски или идеолошки”¹⁰.

Според **ФБИ** (Федералното Биро за Истражување), тероризмот се дефинира како “незаконска употреба на сила или насилство против лица или посед со цел да се застраши или присили одредена влада, цивилно население или било кој нивни сегмент поради промоција на политички или социјални цели и намери”¹¹.

Според **Владата на САД**, тероризмот претставува “предоминантно“, политички мотивирано насилство извршено против невоени цели, од страна на поднационални групи или тајни агенти, вообичаено со намера да се влијае на јавноста”¹².

Оваа разлика помеѓу различните агенции или тела на иста влада можат да се објаснат со различните рамки на дејствување или надлежности. Меѓутоа,

⁸ Steinhoff Uwe, *On the Ethics of War and Terrorism*, Oxford, Oxford University Press 2007, стр. 119

⁹ Котовчевски Митко, *Современ тероризам*, Македонска цивилизација, Скопје, 2003, стр. 27

¹⁰ United States Department of Defense, Office of Joint Chiefs of Staff, Joint Publication 1-02: Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms (Washington , DC : United States Department of Defense, 12 April 2001 – As amended through 5 June 2003), стр. 531

¹¹ <http://www.fbi.gov/publications/terror/terror99.pdf>

¹² Office of the Coordinator for Counterterrorism, *Patterns of Global Terrorism 2002*, US Department of State Publication 11038 (Washington , DC : State Department, April 2003), стр. 13

разликите постојат и помеѓу самите земји. Овие разлики не се само производ на поинакви сфаќања на поимот на тероризмот, туку и промена на други чинители кои доведуваат до појава на модерниот тероризам или сфаќање на тероризмот во современи услови. Традиционалниот концепт на тероризмот е заменет од еден нов или како што се нарекува во теоријата, “супер тероризам“, преставен и применет од страна на култови или религиско мотивирани групи, опремени со оружје за масовно уништување кои се подготвени да го употребат во секој момент.

Европската Унија го дефинира тероризмот за правни и официјални цели во Членот 1 од Рамковната Одлука за борба против тероризмот од 2002, како одредени криминални прекршоци утврдени во списокот кој се состои воглавно од сериозни кривични дела против луѓето и имотот, кои земајќи ги во предвид нивната природа или контекст, можат сериозно да наштетат на некоја држава или меѓународна организација со цел сериозно заплашување на популацијата; или да натера некоја влада или меѓународна организација да изврши или да се воздржи од извршување на некој акт; или сериозно да ги дестабилизира или уништи фундаменталните политички, уставни, економски или социјални структури на некоја земја или меѓународна организација¹³.

Резолуцијата 1566 на **Советот за безбедност на ОН**, ги осудува терористичките акти како, криминални акти, вклучувајќи ги оние против цивилите, извршени со намера да се предизвика смрт или сериозна повреда, или земање на заложници, со цел да се предизвика состојба на терор во јавноста или кај група на лица или одредени лица, да се заплаши населението или принуди влада или меѓународна организација да изврши или се воздржи од извршување на некој акт, кој ги сочинуваат дела во рамките и како што се дефинирани во меѓународните конвенции и протоколи кои се однесуваат на тероризмот, и под никакви околности не се оправдани со причини од политички, филозофски, идеолошки, расни, етнички, религиозни или други слични природи¹⁴.

Холандскиот истражувач, **Алекс П. Шмид**, истражувајќи 109 дефиниции за тероризмот, кои ги пронашол во литературата, ги подвргнал на квантитативна анализа и дошол до заклучок дека 22 елементи се повторуваат. Следниве елементи се опфатени по ред на зачестеност:

¹³ <http://www.statewatch.org/news/2002/jul/frameterr622en00030007.pdf>

¹⁴ Резолуција 1566 на Советот за безбедност на ОН (8 Октомври 2004)

- Употреба на сила и насилство
- Политички карактер
- Предизвикување на страв и ужас
- Закана
- Очекување психолошки ефекти и реакции
- Разликување на жртви и поширока мета на напад
- Планирано, организирано и систематско делување
- Метод, стратегија, тактика на борба
- “Екстранормалност“, кршење на прифатените правила, непостоење хуманитарни димензии
- Уцени, принуда, наведување на послушност
- Желба за публицитет
- Самоволие, лицемерие, непостоење на дискриминација
- Цивилни жртви, неборци, неутрални, лица неповрзани со активности
- Застрашување
- Нагласување на невиноста на жртвите
- Извршител е група, движење, организација
- Символична природа, покажување на другите
- Непредвидливост, неочекуваност на појавата на насилство
- Тајност, прикриеност
- Криминален, злосторнички чин
- Барање на трети лица¹⁵.

Презентираните елементи зборуваат за големиот степен на согласност околу елементите на дефинициите за тероризмот.

Митко Котовчевски, во своето поопфатно истражување на поимот и феноменот тероризам, објаснува дека тероризмот во суштина претставува криминална повреда на скоро секој национален или меѓународен правен кодекс односно во една од многуте пристапи кон дефинирањето на тероризмот, го дефинира како употреба на насилно заплашување заради потчинување на луѓето или за постигнување на целта¹⁶.

Радослав Гачиновиќ, од друга страна го дефинира тероризмот како организирана припрема на насилство од страна на политички мотивирани

¹⁵ Schmidt Alex P., *Political terrorism*, Amsterdam, Nort-Holland, 1983, стр. 76-77

¹⁶ Котовчевски Митко, *Современ тероризам*, Македонска цивилизација, Скопје, 2003, стр. 24

извршители (поединци или групи), кои се одлучни, да низ страв, закана и паника ја наметнат својата воља на органите на власта и граѓаните¹⁷.

Според **Злате Димовски**, тероризмот претставува, секоја организирана и поединечна незаконска употреба на сила изразена со примена на оружје (биолошко, хемиско, радиолошко, нуклеарно) или закана со употреба на сила против луѓе или имот, заради принудување или заплашување како средство за постигнување политичка, етничка, економска, религиозна или идеолошка цел¹⁸.

Земајќи го во предвид големиот број на дефиниции за тероризмот, која секоја на свој начин поаѓа од исти или слични факти, оправдано се поставува прашањето во што дадените дефиниции се поклопуваат, а во што се разликуваат. Изнесените размислувања на одредени автори всушност ја отсликуваат терористичката активност преку свои размисли и аргументи. Презентираните дефиниции секогаш можат да бидат предмет на исправки и критики, поради непостојаноста во формите, појавните облици и дометот како и дијапазонот на зафатените простори и променливите карактеристики. Без оглед на тоа дека сите се сложуваат дека тероризмот претставува опасна општествена појава, присутна во различни форми, низ историјата на човечкото општество, ни до ден денес не се изградени ниту пак ускладени единствени ставови по ова прашање. Претходно наведените дефиниции за тероризам се само неколку од стотиците дефиниции кои повеќе или помалку содржат слични елементи.

2.Цели на современиот тероризам

Целите на тероризмот се најчесто поврзани со крајниот ефект кој треба да се постигне со дејството, односно она што претходно било планирано и прогнозирано од страна на извршителите на актот. Најчест случај е кога терористичкиот акт е програмиран да постигне две или повеќе цели истовремено. Како најчести цели можат да се набројат:

- Добивање целосна светска национална и регионална поддршка на целта на извршителите на терористичкиот акт.
- Провокација на власта и нејзините органи и предизвикување на ситуација каде е неизбежна потребата од брза, одлучна и строга акција на

¹⁷ Гагиновиќ Радослав, *Антитероризам*, На Трагу, Београд, 2006, стр.26

¹⁸ Димовски Злате, *Тероризам*, Графотранс, Скопје, 2007, стр. 4

безбедносните органи, а потоа создавање атмосфера на наклонетост кон терористите.

- Преку директен напад со директни вооружени дејства да се постигне слабеење на безбедносните сили и ефект на недоверба кај населението во сопствените безбедносни органи.
- Отуѓување со цел да се добијат пари, средства, оружје и опрема.
- Уништување на стратегиски, тактички цели и инфраструктура потребна за непречено егзистирање.
- Одвраќање на странски инвестиции и национални планови за развој.
- Остварување на влијание врз решенијата на владата, законодавството, независните државни институции и наметнување на насилни решенија во текот на изборни кампањи или тековни национални избори и други демократски процеси.
- Одмазда и репресии.
- Промена на исходот или поддршка на веќе започнати герилски, бунтовнички, или диверзантски дејства на некоја држава.
- Подготовка на теренот за идни поконкретни и поизразени дејства.
- Поддршка и одбрана на разни криминогени операции и фактори¹⁹.

Тероризмот мошне брзо го менува својот карактер, но и своите цели, кои стануваат се поамбициозни, подраматични и веќе добиваат глобални димензии. Една од главните причини за брзото проширување на овој современ феномен како смртоносен вирус насекаде во светот е фактот дека тероризмот се покажа како ефтин и ниско ризичен метод кој брзо донесува многу корисни резултати во борбата на разните групи и режими.

¹⁹ Димовски Злате, *Тероризам*, Графотранс, Скопје, 2007, стр. 104-105

3. Современи видови на тероризам

Во литературата за тероризмот, особено по терористичкиот напад врз цели во САД, се издвојуваат голем број на видови на тероризам. Во овој дел би ги споменал современите видови на тероризмот врз кои се темелат развојот на институциите и механизмите во борбата против тероризмот. Како основна и најприфатлива поделба на тероризмот е на **внатрешен и меѓународен**²⁰.

- **Внатрешен тероризам.** Во голем дел од земјите во светот се спроведува внатрешен тероризам како резултат на внатрешните околности потпомогнати со надворешно мешање. Овој вид на тероризам се пројавува преку насилство мотивирано за остварување на определени политички цели што го реализираат:

- Автономни недржавни учесници во рамките на сопствената земја каде што објекти на напад исклучиво претставуваат институциите во рамките на таа држава.

- Официјални или неофицијални државни органи против своите граѓани или против сопствените материјални добра (селективно)²¹.

- **Меѓународен тероризам.** Најголем број од терористичките групи имаат меѓународен карактер кој произлегува од припадноста на нивните членови, нивното движење и засолнување, објектите на нивниот напад, набавката на оружје, сличноста на методите и техниките со кои се служат терористичките организации итн. Меѓународниот тероризам претставува незаконско користење на сила и насилство од страна на поединци или групи кои имаат директни врски со странските сили или пак, чии активности ги преминуваат националните граници, насочени против лица или субјекти со цел да ги заплаши или да ја принуди владата, населението или било кој сегмент од општеството во остварувањето на своите политички или општествени цели. Врз основа на оваа дефиниција, меѓународниот тероризам, најконцизно можеме да го детерминираме како тероризам во кој се вклучени граѓаните или територијата на повеќе од една земја. Голем број на меѓународни конвенции го

²⁰ Котовчевски Митко, *Современ тероризам*, Македонска цивилизација, Скопје, 2003, стр. 119-123

²¹ Исто

инкриминираат терористичкото однесување и ги обврзуваат сите земји да се борат со сите средства на правната држава против сите видови на тероризам²². *Од тој аспект, можеме да констатираме дека меѓународниот тероризам претставува збир на активности забранети со меѓународното право, насочени против поединците, групите, државите и нејзините институции и добра за што ќе стане збор од аспект на ОН во понатамошниот дел од овој труд.*

Тероризмот можеме да го разгледуваме и преку следниве видови:

- **Држава против држава (Меѓудржавен тероризам).** Кога една држава на прикриен или отворен начин применува определени терористички акти против друга држава (со користење на новоформирани терористички групи, односно со сопствени агенти и нивно ангажирање на мошне перфиден начин или со давање на отворена поддршка на терористичките организации и нивните акции од највисоките претставници на актуелната државна власт). Во овој вид соработка вклучена е и можноста за давање засолниште во дипломатско конзуларните претставништа на определени терористи по извршените терористички акти²³.

- **Држава против недржавен субјект.** Овој вид на тероризам го користат определени структури на актуелната политичка власт на една држава со цел да се одбранат од своите политички противници и да ја зачуваат власта. За таа цел, во услови на хаотична сотојба создадена со примена на политичко насилство се прибегнува и кон примена на определени терористички акти, во вид на владеење со страв. Но за овој вид на тероризам, најчесто се зборува како државен терор, масовно кршење на човековите прашања итн²⁴.

- **Недржавни субјекти против државата.** Овој вид на тероризам го спроведуваат, недржавни организации, групи или поединци кои применуваат определени методи на политичка борба против својата или против некоја странска држава. Мотивите на недржавниот тероризам најчесто се со етнички, национален или верски предзнак, кој се спроведува за реализација на определени сепаратистички цели по пат на примена на насилство и заплашување. Во овој вид на тероризам спаѓа и тероризмот на верските

²² Котовчевски Митко, *Современ тероризам*, Македонска цивилизација, Скопје, 2003, стр. 119-123

²³ Исто

²⁴ Котовчевски Митко, *Современ тероризам*, Македонска цивилизација, Скопје, 2003, стр. 119-123

движења кои го спроведуваат заслепени верски терористички групи, со цел да се предизвикаат фундаментални општествени промени (уредување на општеството врз религиозни основи или верски сецесионизам и спроведување на верски “чистења”²⁵.

- **Недржавни субјекти против други недржавни субјекти (Хоризонтален тероризам).** Во овој вид на тероризам, актерите се пресметуваат меѓусебно, односно со своите политички противници во борбата за освојување на власта и за стекнување на надмоќност²⁶.

Во светската литература постојат голем број на видови на тероризмот, кои не се споменати во овој дел од магистерскиот труд, иако централните и главните видови беа опфатени. Во зависност од авторот или организацијата, времето во кое тие егзистирале итн., се издвојуваат нарко тероризам, екотероризам, мегатероризам, балкански тероризам, политички, аполитички, психотичен, етнотероризам, социотероризам, анархотероризам итн.²⁷ Вредно е да се каже дека различни типови на тероризам повремено се испреплетуваат и ги менуваат своите форми и манифестации. Она што започнува како еден вид на тероризам многу брзо може да се претвори во друг. Многу често, постојат случаеви, кога различни видови на тероризам се соединети од самиот почеток на своите манифестации, како на пример: религиозен и политички или државен тероризам се не ретко неразделни, како и државниот со криминалниот теоризам. Неизбежно е да се напомене дека во иднина се повеќе ќе се испреплетуваат меѓусебно, различните видови на тероризам, но посебен акцент треба да се стави на т.н. супертероризам, односно тероризмот за масовно уништување, потенцијален масовен терористички напад со потенцијална употреба на хемиско, биолошко и нуклеарно оружје. Тоа денес претставува неразделен дел од сите светски антитерористички мерки и инструменти, вклучувајќи ги и оние на Обединетите Нации.

²⁵ Исто

²⁶ Исто

²⁷ Hudson Rex A., *Who Becomes a Terrorist and Why: The 1999 Government Report on Profiling Terrorists*, Federal Research Division, The Lyons Press, 2002;

Barry Scheider, Jim Davis, *Avoiding the abyss: progress, shortfalls and the way ahead in combatting the WMD threat*, Greenwood Publishing Group, 2009, стр. 60;

Purpura P. Philip, *Terrorism and homeland security: an introduction with applications*, Butterworth-Heinemann, 2007, стр. 16

4. Борба против тероризмот

Борбата против тероризмот бара мултилатерален, кооперативен пристап кон спроведувањето во сила на законот и воените мерки, како и кон унилатералните одбранбени мерки кои ги иницираат владите за да ги заштитат потенцијалните цели на напад и да ја намалат штетата во случај на потфрлување на дејствувањето на заштитата. Во борбата против тероризмот, секоја една држава мора ефикасно да им се спротисти на терористичките закани врз нејзините граѓани и на другите потенцијални ранливи цели без истовремено нарушување на темелните човекови права, демократскиот процес и владеењето на законот. Една држава, со своите институции мора да покаже дека нејзините мерки првенствено се насочени против тероризмот, за совладување на терористите и на нивните соработници. Справувањето со тероризмот создава потреба од еден сеопфатен пристап базиран на разузнавањето, полицијата, судството, војската и други компоненти²⁸. Борбата против тероризмот е мошне комплексна, тешка, неизвесна и во себе вклучува два основни вида акции:

- **Антитероризам** (преземање на одбранбени мерки со цел да се постигне редуцирање на ранливоста на поединците и имотот од терористичките акти и тие вклучуваат примена на ограничен одговор спрема терористите и терористичките организации) и,

- **Контратероризам** (нападни-офанзивни мерки преземени со цел да ги попречат, одвратат и да одговорат на сите терористички закани)²⁹.

Јасно произлегува дека борбата против тероризмот опфаќа голем број на акции и активности, меѓу кои експертите, како главни полиња на дејствување ги издвојуваат:

- **Превенција**. Превенцијата е една од главните цели на борбата против тероризмот, која покрај собирањето на информации и разузнавањето подразбира и активирање и на воените ресурси во спречувањето на терористичките акти.

²⁸ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/14797Conceptual_Framework_ESDP.pdf

²⁹ Котовчевски Митко, *Борба против тероризмот*, Македонска цивилизација, Скопје, 2004, стр. 123

- **Разузнавање.** Контратерористичката улога што разузнавањето најчесто се очекува да ја изврши е да ги открие деталите на терористичките заговори, така што тие можат да бидат свиткани пред да бидат изнесени, односно планираните цели на терористички напад можат да бидат заштитени со релоцирање, зголемување на безбедноста или откажување или поместување на настани. Најголемиот придонес којшто разузнавањето всушност го прави за борбата против тероризмот е собирањето информации за индивидуални терористи, терористички лидери, ќелии и групи кои се користат за да се раскинат терористичките организации.

- **Цивилна заштита и заштита на критичната инфраструктура.** Заштитата, вклучувајќи ја и заштитата на безбедносните и воените сили, преставува фундаментален аспект на секоја акција на кризен менаџмент. Во поглед на терористичките закани, заштитата треба да ги минимизира ранливоста во однос на населението, материјалните добра, имотите, цивилните цели, и критичната инфраструктура, во областа на операциите. Овој сегмент подразбира и да се зголеми квалитетот на анализите и проценката на ризикот од терористички напади, како и да се зголеми обуката, тренингот и вежбите во однос на операбилноста.

- **Одговор/Менаџмент на последиците.** Адресирањето на ефектите од евентуален напад преставува поле каде што цивилните и безбедносните тела може да имаат директна или поддржувачка улога. Во однос на операциите за кризен менаџмент треба да се има соработка со локалните власти, додека во однос на одговор на воените/безбедносните сили, се подразбира употребата на специјалните противтерористички сили за спречување или одговор на евентуалните терористички напади.

- **Надворешна активност и поддршка на трети земји во борбата против тероризмот.** Поддршката и овозможувањето на помош од страна на развиените земји, меѓународните организации и воени сојузи/алијанси (НАТО, ОН, ЕУ итн.) во борбата против тероризмот се од круцијална важност за земјите со ограничени државни капацитети. Блиска соработка со ОН и ЕУ преставува есенцијална потреба во однос на ратификацијата и имплементацијата на релевантните конвенции и резолуции на ОН за борба против тероризмот³⁰.

³⁰ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/14797Conceptual_Framework_ESDP.pdf

- **Размена на информации.** Настаните од 11 Септември 2001, покажаа колкава е важноста од размена на информации помеѓу безбедносните сили и разузнавачките служби, во рамките на самите земји, како и меѓусебно со останатите земји на глобално и регионално ниво. Исто така, од голема важност е размената на безбедносни и разузнавачки информации на граничните служби како и контрола и заштита на телекомуникацискиот сообраќај и базите на податоци.

- **Борба против финансирање на тероризмот.** Терористите имаат потреба од пари за подготовка и извршување на терористичките напади. Идентификување и спречување на механизмите преку кои тероризмот се финансира, преставува клучен елемент од сите стратегии за борба против тероризмот, како и исполнувањето на механизмите за замрзнување на терористичките средства.

- **Регрутација и радикализација.** Борбата против тероризмот не би успеала на подолг период доколку не се преземат операции за ограничување и спречување на регрутација и радикална доктринација на терористите. Треба да се признае дека ова прашање е многу тешко да се адресира и изврши³¹.

- **Дипломатија.** Дипломатијата преставува темелник на една сестрана, долгорочна стратегија за меѓународна борба против тероризмот што политички ќе ги дискредитира, операционо ќе ги уништи и евентуално ќе ги победи и најнасилните групи. Дипломатијата е повеќе од дијалог; таа е мост кон сите достапни надворешно-политички инструменти со кои влијаат на земјите, сојузниците или непријателите сеедно, да одбијат да им дадат психички и физички простор за операциите на терористите. Во дипломатските интерни активности се вклучени соработката со разузнавањето, законодавството и воените заедници на билатерално, регионално и меѓународно ниво.

- **Психолошко-пропагандни мерки.** Со овие мерки се воспоставува заеднички систем на вредности поради остварување на офанзивни психолошко-пропагандни активности за влијание на промена на мислењето на терористите и во однос на тероризмот како целина. Овие мерки се почесто еволуираат од чисто информативни и карактеризирани како психолошки. Тие стануваат и

³¹ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/15523.04.pdf>

политички во поширока смисла. Државни и недржавни организации може да преземат психолошко-пропагандни активности за време на мир и војна. Медиумите имаат значајна улога во процесот на спротоставување на терористичките активности³².

Иако тероризмот се преставува како најголема закана по меѓународниот мир и безбедност, со цел да се фокусираат националните и меѓународните средства и внимание, пред се за борба против тероризмот, некои од истражувањата покажуваат дека смртноста и опасноста од други фактори е поголема во однос на онаа од тероризмот³³.

Во борбата против тероризмот сите држави во светот најмногу вложуваат во обуката и опремувањето со најсовремено оружје на припадниците на специјалните сили на воените и полициските сили.

5. Улогата на специјалните воени и полициски сили во системот на националната безбедност

Дефинирање, факти и принципи на специјални операции

Теоријата на специјални операции е развиена од страна на Вилијам Х. Мекрејвен преку анализа и методолошко истражување на условите под кои се постигнува успех при извршување и класични специјални операции во Втората светска војна до денес. Во суштина оваа теорија, ја објаснува неопходноста од Силите за специјални операции во Третата и Четвртата генерација на војување и одговара на прашањата кога, како, каде и зошто тие сили се употребуваат. Специјалните операции се операции кои се извршуваат од страна на посебно организирани, обучени и опремени воени и паравоени сили за постигнување на воени, политички, економски и психолошки цели со употреба на неконвенционални методи, во непријателски, забранети или политички чувствителни цели. Тие се изведуваат во мир, конфликт или во војна, независно од координација со регуларни единици, а се карактеризираат со: прикриеност, тајност, низок интензитет и национална важност. Суштински се разликуваат од

³² Кронин Одри Курт и Џејмс М. Лудс, *Напад на тероризмот - Елементи на грандиозна стратегија*, Нампрес, Скопје, 2009, стр.97-221

³³ Поопширно во: Chris Abbott, Paul Rogers, John Sloboda, *Global Responses to Global Threats, Sustainable Security for the 21st century*, Oxford Research Group, 2006

конвенционалните операции по степенот на физички и политички ризик, по оперативните техники, по начинот на употреба, по независност од пријателска поддршка и голема зависност од детални оперативни разузнувачки информации. Врз основа на теоријата на специјални операции на Вилијам Х. Мекрејвен, специјалното војување и специјалните операции победуваат врз моќните конвенционални сили бидејќи со употреба на мала сила, ако добро се примени може да се победи поголема и подобро организирана сила. Иако неконвенционалниот метод на војување е стар колку и војната, специјалните операции вакви какви што ги познаваме денес се производ на Третата генерација на војување, кога доктрината на силна огнена моќ била заменета со брзина, изненадување, дејствување во заднина на непријателот и уништување од длабочина кон фронтот.

Денес во сите модерни армии специјалните операции се од посебен интерес и продолжуваат да бидат главни актери и во Четвртата генерација на војување. Ова произлегува од фактот што денес државите целосно го изгубија монополот на војната и контролата на нејзиниот почеток и крај и единствено специјалните операции се најсоодветни за спроведување на неправилните методи на војување (тероризам бунтовнички и герилски движења).

Теоријата на специјалните операции се базира на постигнување на т.н. „релативна супериорност“ која, кога еднаш ќе се постигне силата која напаѓа стекнува голема предност (вообичаено предност има тој што се брани) и има иницијатива да ги експлоатира непријателските слабости и да обезбеди победа. Иако постигнувањето релативна супериорност не гарантира секогаш сигурен успех таа е апсолутно неопходна за да влијае на успехот. Теоријата на специјални операции е исклучително важно да се проучи и да се познава од страна на воените планери кои работат со силите за специјални операции. Доколку во текот на процесот на планирање пред некоја операција успеат да одредат најдобар начин за постигнување на релативна супериорност тогаш може да ја подобрат шансата за победа уште во текот на планирањето и подготовките. Релативна супериорност претставува состојба (момент) на специјална операција која постои тогаш кога силата која напаѓа, генерално помала сила, се здобива со одлучувачка предност на поголем и добро бранет непријател. Постојат три правила на релативна супериорност: релативна супериорност се постигнува во клучниот момент на нападот; кога еднаш се

постигне мора да се одржи за да се гарантира победа, и ако еднаш се изгуби многу тешко се враќа. Теоријата на специјални операции објаснува зошто неа не може да ја применат конвенционалните сили и зошто феноменот на постигнување релативна супериорност не важи за нив. Постојат 6 принципи кои им овозможуваат на специјалните сили да постигнат релативна супериорност. Тоа се: изработка на едноставен план, безбедност на силите, повторување до автоматизам, изненадување, брзина и фокусирање кон целта на мисијата. Тие се протегаат низ сите три фази на операцијата: планирање, подготовка и извршување. Секое занемарување, заобликување или заборавање на едно од нив секогаш предизвикува неуспех со одредена големина. Голема конвенционална единица е невозможно да постигне релативна супериорност т.е. да се потпира на овие 6 принципи бидејќи конвенционална единица (на пр. пешадиска чета тешко може да едноставен план, да остане прикриена, да постигне брзина или усогласеност на сите војници до автоматизам или да ги мотивира подеднакво сите војници кон единствена цел. Во еден момент команднувањето и контролата стануваат преголеми пречки за голема конвенционална сила да извржува специјални операции, а Четвртата генерација на војување тоа го наметнува како императив, мора да планира адекватни единици или сили за релативна супериорност преку примена на шесте принципи. За да се постигне тоа неопходна е независност, па дури и изолираност на силите за специјалните операции од прагматичните рамки на конвенционалната доктрина. Добро е познато дека конвенционалната војска е често инвертна кон промени, иновација и отстапување од пишаните правила, прописи и норми. Неконвенционалните методи, тактики и техники се развиваат континуирано и на нив големо влијание има целокупниот систем на живот и работа на овие единици.

Силите за специјални операции се дизајнирани да бидат брзо распоредливи и флексибилни. Воените планери кои ги разбираат специјалните операции секогаш ќе тежнеат да ги употребат овие единици преку ескалација на конфликтот со цел да се избегне употреба на конвенционалните сили. Бидејќи дејствуваат во мал интензитет тие можат тивко да го редуцираат вооружениот конфликт, па дури и да ја спречат војната. Воените планери треба да проценат кога невоените опции се недоволни, а воените (конвенционалните) се несоодветни, неизводливи или прерани. Во состојба каде што резултатите што

се очекуваат се зад можностите на конвенционалните сили, потребно е да се употребат сили кои можат да дејстуваат со хируршка прецизност заради избегнување колатерална штета, тајно и прикриено, при што само ефектите би биле видливи. При употреба на силите за специјални операции, тие не треба да се натпреваруваат со конвенционалните сили туку треба да ги надополнуваат. За разлика од конвенционалните сили, тие можат да одговорат на најразлични ситуации: имаат пристап во непријателски и забранети реони, престојуваат незабележително на теренот, поради малата бројна состојба се поорганизирани и подобра контрола, имаат комуникација со сопствени средства, сами можат да ја проценат ситуацијата, дејствуваат во непристапни и сурови средини, независно и без редовна логистичка поддршка. Од друга страна силите за специјални операции не се замена за конвенционалните сили и не треба да се ангажираат доколку конвенционални сили можат да ја завршат работата (одобрени задачи и тактички цели). Воените планери треба да ги имаат предвид нивните слабости и ограничувања: за обука на персоналот е потребно многу време, тешко е да се заменат и да се зголемат нивните капацитети и не смеат да се употребуваат (трошат) не наменски бидејќи се скапи, а нагло зголемување на силите го намалува квалитетот и ефикасноста.

Специјалните операции бараат легитимност и кредибилитет, развивање на повеќе опции, разбирање на средствата, препознавање на политичките импликации, соработка со други агенции и служби, многу разузнавање и информации и внимателна употреба на силите поради тоа што нивното дејствување предизвикува долготраен ефект. Силите за специјални операции доаѓаат први на боиштето, а заминуваат последни бидејќи имаат огромна улога, во постконфликтната фаза заради задржување на мирот. Некои странски воени аналитичари сметаат дека за силите за специјални операции војната никогаш не престанува, а мирот е само одмор меѓу два конфликти. Доколку правилно се употребуваат, нивното ангажирање на теренот може да влијае тивко и прикриено врз безбедноста преку спречување или одвраќање на можните закани без да се компромитира сликата на мирот поради присуство на вооружени сили.

Сили за специјални операции

Силите за специјални операции се вооружени сили организирани за извршување екстремно тешки, сложени и политички чувствителни мисии, составени од специјален персонал, опремени со специјална опрема и специјално

обучувани за тактики и техники кои ги надминуваат конвенционалните методи на војување. Тие се организирани во мали единици кои со директни или индиректни воени акции се фокусираат на посебно важни стратегиски и оперативни цели. Силите за специјални операции (SOF- special operations forces) обезбедуваат повеќе видови единици под своја команда и контрола. Главни извршители на специјалните операции се специјалните сили (SF- special forces), кои се организирани, опремени, обучени и единствени легитимни вооружени сили (врз основа на Законот за вооружен конфликт) што можат да се служат со неконвенционални тактики, техники и методи, т.е. начини на војување кои за останатите борци може да се сметаат за забранети. За да се надомести отсуството од силна огнена моќ и масивност, а и понатаму да се задржат принципите на брзина и изненадување, во рамки на силите за специјални операции се интегрирани и конвенционални единици кои се концептуално организирани, опремени и обучени да ги следат и подржуваат специјалните сили. Тоа се елитни единици кои во различни држави носат повеќе имиња (Ranger, Commando, Paratrooper). Додека овие два елемента (специјални сили и ренџер) се неопходни за целосно покривање на спектарот на специјални операции во Четвртата генерација војување преку меѓусебно надополнување на слабостите и преклопување во пресекот конвенционалност-неконвенционалност, останатите може но и не мора да биде составен дел од силите за специјални операции. Тоа се единици за психолошки операции, единици за цивилни афери и единици за воздушна поддршка.

Создавањето сили за специјални операции е сложен и долготраен процес. Тоа се единици кои се скапи, иновативни и бараат постојано следење на најновите тактички-технолошки достигнувања во поглед на вооружување и опрема, методи и техники на војување. Обуката, опремувањето, изборот и селекцијата на персоналот претставува континуиран процес кој никогаш не престанува. Тоа се живи единици кои секогаш се непотполнети со персонал и секогаш имаат потреба од нова опрема. Нивниот развој се базира на 4 факти кои воените планери мора да ги земаат во предвид, доколку сакаат да располагаат со такви единици. Во силите за специјални операции луѓето се многу поважни од опремата, додека во конвенционалната армија развојот на квалитетна и модерна опрема го надоместува недостатокот од лични особини на поединецот. Во овие единици квалитетот на поединецот а не на опремата, ги прави критичните

разлики. Вистински луѓе, високо обучени кои работат тимски секогаш може да ја извршат мисијата со опрема која е на располагање. Од друга страна, најдобрата опрема во светот не може да го компензира недостатокот од вистински луѓе т.е недостаток од личните карактеристики на поединец, неопходни за извршување тешки и сложени задачи. Кога се работи за специјални операции, квалитетот е поважен од квантитетот. За разлика од конвенционалната војска која се потпира на масовност и големи формации, со цел да се зголеми огнената моќ и површината која единицата треба да ја запоседне, за извршување на специјални операции се потребни мал број луѓе. Доколку тие се внимателно селектирани, добро обучени и командувани, може да бидат далеку поефикасни отколку поголем број на трупи, каде што сите не се дораснати на задачата. Се прави голема грешка кога се тежнее вештачки да се формираат што е можно повеќе такви единици само затоа што звучат импресивно. Силите за специјални операции не можат да се произведуваат масовно. Потребни се години да се оспособат професионални оперативни единици за извршување на тешки и сложени мисии. Секој обид преку ноќ да се зголеми бројот на вакви единици предизвикува неквалитет и заблуда дека се располага со компетентни сили. Кога се работи се формирање и произведување на сили за специјални операции, важна е идејата а не формата. Желбата да се зголеми бројот на елитни војници, брзо и масовно ќе биде осудена на неуспех бидејќи не може секој војник да се доведе до посакуваното ниво.

Компетентни сили за специјални операции не може да се формираат откако ќе се појави кризата. Овој факт произлегува како заклучок од претходните три. Се случува една армија да ги запостави потполно силите за специјални операции и, откако ќе се јави потреба од вакви единици во обид да ја надомести штетата, да се остапи од самата идеја за специјални операции. Потребно е време да се формираат компетентни единици, потполно оспособени за извршување на специјални задачи. Употреба на потполно оспособени единици за извршување на специјални операции, за кратко време бара висока обученост и постојана подготвеност во мирно време.

Додека во земјите кои се постари членки на НАТО општо прифатен е терминот „Специјални сили“, во земјите од Источна Европа во некои армии сеуште е задржан терминот „Единици за специјална намена“, кој потекнува од светската доктрина за специјални единици. Без оглед на терминологијата,

специјалните сили се уникатни единици во армиите во светот по многу заеднички карактеристики. Тие се препознатливи по посебниот начин на избор и селекција на персоналот, имаат сложена, напорна и долготрајна обука, специфичен начин на дејство и употреба, силно и психолошко влијание врз непријателот.

6. Единици за борба против тероризмот во рамките на војската и полицијата

Специјалниот одговор на тероризмот во рамките на секоја држава зависи првенствено од нејзиниот квантум и квалитет на нејзините расположиви противтерористички капацитети. Ако овие капацитети се ограничени, ограничен ќе биде и изборот на одговор за кризата предизвикана од терористичките закани. Ако постои само една организација—противтерористичка структура, независно дали ќе биде во составот на војската или полицијата, тогаш постои само една алтернатива за изведување на сите задачи како одговор на терористичката закана.

Во државите, во кои паралелно постојат и воени и цивилни структури за оваа намена, нивните можности и бројот на опции ќе биде поголем. Во зависност од тежината на кризата, во определени држави вооружените сили може да се ангажираат и во справувањето со цивилни кризи, било да добијат улога на примарна агенција за одговор на кризата или како структура за подршка на другите агенции/структури.

Секоја од овие две опции има свои предности и недостатоци, сознание кое треба вешто да се анализира, при утврдување на приоритетите, односно дали војската или полицијата ќе ја добијат улогата на примарна структура за справување со кризата.

Воените сили се секогаш логистички солидно обезбедени, што значи солидна можност за континуирано обезбедување на долготрајни операции независно од временските и просторните услови. За разлика од нив, полициските сили имаат релативно несоодветна логистичка подршка која им овозможува изведување на операции за релативно пократок временски период, што значи дека во определени изолирани кризни подрачја тие неминовно ќе мора да се потпираат на логистичката подршка од вооружените сили. Во урбаните средини, ситуацијата околу логистичкото обезбедување е помалку

сложена, бидејќи полициските структури ќе имаат поддршка и од останатите владини агенции или цивилни служби, дури и локалното население.

Во ситуации во кои конфротацијата со терористичките групи ќе биде неизбежна, полициските сили често се сметаат за подобар избор за разлика од вооружените сили кои применуваат максимална сила за кршење на противникот. Спротивно, полициските сили се очекува да применат минимум на убиствена сила за успешно остварување на конкретната задача. Оваа варијанта на дејствување е неопходна во ситуации каде што постојат ризици за цивилно население, ранување или убивање на невини граѓани, доколку противтерористичката акција не е прецизно фокусирана на целта-терористите.

Специјалните единици на војската најчесто се подобро обучени, организирани и опремени за изведување на посложени и подолготрајни операции во извонредно тешки, мошне комплексни и сложени ситуации.

Но сепак, дали изборот ќе падне на воените сили или на полициските состави ќе биде диктирано од сложеноста на самата кризна ситуација која ќе биде најдобар арбитар при донесувањето на конечната одлука. Исто така, спецификите на ситуацијата може да наложат ангажирање на специјалните сили од составот на вооружените сили, бидејќи тие пристигнуваат на местото на настанот поподготвени за брз и адекватен одговор на конкретната закана.

Исто така неопходно е да се потенцира дека во одговорот на кризните состојби предизвикани од терористичката опасност, покрај војската и полицијата се ангажираат и голем број и на други организации. Нивниот избор треба да се прави селективно и тоа првенствено врз основа на нивната подготвеност за акција што произлегува од степенот на нивната обученост, организираност, опрема, можности за планирање и слично.

За синхронизирање на сите активности на ангажираните сили и организации, неопходно е да се воспостави обединета командна структура. На чело на обединетата командна структура треба да се воспостави раководител кој ќе има квалитети и авторитет за целосно одржување на контролата над сите субјекти вклучени во остварување на целите на операцијата.

Командантите на единиците за одговор на кризните состојби задолжени се да ја одржуваат командата и контролата над своите потчинети структури, но секогаш водејќи сметка за реализацијата на поставените задачи од централната власт. Во

ниту еден момент не смее да биде прекината линијата на раководење и командување со операцијата во текот на сите нејзини фази.

Пресудни елементи за приоритетно ангажирање на полициски сили како одговор на кризната состојба секогаш треба да бидат нејзините логистички можности,неопходното времетраење на операцијата,нивото на нивната релативна подготвеност и квантумот на убиствена сила што ќе треба да се примени за целосно и ефикасно остварување на сите планирани противтерористички активности.

Специјалните единици за борба против тероризмот во составот на војската и полицијата имаа важна улога во историјата на војувањето. Биле наменети за предизвикување мешаница во редовите на непријателот, најчесто во позадината на неговата положба. Користејќи ја тактиката „удри и бегај“, изведувале саботажи и ја извидувале ситуацијата надвор од фронтот.

Воедно имале водечка улога во противдезертерската и противтерористичката борба. Како први единици со специјална намена во историјата се забележани единиците на Темпларите во Крстоносните војни како и Нинџите во феудалната Јапонија. Во првата светска војна дејствувале германските Sturmtruppen единици, а во Втората британските Командоси, САС, Гуркиите, американските Ренџери и германските Бранденбургери. Современите специјални единици, пред се, се наменети за борбата против тероризмот и герилските групации. Во најпознатите спаѓаат СЕАЛ и Зелените беретки, руските Spetsnaz, Алфите и Вимпел, француските ГИГН, израелските Сајерет, како и британските единици САС и СБС.

Специјалните единици воглавно се основаат во рамките на регуларните воени и полициски сили за борба против тероризмот. Наменети се, пред се, за извршување на посебни задачи кои бараат специфични знаења и вештини, обука и опрема која регуларните единици не ја поседуваат во толкав обем.

ГЛАВА II
ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА СОСЕДНИТЕ ДРЖАВИ

1. ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА СРБИЈА

1.1 Воено-географска положба на Србија

Србија е држава на Балканскиот полусотров и во Средна Европа, опфаќајќи го јужниот дел од Панонската Низина и централниот Балкан и лежејќи меѓу истоимениот масив и Карпатите на исток, Динарските планини на запад, и долината на Морава - важен геостратешки патен правец кој оди према југ кон Солун и источно кон Мала Азија. Релативно кон нејзината историја, култура и релативно мала територија, Србија е различна во нејзиниот транзиционален карактер. Државата нема излез на море и се граничи со Унгарија на север, на исток со Романија и Бугарија, на југ со Република Македонија, на југозапад со Црна Гора, и на запад со Босна и Херцеговина, и Хрватска. Исто така се граничи со Албанија преку спорниот регион Косово. Главниот град на Србија, Белград, е еден од најстарите европски градови, и еден од најголемите во источно-централна Европа.

По катастрофалните случувања во Првата Светска Војна, и здружувањето на Хабсбуршката Војводина и Срем со Србија, државата ја формираше Југославија со другите Јужни Словени, која што постоеше во неколку различни формации до 2006. Во февруари 2008, парламентот на УНМИК-овото администрирано Косово прогласи независност од Србија, кое доби мешани одговори од страна на меѓународните влади.

Србија е составена, според ООН, од две покраини и Централна Србија. Покраините на Србија се Косово и Војводина со главен град Белград. Поголемиот дел на Србија и Војводина се Срби, додека во Косово над 90% се Албанци. Официјален јазик во државата е српски и најголема религија е православието.

1.2 Административна поделба

Србија е поделена на 24 окрузи плус Град Белград. Регионите понатака се поделени на општини. Во рамките на Србија опстојуваат две покраини, од кои едната има неодреден меѓународен статус. Војводина е едната покраина и има 7 окрузи и 46 општини, додека другата е Косово која прогласила своја независност од Србија, но нема целосно меѓународно признание. Прогласувањето на косовската независност се случила на 17 февруари 2008 година, но официјален Белград не ја признава. 90-тина држави во светот го признале Косово до 2009 година.

Остатокот од територијата на Србија се нарекува Централна Србија. Централна Србија не е административна единица и нема регионална влада.

2. Воени и полициски сили на Србија кои се најпознати и најобучени во борбата против тероризмот - Улога, намена и задачи

Војската на Србија е вооружена сила, систем за одбрана и носител на вооружено спротиставување со воени облици доколку биде загрозна нејзината безбедност.

Организирана е на стратегиско, оперативно и тактичко ниво и во команди, единици и установи. Начелно ја сочинуваат видови, родови и служби. Се потполнува со професионален, рочен и резервен состав со тежнеење за целосна професионализација. Развива сопствени системи за обука и логистика, а се потпира на ресурсите на државата и на странските партнери. Мисија на Војската е: одбрана на државата од надворешно вооружено загрозување, учество и придонес во зачувувањето на мирот и стабилноста во регионот и светот, поддршка во случај на природни и елементарни непогоди и катастрофи и сл. Во рамките на Војската на Србија постои специјална бригада за борба против тероризмот.

2.1 Специјална бригада

Специјалната бригада е елитна единица на Војската на Србија, за противдиверзантски, противтерористички, извидувачки, падобрански и нуркачки потреби. Во рамките на командата на специјалната бригада има Баталјон за противтерористички дејствувања.

Задачи:

- извидување во стратегиска, оперативна и тактичка владина, за потреби од изведување на противтерористички дејства,
 - разрешување во заложнички ситуации,
 - разоружување на терористички, и криминални вооружени групи,
 - угушување на вооружени побуни,
 - учество во блокада на реони и објекти,
 - обезбедување на највисоки воени и државни функционери, и сл.
- Единицата користи различно најсовремено пешадиско оружје од домашно и странско производство претходно горенаведено.

3. Специјални полициски единици за борба против тероризмот

Во рамките на Полицијата без жандармеријата има две специјални единици кои се борат против тероризмот и се специјално обучени и опремени за тоа.

Специјалната антитерористичка единица (САЈ) е современа, високо професионална антитерористичка единица на Полицијата, високо специјализирана и опремена со најсовремена специјална опрема, наменета за извршување на сложени и високоризични задачи за безбедноста и заштита на Србија и нејзините граѓани. Тоа пред се се однесува на борбата против тероризмот на тактичко ниво, како и давање на асистенција на Управата за криминалистичка полиција и другите организации во рамките на Министерството за внатрешни работи на Србија, за апсење на криминалци и

криминални групи, посебно во ситуации кога се очекува давање на отпор со огнено оружје.

Другата Противтерористичка единица во рамките на полицијата планира, организира и извршува најсложени безбедносни задачи во случаи за сузбивање на тероризмот, евидентирање, пратење, и предвидување на појави и случувања кои во себе содржат елементи на внатрешен и меѓународен тероризам, откривање на кривичното дело тероризам, обезбедување на материјални докази и лишување од слобода на сторителите, превентивно антитерористичко делување, директна интервенција со цел да се елиминираат терористи и терористички групи, лишување од слобода на опасни вооружени лица, криминалци, криминални банди, како и други работи од надлежност на полицијата.

3.1 Вооружување на единиците на Србија за борба против тероризам

Лично наоружување на припадниците на ПТЕ: Пиштоли „глок 17“, „ЦЗ 99“ и револвери со помал калибар, автомати „Хеклер и Кох“, автоматски пушки М 70 7,62мм, како и швајцарска СИГ 552 5, 56 мм. Единицата е препознатлива по модифицираните оклопни ципови „Хамер“.

Специјалната антитерористичка единица ги користи револверите 357 Mag Ruger, пиштоли 9 мм „валтер“ и ЦЗ 99 и автомати „Хеклер и кох“ МП 5А3, и автоматски пушки М70 7,62мм. Жандармеријата користи модифицирани оклопни камиони ТАМ 110, оклопни извиднички возила БРДМ 2, борбени оклопни возила БОВ, борбени возила за пешадија МВП М80, Saxon, Grizzly, YPR-765. Стрелачкото вооружување го сочинуваат автоматски пушки М 70 7,62 мм, пушкотралези М 84 7,62 мм, и снајпери М 76 7,92 мм, Црна стрела 12,7 мм, автоматски „Хеклер и кох“ 9мм, пиштоли ЦЗ 99 и ЦЗ 999. Специјалната бригада ВС има модифицирани оклопни камиони ТАМ 110 и ТАМ 150, модифицирани ципови „Puch“, оклопни извиднички возила БРДМ 2. Стрелачкото вооружување го сочинуваат автоматските пушки М 70 7,62 мм и АК 110 5,56 мм со подцевен фрлач на граната, Р 45,56 мм, пушкотралези М 84 7,62 мм и снајпери М 76 7,92 мм, Црна стрела 12,7 мм, СИГ 2000, ТРГ 21

Сако, автомати „Хеклер и кох“ 9мм, пиштоли ЦЗ 99, Колт, Церихо. Противоклопните средства се стандардни за ВС – М 80 Зоља (64 мм), М 79 Оса (90 мм).

Овие единици располагаат со широк спектар на најсовремено и модерно оружје и располагаат со голем арсенал, а посебно се обучени да ракуваат и да го употребуваат во акција оружјето во кое спаѓаат: пиштолите ЦЗ 99, ГЛОК и израелскиот ЈЕРИЧО со калибар 9 мм, тука се и автоматите ХЕКЛЕР и КОЧ МП 5, со калибар 9 мм, автоматските пушки АК-47, калибар 7,62 мм, Снајперскиот тим во својот арсенал има полуавтоматска пушка М76, со калибар 7,9мм, Црна стрела М93, и САКО ТРГ 21. Тука уште се и борбените сачмарки ФРАНЧИ и МОСЕНБЕРГ.

4. Соработка на воените и полициските сили на Србија во борбата против тероризмот

САЈ развива активна меѓународна соработка со сродни странски единици, со кои разменува искуства, меѓу кои се: ДЕЛТА ТРОПЕН од Норвешка, РАИД од Франција, СЕК од Баварија, ЕК КОБРА од Австрија, СОБТ од Бугарија, Специјалната единица на Република Српска, ТИГРИ од Македонија, Специјалната единица на Словенија, Специјалната антитерористичка единица на Црна Гора, СИПА на Босна и херцеговина и други. Основните задачи на тие специјални единици се:

- Стратешко извидување во длабочина на противничката територија
- Насочени јуришни акции на избраните цели и
- Саботажи и диверзии и сл.

До сега се објавени многу малку податоци за работата на единиците. Со прописи не се, меѓутоа, утврдени посебните надлежности, начини и постапки за спроведување на парламентарната контрола и јавниот надзор над специјалните единици, туку со нив, и покрај нивните посебни мисии и овластувања, ги применуваат важечките одредби на Законот за војска и полиција.

Во јавноста на Србија малку се знае за специјалните единици, дел и поради тоа што тие, поради природата на својата работа, се недоволно отворени за медиумите. Овие единици и нивните припадници ретко истапуваат во

јавноста така и информациите за нив во медиумите воглавно се сведени на изнесување на општо познати факти и често се сензациски прикажани.

Тешко е да се утврди каков имиџ имаат и колкав углед уживаат во јавноста на Србија. Помеѓу останатото, тоа е затоа што досега не се работени посебни истражувања на таа тема, ниту во редовните анкети на јавното мислење се собираат ставови на граѓаните за нив.

Специјалните единици од останатите состави на полицијата и војската на Србија се разликуваат по мисиите и задачите кои им се доделени. Меѓутоа, многу е тешко, да се утврдат меѓусебните сличности и разлики, односно преклопувања во мисиите и задачите на постоечките специјални единици. Така на Специјалната бригада на Војската доделени се извидувачки, извидувачко-диверзантски, рацијски, противтерористички и противдиверзантски задачи. Жандармеријата е пак наменета за превентивна антитерористичка дејност, сузбивање на тероризмот, откривање и лишување од слобода на извршителите на кривични дела на тероризам, воспоставување на јавен ред и мир во ситуациите на „висок ризик,, , обезбедување на домашни и странски делегации, како и безбедносно интересни објекти, простор, личности и членови на нивните фамилии, им пружаат помош на жителите на подрачјата загрозени од елементарни непогоди, пронаоѓање на давеници, , исчезнати лица, возила, пловни објекти и разни предмети во реките, езерата и каналите. Специјалната антитерористичка единица наменета е за дејствување во акциите со висок ризик во урбаните средини, а задолжена е и за заштита на безбедноста на Републиката и нејзините граѓани, посебно при грабнување на авион или возило, земање на заложници, поставување барикади, дејства на диверзантско-терористички и групи и поединци, како и за борба против организираниот криминал. Противтерористичката единица има исти задачи во кои, пред се, спаѓаат борбата против тероризмот, обезбедување на аеродромот “ Никола Тесла“ во Белград, апсење на криминалци од висок ризик, обезбедување на познати личности и сл. Покрај тоа, Специјалните единици меѓусебно се разликуваат по внатрешната организација и по бројноста. Специјалната бригада и Жандармеријата се бројчано поголеми формации од САЕ и ПТЕ. Иако се разликуваат по методите и начините на работа секогаш доколку има потреба да се дејствува во поглед на елиминирање на терористи и терористички организации, навремено

разменуваат информации и дејствуваат заеднички во борбата против тероризмот. Нивните заеднички акции посебно беа видливи и се докажаа во борбата против тероризмот во Косово каде што заеднички учествуваа во голем број на акции, но сепак за во иднина треба да се води повеќе сметка од страна на државата за поголема соработка на воените и полициските сили на Србија.

2. ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА БУГАРИЈА

2.1 Воено-географска положба на Бугарија

Бугарија е држава во југоисточна Европа, која излегува на Црно Море на исток, на југ граничи со Грција и Турција, со Србија и Македонија на запад и со Романија на север. Северната граница, главно е по должината на реката Дунав, при што источниот дел од границата ја дели областа Добруџа. Бугарија има вкупна површина од 110.911,5 квадратни километри.

Таа станала комунистичка народна република и сојузник на Советскиот Сојуз во 1946 година. Колапсот на Источниот блок во 1989 година донел демократски промени во Бугарија и резултирал со нејзиното членство во Европската Унија во 2007 година.

Главен град на Бугарија е Софија, кој има околу 1.290.000 жители. Други поголеми градови се Пловдив (331.796), Варна (330.486) и Бургас (197.301). [3]. Бугарија е членка на повеќе меѓународни организации, меѓу кои и во НАТО, Светската трговска организација, Европската Унија, како и три пати непостојана членка на Советот за безбедност на ОН и еден од основачите на ОБСЕ.

Административна поделба

Од 1999 г. Република Бугарија административно е поделена на 28 области, кои што се именувани по обласниот центар. Во северна Бугарија припаѓаат: Видинската, Монтанската, Врачанската, Плевенската, Ловечката, Габровската, Великотрновската, Русенската, Силистренската, Разградската, Трговишката, Шуменската, Добричката и Варнската област, додека областите во јужна Бугарија се: Бургаската, Сливенската, Јамболската, Старозагорската, Хасковската, Крџалиската, Пловдивската, Смолјанската, Пазарџицката, Благоевградската (или позната и како Пиринска Македонија), Кустендилската,

Перничката, Софиската област. Како посебна област, се вбројува и градот Софија. Во Бугарија има 264 општини и 354 града.

Поради својата географска положба, Бугарија е крстопат од речни (по Дунав), морски (Црно Море) и копнени патишта, со што има големи можности во развојот на меѓународниот товарен и патнички сообраќај, како и во другите услужни дејности. Низ Бугарија поминуваат некои од најзначајните сувоземни коридори на Балканскиот Полуостров.

2.2 Воени сили

Бугарската војска е името, со кое се означуваат вооружените сили на Кнежество Бугарија (1879-1908), Царство Бугарија (1908-1947), Народна република Бугарија (1946-1990) и денешната Република Бугарија (1990-). Воената индустрија произведува модерно оружје како што се автоматски пушки (АК-74, АР-М1), антитенковни ракетни комплекси ("Фагот", "Конкурс"), пешадиски оклопни возила (БМП-23), оклопни транспортери и артилерија. Значи како и во сите држави во светот освен силите на Војската и Полицијата постојат и други организации кои се специјализираат, обучуваат и опремуваат во борбата против терористичките организации и терористите. Во Бугарија една од попознатите единици е СОБТ која што единица ефикасно се бори со сторители на тешки кривични дела и припадници на терористички организации и организирани криминални групи, има обезбедувано голем број на државници и сл.

2.3 Специјален одред за борба против тероризмот на Бугарија(СОБТ)

Специјален одред за борба против тероризмот на Бугарија(СОБТ) кој е обучуван и трениран успешно да се справи со терористите и терористичките организации а нивната обука посебно опфаќа:

- тактичка подготовка
- стрепање посебно со кратко и долго оружје
- полициска лична заштита и оперативно бојни техники
- пиротехничка подготовка

- преживување во посебни услови, планински и градски
- воена топографија, ориентација во непознати терени
- воено-медицинска подготовка
- работа со различни средства за врска и комуникација
- снајперска вежба
- општа физичка подготовка
- специјална физичка подготовка

Оваа единица е опремена и со најсовремена опрема и оружје за ефикасно справување со тероризмот а особено опремена и вооружена е со:

- заштитни елечи, панцири
- радио-комуникациски средства
- планинарско-алпинистичка опрема
- опрема за подводни операции
- опрема за ноќно гледање и сл.

Вооружена е со:

- 7,62мм автоматско вооружување
- 9мм пиштоли
- пиштол Глок
- пиштол Макаров
- светлечки и звучни гранати
- боеви рачни гранати
- електрошокови прибори ТАСЕР
- снајперски карабини и сл.

Од транспортни средства поседуваат најмодерни и блиндираны автомобили.

Бугарија и нејзините ВС во целост ја прифатија доктрината и концепцијата на конвенционалните сили и вооружувањето, во последно време, и покрај финансиските проблеми што ги мачат, како и внатрешната нестабилна ситуација, тие ги развиваат своите специјални единици во борбата против тероризмот.

Во бугарската држава, по распаѓањето на социјализмот, општеството е доведено до ситуација да се бори со нагло развиениот тероризам, криминалот, па и голем број незадоволници во ВС. За да се спротисти на оваа болест, формирани се специјални единици и во МВР.

2.4 Воени сили на Бугарија кои се борат против тероризмот

Во Бугарија, од специјалните сили фигурираат: десантно-јуришна бригада, падобрански полк, падобрански баталјони во составот на армиите и падобранско-диверзантски баталјони. Освен последните, останатите специјални единици се формирани со новата организација на ВС на Бугарија, започната во 1990 година.

Десантно-јуришната бригада на Бугарија е слична по организациско-формациската структура со онаа на Русија, освен што нема сопствени транспортни средства за ВД и ХД, а за таа цел ги користи условите на ВВ и ПВО на Бугарија.

2.5 Соработка на воените и полициските сили во Бугарија

Во бугарската држава, по распаѓањето на социјализмот, општеството е доведено до ситуација да се бори со нагло развиениот тероризам, криминалот, па и голем број незадоволници во ВС. За да се спротисти на оваа болест, формирани се специјални единици за борба против тероризмот и во МВР. Соработката на воените и полициските сили на Бугарија кои се борат со терористите и терористичките организации како и во сите земји во ЕУ е на највисоко ниво но само во одредени делови. Имаат заеднички вежбовни активности, ефикасно вооружување и во зависност од задачата која им претстои така и се организираат и дејствуваат на теренот. Нивното заедничко дејствување досега е многупати докажано и на дело при ослободување на заложници, елиминирање на опасни криминалци, фаќање на сторители на тешки кривични дела, обезбедување на ВИП- личности и објекти и сл. Единицата СОБТ често пати соработува со воените сили со цел да се зачува безбедноста на сите граѓани на Бугарија и да не дојде до нарушување на територијалниот суверенитет и интегритет на Бугарија од страна на терористичките организации и прелевање на евентуалната опасност во поголеми размери. Но сето тоа во пракса се покажува дека не е доволно заради големиот број на тешки кривични дела и затоа е потребна поголема соработка помеѓу воените и полициските сили во поглед на размена на информации, заеднички вежбовни активности, единство во

командувањето на воените и полициските сили заради ефикасно делување на теренот.

Во Бугарија, воени сили за борба против тероризмот кој што соработуваат со полициските сили уште се и: десантно-јуришната бригада, падобрански полк, и падобранско-диверзантски баталјони.

Десантно-јуришната бригада на Бугарија нема сопствени транспортни средства, а за таа цел ги користи условите на ВВ и ПВО на Бугарија. Но и покрај ваквата досегашна меѓусебна соработка утврдено е дека соработката не е доволна заради големиот број на мистериозни убиства, киднапирања, грабежи исл. организирани од разни криминални и терористички организации кои остануваат нерасветлени. Има многу примери на атентати и киднапирања на високи бугарски функционери од страна на разни терористички банди се со цел да се придизвика вознемирување во јавноста, и да се дојде до целта што ја имаат терористичките организации.

3. ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА ГРЦИЈА

3.1 Воено-географска положба на Грција

Грција е земја во југоисточна Европа на јужниот крај на Балканскиот Полуостров. Има копнени граници со Бугарија, Македонија и Албанија на север, и со Турција на исток. Грција граничи на исток со водите на Егејското Море, на запад Јонското Море и на југ со Средоземното Море. И двата дела на источниот средоземноморски басен имаат голем број на острови.

Грција се наоѓа на крстопатот на Европа, Азија и Африка и претставува родното место на демократијата, европската филозофија, Олимписките Игри, европската литература и историографијата, политичките науки, големи научни и математички принципи, како и европската драма (вклучувајќи ги тука и трагедијата и комедијата). Според некои, Грција е наследничка на Античка Грција и на Византија.

По неколкувековен подем на античките градови-држави, странските освојувања на територијата на Грција не ги спречиле грчкиот јазик да опстане и

како дел од тоа што денес во светот се нарекува византиско наследство. Ова траело сè до потпаѓањето под отоманска власт, кој генерално се смета за период на културна стагнација. Современата грчка држава е формирана на почетокот на 19 век, по ослободувањето од Турците.

Грција е развиена држава, членка на Европската Унија од 1981, членка на Економската и Монетарна Унија на Европската Унија од 2001, НАТО од 1952, ОЕСР од 1961, ЗЕУ од 1995 и ЕВА од 2005. Атина е главниот град; Солун, Патра, Ираклион, Лариса, Волос, Јанина, Кавала, Родос и Сер се неколку од другите поголеми градови во државата.

Революционерна организација 17 ноември

Революционерната организација 17 ноември била марксистичко герилска урбана организација, дефинирана како терористичка организација од страна на Грција, Соединети Американски Држави и Обединетото кралство. Била формирана во 1975 година и се смета дека се распуштила во 2002 година по апсењето и судењето на голем број нејзини членови. Групата убила 23 лица во 103 напади врз американски, британски, турски и грчки цели.

3.2 Воени и полициски сили на Грција за борба против тероризам

Сперед денешната структура на ОС на Грција и грчката полиција за борба против тероризмот располагаат со неколку специјални постројби:

- ДУК- поморски командоси
- ЕТА - специјална пара-командна единица
- ЗМАК – амфибијски јуришно-десантен сквадрон
- 31 МЕЕ – специјална единица на воздушни сили
- КЕА – специјална единица на крајбрежна стража
- ЕКАМ – специјална полициска единица
- ТА – специјална параккомандна единица

Една од најпознатите грчки специјални единици се крие зад кратенката ЕТА. Основана е 1959 како ЛРРП, односно извидничка единица за длабинско извидување на територии. По задачите и методите кои ги применува многу е слична со американските специјални единици и британската САС. Основните задачи на тие специјални единици се:

- Стратешко извидување во длабочина на противничката територија
- Насочени јуришни акции на избраните цели и
- Саботажи и диверзии и сл.

До сега се објавени многу малку податоци за работата на единиците.

3.3 Противтерористички вод на полицијата на Атина

Во составот на Министерството за внатрешни работи, односно во командата на полицијата во Атина, формиран е противтерористички вод, кој има задача да се спротистави на се поголемиот бран на терористички акции во Атина и пошироко. Често пати, доколку акцијата против терористите не е можно да ја реши водот на полицијата, тогаш се ангажираат и единиците на 3. дивизија на специјалните сили. Противтерористичкиот вод е составен од околу 40 луѓе, добро опремени и обучени за противтерористички активности.

Исклучива надлежност за неговата употреба има Министерството за јавен ред и мир.

3.4 Баталјон на Националната стража

ТЕ-ТЕА (територијални единици) извршуваат специјални задачи во составот на ВС на Грција. Баталјонот брои 531 војник и старешини, а организациската структура е изведена по воени принципи. Формирани се за време на Втората светска војна, за борба против партизаните, а во мир за борба против евентуалните диверзантско-терористички групи уфрлени на грчка територија. Во Грција постојат околу 120 баталјони на Националната стража и повеќето од нив се наоѓаат на северниот дел од земјата. Со тек на времето, од единици што делуваа на своја територија, концепцијата на употреба им е променета и истите можат да се најдат и на територијата на соседните земји. Во почетокот се придодаваат на дивизиите и корпусите за изведување на борбени дејства, обезбедување на боковите на единиците на фронтот, за да по заземањето на туѓа територија служат за воспоставување на окупаторскиот систем и обезбедување на главните комуникациски објекти.

3.5 Вооружување на воените и полициските сили на Грција во борбата против тероризмот

Како и сите единици во светот кои се борат против терористичките организации така и во Грција се бара тие да бидат опремени со оружје со мали димензии и маса, со голема моќ и прецизност на кратки растојанија, со или без придушувачи за пукање, со оптоелектронски нишани за дејство ноќе и употреба на ласери за преносно и ефикасно за дејства на кратки растојанија. А тоа се: пиштолите ЕП 7, ЕМП15 од 9мм, автоматски пушки М-70А Б2 и АК-47 од 7,62 мм, снајперски пушки од типот М-76 од 7,9мм и ФР-ФИ од 7,62, и друго лесно вооружување.

3.6 Соработка на воените и полициските сили на Грција во борбата против тероризмот

Специјалните воени и полициски сили на Грција во мир и кризна состојба се употребуваат, покрај другото и за воен притисок кон соседите. Таков беше примерот на грчкиот воен притисок врз Република Македонија за прифаќање на условите за нормализација на односите меѓу двете земји, кога на самата граница кон Република Македонија, Грција изведе десант со вториот падобрански полк, прво самостојно, а потоа и во составот на вежбата ФИЛИПОС-92. Истовремено, и делови од првиот препаден полк од Солун беа упатени на самата граница со република Македонија за вршење на воен притисок и демонстрација на сила и моќ од Грција. И припадниците на 32-морнаричко-десантна пешадија и 13. амфибиски полк беа употребени за време на кризата меѓу Грција и Турција околу островот Имија. Последното ангажирање на специјалните сили околу островот Имија ги исфрли на видело слабостите во обуката и извршувањето на задачите, со што се наметна потребата од превземање мерки во подобрување на системот на обуката во тие единици.

Опасноста од терористички напади во Македонија е реална, иако државава не е на врвот од листата на земји во светот на кои им се заканува тероризмот, покажува истражувањето на Институтот за економија и мир (ИЕП), глобална непрофитна истражувачка организација од Сиднеј.

Според Глобалниот индекс за тероризам за 2012 година, Македонија е на 85. место од вкупно 158 држави вклучени во истражувањето кое лани го објави

ИЕП. Први на листата се Ирак, Пакистан и Авганистан, а од земјите во соседството најзагрозена е Грција, која заедно со Русија, Турција, Велика Британија и Норвешка се единствените европски држави на листата на најзагрозени 30 држави. Овој индекс кој неодамна беше објавен на несакан начин ги потврди стравувањата во врска со Грција кога експлицира темпирана бомба поставена пред куќата на директорка на затворот во Атина. Вината за бомбата ја презеде екстремистичката група „Заговор на црвените ќелии“ со што се потврдија сомнежите дека станува збор за терористички напад.

Тероризмот претставува еден од најголемите антагонизми во процесот на глобалистичката општествено-цивилизациона транзиција, така што денес ниту една држава не може да биде имуна од заканите на терористичкото дејствување, вклучително и нашата. Темпото на развојот на тероризмот е исклучително брзо, како по форма така и по неговата содржина, така денешниот тероризам го карактеризира масовноста на целите на напад. Според стратегијата, постојано работно тело во Грција составено од претставници на Управата за безбедност и контраразузнавање, Агенцијата за разузнавање, Воената служба за безбедност и разузнавање и други надлежни државни институции ги координираат активностите на воените и полициските сили во борбата против тероризмот.

Телото е должно да се среќава најмалку еднаш месечно, а може да поведува и заеднички акции на различните служби. Кога е во прашање соработката на воените и полициските сили на Грција во борбата против тероризмот може да се каже дека е добра поради заедничкиот интерес, и крајната цел за зачувување на безбедноста на државата но не е доволна поради лошата координација на терен и недостатокот на единство во командувањето. Во пракса воените сили во Грција се користат исклучиво за одбрана на територијалниот интегритет доколку е загрозен, додека полициските сили ги користат за борба против терористичките организации. Има многу мал број на случаи кога заедно дејствувале воените и полициските сили на Грција во борбата против тероризмот. Скоро секогаш кога се апсат терористи учествуваат полициските сили и се ефикасни во тоа.

Од земјите во регионот, Грција е на 26. место со 4,597 индексни поени по опасност од тероризам. Сето ова укажува дека потребна е поголема соработка на воените и полициските сили на Грција која ќе биде ефикасна за успешна борба против тероризмот. Во иднина потребна е поголема размена на

информации помеѓу воените и полициските сили,зајакната контрола и заеднички вежбовни активности заради ефикасна борба со заедничкиот непријател на сите земји-тероризмот.

4.ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА АЛБАНИЈА

4.1 Воено-географска положба на Албанија

Албанија е медитеранска и балканска земја во југоисточна Европа. Се граничи со Црна Гора на север, со Република Косово на североисток, Република Македонија на исток, и со Грција на југ, има брег на Јадранско Море на запад, и брег на Јонско Море на југозапад. Земјата е демократија во подем и нејзиното официјално име е Република Албанија. Главен град е Тирана. Албанија е мултиконфесионална, мултикултурна и мултиетничка земја. 70% од населението се муслимани, 20% се православни христијани и 10% се католици христијани. Најголемиот дел од населението се етнички Албанци, но има и бројно грчко, македонско, ромско, влашко, црногорско и др. население. Иако формално албанските власти го признаваат постоењето на малцинските заедници сепак тие се далеку од европските стандарди во уживањето на своите етнички права. Албанија е член на НАТО.

Население, јазик и религија

Бројот на жители во Албанија изнесува 3 619 778 души според пописот на населението од 2008 година и според истото се наоѓа на 130 место по бројот на население во светот. Историски, државата е разделена на Северна Албанија и Јужна Албанија. Како граница помеѓу северот и југот се смета реката Шкумбини.

Албанскиот јазик е јазик што го говорат приближно околу 6 милиони луѓе, првенствено во Албанија, Косово, Србија, Црна Гора, Македонија, но исто така и во некои други балкански држави, како и од емигрантски групи во Калабрија, Италија. Јазикот е еден, посебен огранок на Индоевропското јазично семејство. Денешниот албански јазик како стандардна форма го има дијалектот

на Тоските, наспроти дијалектот на Гегите кој и покрај стандардизацијата се уште масовно го користат гегскиот дијалект во Косово и делови на Македонија. Впрочем, се уште постои несогласување околу стандардизацијата на албанскиот јазик, а некои бараат повторна стандардизација во која би биле вклучени повеќе елементи од гегскиот дијалект. Постои и залагање во Косово да се земе како стандардна форма гегскиот дијалект со што албанскиот јазик би станал еден јазик со два официјални дијалекти. Инаку, лексичкиот фонд е главно латински, италијански, романски, грчки, македонски, српски и турски.

4.2 Албанска војска и полиција во борбата против тероризмот, вооружување, соработка

Албанската војска е војска на Република Албанија. Генералштабот на војската е во главниот град Тирана.

Албанската војска ја сочинуваат: Албанска армија (КоВ), Албанско воено воздухопловство, Албанска воена морнарица. Моментално бројната состојба на Албанската војска е 25 илјади војници, РБ 2.500 илјади војници и РМ 2500 илјади војници. КоВ во составот има 150 тенкови, 150 борбени возила на пешадијата.

Министерството за внатрешни работи на Албанија веќе неколку години се обидува да го расформира Албанскиот студиски центар за борба против тероризмот и организираниот криминал (АСЦАТОЦ), која веќе повеќе години делува и ги собира поранешните истакнати раководители и оперативци на тајната албанска служба ШИШ и полиција. Албанското МВР неодамна поднело тужба против основачот на Албанскиот студиски центар за неуставно делување. Спрема наводите на МВР на Албанија, Центарот делува како паралелна известувачка служба и полиција, бидејќи во работата користи овластувања и методи кои ги имаат и службените лица од безбедносните структури на Албанија. Припадниците на овој центар поседуваат службени легитимации и значки, слични на оние кои ги имаат и државните органи, кои ги користат во случаи кога работат на терен и прибираат сознанија. Некои припадници на Центарот имаат и криминални досиеја. Според првите луѓе на овој центар за борба против тероризам и криминал се работи за организација која што конечно се обединиле сите безбедносни тајни служби, војска, полиција и оперативно ја покрила целата територија на Албанија. Оваа земја во последно време бележи

значајни успеси во борбата против криминалот. Меѓутоа како членка на НАТО и кандидат за ЕУ очекува минување во нова фаза во борбата против организираниот криминал, која што освен спроведување на истраги и апсење лица ќе се бара и заплenuвање и одземање на имотот стекнат од тероризам, недозволена трговија и друг вид криминал.

4.3 Во рамките на воените сили на Албанија постои и Полк на препадни сили со 4 баталјони за борба со тероризмот

Сиот свој арсенал на оружје кој што го користат воените и полициските сили на Албанија го обезбедуваат генералштабовите и командите на единиците, кои настојуваат секогаш да ги опремуваат со најсовремено и најмодерно оружје, со изведувачко-диверзантски и други средства. И специјалните сили (воени и полициски) на Албанија користат по потреби хеликоптери, бродови, тенкови, оклопни транспортери, далнострелна артилерија, моторни возила, униформи и др. Меѓутоа за нив се обезбедуваат и посебни средства како што се: диверзантски средства, средства за врски, студено и автоматско оружје, падобранска, нуркачка и планинарска опрема, оптоелектронски средства за ноќни дејства и изведување, санитарски и заштитни средства, средства за преживување во природата и разна опрема за различни метео и земјисни услоови.

4.4 Соработката на воените и полициските сили на Албанија во борба против тероризмот

Според првите луѓе на овој центар (АСЦАТОЦ) за борба против тероризам и криминал се работи за организација со која што конечно се обединиле сите безбедносни тајни служби, војска, полиција и оперативно ја покрила целата територија на Албанија. Оваа земја во последно време бележи значајни успеси во борбата против криминалот и тероризмот. Меѓутоа како членка на НАТО и кандидат за ЕУ очекува минување во нова фаза во борбата против организираниот криминал и тероризмот, која што освен спроведување на истраги и апсење лица ќе се бара и заплenuвање и одземање на имотот стекнат од тероризам, недозволена трговија и друг вид криминал. И покрај тоа на дело се уште се нема докажано како успешна соработката помеѓу воените и

полициските сили во Албанија. Тоа е така затоа што за разлика од другите земји во регионот, во Албанија се уште криминалот е на многу високо ниво, опасните криминалци се на слобода, министерството за внатрешни работи е недоволно екипирано, судството е корумпирано и секојдневно се случуваат тешки кривични дела кои најчесто завршуваат без епилог, а во минатото се случуваа и многу потешки кривични дела како и кражба на оружје од многу воени магацини низ државата кое што не се знае каде заврши.

5. ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ НА КОСОВО

5.1 Воено-географска положба на Косово

Косово, Косово и Метохија или само Косово е област на Балканскиот Полуостров, која според уставот на Србија се нарекува Автономна Покраина Косово и Метохија во рамките на Србија, која е под привремена управа на ООН и чии што органи и некои членки ја имаат признаено како Република Косово. Косово нема излез на море и на север и исток се наоѓа Централна Србија, на југ Македонија и запад Албанија и Црна Гора. Главен град, а воедно и најголем, е Приштина.

Официјален попис на населението на Косово немало уште од 1989 година кога Косово броело 1.677.000 жители, од кои Албанци биле 77,42%, Срби биле 13,22%, Муслимани (Горанци и Бошњаци) 3,70%, Роми 2,15% итн. Косово имало и најголем природен прираст на населението во поранешната СФРЈ со 25,3% (наталитет 31,8%).

Но по косовската криза во 1999 година етничкиот состав на покраината е драстично променет, поради протерувањето на околу 200.000 Срби и друго неалбанско население. Според пописот од 2011 година, Косово има 1,733,872 жители. На 17 февруари, 2008 година, Парламентот на Косово едногласно ја усвојува декларацијата за независност, ја прогласува Република Косово и ги усвојува државните симболи. Овој чин е прифатен со воодушевување од мнозинското албанско население кое излегува на улиците да ја прослави долгоочекуваната независност. Во текот на потпишувањето на декларацијата од страна на пратениците Албанци, премиерот на Србија, Војислав Коштуница се обраќа на нацијата изјавувајќи дека чинот на самопрогласувањето на независноста е незаконски и против принципите на меѓународното право, уште

еднаш давајќи до знаење на српските граѓани, посебно на оние кои живеат на Косово и Метохија, дека Косово и понатаму останува дел од Србија, а тие нејзини граѓани.

5.2 Единици за борба против тероризмот на Косово(РОСУ и др.), Косовска полиција

Стратешка цел на Полицијата на Косово е основање, развој и утврдување на ефективна, локална полиција, стручно обучена, потполно опремена, високо-професионални кадри кои што можат да одговорат на поставените задачи, способна за одржување на јавниот ред и мир, и демократска полиција која што ќе ги почитува правата на сите граѓани подеднакво. Делувањето на Полицијата на Косово се раководи од следните начела:

- рамноправно и праведно третирање на сите лица,
- почитување на човековите права и основни слободи,
- непристрасност и неутралност во врска со политичките уверувања во поглед на граѓаните,
- интегритет, поштеност и одговорност во јавната служба,
- транспарентност-давање на информации на граѓаните и отвореност кон јавноста,
- легитимност, подобност и пропорционалност,
- одржување на мултиетнички карактер на Косово и сл.

5.3 Специјални единици за борба против тероризмот, соработка, вооружување

Првата РОСУ единица во Косово е формирана во главниот град Приштина и од почетокот имаше име Регионална единица за уличен криминал. Специјалната единица РОСУ е формирана на почетокот на 2002 година. Оваа единица била стационирана на Косово Поле и е користена за поддршка на територијата на цело Косово. Покасно, со успехот на оваа единица и додатните одговорности во тимските мисии вклучувајќи ја поддршката при извршувањето на најсложените операции, како и соработката со ЦПУ единицата, единицата е преименувана во РОСУ и се формирани исти единици во секој косовски регион. Идејата била да секоја единица работи посебно со командир кој му рапортира на главниот командант, слично како што работи државната полиција во Соединетите Американски Држави.

5.4 Останати специјални единици на Косово

Покрај РОСУ единиците, на Косово постојат и други специјални единици за борба против тероризмот, со сличен или релативно близок начин на употреба и овластување. Во следниот дел накратко ќе го опишаме нивното настанување и намена.

Close Protection Unit односно Единицата за блиска заштита во внатрешноста на Косовската полиција е формирана на 21 јануар 2002 година. Главната задача на ЦПУ е да им пружи лична заштита на ВИП личностите. Во додаток, ЦПУ единицата им пружа заштита и на личностите на кои им се прети. ЦПУ исто така превзема тактички операции, прати делегации и врши евакуација на интернационалните лица и полицијските службеници на Косовската полиција.

Special Intervention Unit – SIU(Biv[I GSI/SIG-FIT).

Оваа специјална единица на косовската полиција е формирана во 2003 година. Во почетокот била организирана како стандардна SWAT единица со два тима од по 15 полицајци кои се извежбани од двајца американски инструктори. Во март 2005 година нивната намена е представена како елитна специјална единица базирана за контратероризам и спасување на заложници. Направена е посебна

селекција која се состоела од неколку тестови, а само 18 кандидати од неколку стотини доброволци се примени во првата генерација на единицата. Таа е формирана, основана и наоружена од страна на УНМИК со професионални инструктори кои работеле во истата бранша во своите земји, како египетскиот ХРФ, германскиот ГСГ- 9 и слично. При крајот на 2006 , поради одредени тешкотии проектот е претворен во стандардна специјална полициска единица во рангот на американскиот “SWAT“ ТИМ, под името ФИТ- First Intervention Team. Проектот е воден од страна на француската војска. На крајот на 2007. единицата почнала да се надоградува за нови предизвици . Го зела името СИУ. Како и сите единици во светот кои се борат против терористичките организации така и во Косово се бара тие да бидат опремени со оружје со мали димензии и маса, со голема моќ и прецизност на кратки растојанија, со или без придушувачи за пукање, со оптоелектронски нишани за дејство ноќе и употреба на ласери за преносно и ефикасно за дејства на кратки растојанија. А тоа се: пиштолите ЕП 7, ЕМП15 од 9мм, автоматски пушки М-70А Б2 и АК-47 од 7,62 мм, снајперски пушки од типот М-76 од 7,9мм и ФР-ФИ од 7,62, и друго лесно вооружување.

5.5 Соработка на воените и полициските сили на Косово во борба против тероризмот

Првата специјална единица за борба против тероризмот РОСУ е формирана во главниот град Приштина, и била регионална единица за уличен криминал, и е формирана на почетокот на 2002 година. Оваа единица била стационирана на Косово Поле и е користена за подршка на територијата на цело Косово. Со успехот на терен на оваа единица и додатните одговорности во тимските мисии вклучувајќи ја подршката при извршувањето на најсложените операции, како и соработката со ЦПУ единицата, единицата е преименувана во РОСУ и се формирани исти единици во секој косовски регион. Идејата била да секоја единица работи посебно со командир кој му рапортира на главниот командант.

Покрај РОСУ единиците, на Косово постојат и други специјални единици за борба против тероризмот, со сличен или релативно близок начин на употреба и овластување. Во следниот дел накратко ќе ја опишеме нивната соработка и намена.

.Во борбата против тероризмот овие единици соработуваат и разменуваат информации и учествуваат во заеднички акции за фаќање на опасни криминалци кои се членови на терористички групи,но сепак соработката не е доволна поради фактот што на терен и понатаму цути криминалот а главните т.н.шефови на подземјето остануваат на слобода и се неказнети.Во иднина треба да се работи на подобра соработка помеѓу воените и полициските сили на Косово се со цел да се има ефикасна борба против тероризмот.Потребно е да се зголеми соработката во поглед на подобра обука на воените и полициските сили,заеднички вежбовни активности,подобра координираност,набавка на пософистицирано и модерно оружје ефикасно за неутрализирање на терористите,користење на странски искуства за борба против тероризмот и соработка со меѓународни институции за борба против тероризмот.

ГЛАВА III
ВОЕНИ И ПОЛИЦИСКИ СИЛИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1.Воено географска положба на Република Македонија

Република Македонија, е држава сместена на Балканскиот полуостров. Земјата е една од наследничките држави на поранешната Југославија, од која прогласи независност во 1991 година. Република Македонија зафаќа околу 38% од вкупната површина на регионот Македонија. Географски земјата граничи со Србија (и Косово) на север, Бугарија на исток, Грција на југ и Албанија на запад. Релјефот на државата е главно планински. Иако континентална држава, таа има повеќе од 50 езера и шеснаесет планини повисоки од 2.000 метри.

Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава. Главен град на државата е Скопје со население од 506,926 граѓани (проц. 2004). Други поголеми градови се: Битола, Куманово, Прилеп, Тетово, Велес, Штип, Охрид, Гостивар, Струмица, Кичево, Кавадарци и Кочани. Македонија има вкупно 25.713 километри квадратни во кои живеат околу 2.114.550 жители (проц. 2009), од кои мнозинството се Македонци. Официјален јазик е македонскиот јазик, додека официјална валута е македонскиот денар.

Во 1993 година, Македонија стана членка на Обединетите Нации, но поради спорот со името кој го води со Република Грција, примена е под името Поранешна Југословенска Република Македонија. Македонија е членка и на советот на Европа. Од декември 2005 година исто така е и кандидат за приклучување кон Европската Унија и има аплицирано за приклучување кон НАТО.

1.1 Административна поделба

Општините на Македонија се административни единици од прв ред. Во август 2004 и март 2013, Македонија е реорганизирана на 80 општини; 10 од нив се Град Скопје, посебна единица на локална самоуправа и главен град на државата.

Речиси сите општини се непроменети или само претопени од претходните 123 општини формирани во септември 1996; другите биле припоени една кон друга и границите им се променети. Пред ова, локалната управа била организирана во 34 административни единици на различни нивоа.

По број на население, најголема општина во Република Македонија е Општина Куманово со 105 484 жители, а најмала Општина Вевчани со 2 433 жители.

Според пописот од 2002 год., вкупното попишано население во Република Македонија изнесува 2.071.210 жители од кои:

Македонци - 1.297.981 или 64,18%

Албанци - 509.083 или 25,17%

Турци - 77.959 или 3,85 %

Роми - 53.879 или 2,66%

Срби - 35.939 или 1,78 %

Бошњаци - 17.018 или 0,84%

Власи - 9.695 или 0,48 %

други -20.993 или 1,04%.

Според Кривичниот Законик на Република Македонија во чл.313 се вели дека,Тој кој што е со намера да го загрози уставниот поредок или безбедноста на Република Македонија ќе предизвика или сериозно ќе се закани со предизвикување експлозија,пожар,поплава или друга општо опасно дејство или акт на насилство,создавајќи чувство на несигурност или страв кај граѓаните,ќе се казни со затвор најмалку три години.

2. Полициски сили во борба против тероризмот

Полиција е тело на организирани службеници за одржување на граѓанскиот ред и јавната безбедност, примена на законот и истражување на криминалот. Заедничките карактеристики на повеќето полициски сили вклучуваат квазивоена организација, униформирани патроли и сили за контрола на сообраќајот, и цивилна облека на начин на одделенијата за криминална истрага и група на приоритети за применување кои се рефлектираат на животот во заедницата. Управувањето на полицијата може да биде централизирано на државно ниво сè до долу, или децентрализирано со локални полициски сили со широка автономија. Регрутите обично добиваат специјализирана обука и полагаат испит. Современите метрополитенски полиции почнуваат со сер Роберт Пил во Британија од 1829 година. Тајните полиции најчесто се одвоени тајни организации, востановени од националните влади за да ги одржуваат

политичката и општествената правилност, која вообичаено дејствува со малку или нималку ограничувања.

Според Законот за Полиција во Р.Македонија:

Полицијата е дел од Министерството во кој се вршат полициски работи преку полициски службеници (Член 2).

Полициски службеник е овластено службено лице согласно со одредбите од Законот за внатрешни работи, униформиран и неуниформиран припадник на Полицијата со полициски овластувања, кој ги врши полициските работи во согласност со закон. (Член 3).

Основна функција на Полицијата е заштита и почитување на основните слободи и права на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот на Република Македонија, законите и ратификуваните меѓународни договори, заштита на правниот поредок, спречување и откривање на казниви дела, превземање мерки за гонење на сторителите на тие дела, како и одржување на јавниот ред и мир во општеството.

Заради создавање услови за работа на Полицијата, во Министерството (Член 4):

- 1) се утврдуваат кадровските и образовните потреби, принципите за напредување во службата и управувањето со човечките ресурси;
- 2) се донесуваат развојни, организациски и други насоки за работа;
- 3) се донесуваат планови за користење на материјално-финансиски средства;
- 4) се донесуваат и спроведуваат планови за изградба и користење на информациски системи за сопствени потреби;
- 5) се донесуваат и спроведуваат планови за изградба и користење на радио-комуникациски и телекомуникациски системи за сопствени потреби;
- 6) се утврдуваат потреби за развој и примена на современи научни, криминалистички достигнувања и примена на технички средства;
- 7) се развива и унапредува меѓународната полициска соработка;
- 8) се организира и спроведува надзор, внатрешна контрола и финансиска ревизија и
- 9) се вршат други работи утврдени со закон.

Полициска работа

Полициски работи, во смисла на овој закон, се дејствија на полициските службеници што се однесуваат на (Член 5).

- заштита на животот, личната сигурност и имотот на граѓаните;
- заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот на Република Македонија, законите и ратификуваните меѓународни договори;
- спречување на вршење кривични дела и прекршоци, откривање и фаќање на нивните сторители и преземање на други со закон определени мерки за гонење на сторителите на тие дела;
- идентификување и потрага по непосредна и посредна имотна корист прибавена со сторено казниво дело;
- одржување на јавниот ред и мир;
- регулирање и контрола на сообраќајот на патиштата;
- контрола на движење и престој на странци;
- гранични проверки и граничен надзор;
- укажување помош и заштита на граѓаните во случај на неопходна потреба;
- обезбедување на определени личности и објекти и
- други работи утврдени со закон.

2.1 Специјални полициски сили во функција на осигурување на мирот и безбедноста на државата

Уште во далечната 1993 година, во рамките на Министерството за внатрешни работи на Република Македонија е остварена потреба од формирање на посебна полициска единица за специјални намени која ќе има посебно обучен и квалификуван кадар за справување со заканите за безбедноста на Република Македонија кои обичните полициски сили не беа во можност да ги елиминираат со класичен метод на дејствување. Првенствената намена на ново создадената единица беше да ги попречува и отстранува масовните нереди во државата. Подоцна спектарот на задачите и намена на оваа единица се проширија. Тие се употребуваат за интервенции при определени услови, на определен простор и објекти, при злоупотреба и загрозување на интересите од

лица кои дејствуваат против законските норми на Република Македонија. Оваа специјална полициска единица за борба против тероризмот е директно потчинета на Одделот за посебни единици при Централните полициски служби во Министерството за внатрешни работи.

Оваа единица најмногу дејствува во случај на внатрешни нереди и загрозувања од типот упад на објекти, возови и авиони, апсења на сторители на тешки кривични дела, поддршка при претрес на објекти поради барање на оружје, дрога или друг вид илегален материјал, антитерористички дејства, обезбедување на посебни објекти и ВИП лица, противдиверзантски дејства, ослободување заложници и др. дејства за кои постои потреба од нивна интервенција. Припадниците на единицата најчесто дејствуваат по оперативни групи од одредена специјалност и ги извршуваат задачите самостојно или со поддршка од останатите единици на Министерството за внатрешни работи.

Во втората половина на 2002 година, македонското Министерство за внатрешни работи започна со реорганизација на Единицата за брза интервенција-Лавови, а подоцна следеше и целосно нејзино распуштање. Дел на персоналот од оваа единица, оружјето и опремата влегоа во состав на новоформираната Единица за брзо распоредување. Официјално на 27.03.2003 година со Одлука на Владата на Република Македонија е формирана антитерористичка единица во рамките на Министерството за внатрешни работи позната како Единица за брзо распоредување. Формирањето на една ваква специјална полициска единица е произлезено од потребата на Република Македонија за формирање на единица која може за многу кратко време да извршува задачи на целата територија на државата. До тој момент во Република Македонија не постоела единица со такви капацитети и можности.

И оваа единица како и другите полициски единици на Република Македонија е во фаза на трансформирање и реорганизирање со цел достигнување на европски стандарди и норми, а со помош и поддршка од релевантните структури на меѓународната заедница. Составот на единицата ја почитува правичната етничка застапеност како и принципите на транспарентност и јавност, со што се постигнува целта на Министерството за внатрешни работи за поседување на полициска единица која ќе го аплицира мултиетничкиот карактер на вработените во Министерството за внатрешни работи и граѓаните на Република Македонија. Оваа единица е од редот на

силите со висока готовност и способност за справување со вооружени екстремисти, криминалци и банди во руралните средини. Потребата од формирање на ваква единица е неспорна во ерата на зголемените безбедносни нарушувања олицетворени во терористички акти од различен вид и потекло, криминални дејствија и банди, кои ги надминуваат можностите на класичните полициски сили. Припадниците на Единицата за брзо распоредување се обучени за потрага, блокирање и лишување од слобода на вооружени криминални групи, банди и поединци за кои постојат сознанија дека нивните апсења се со висок ризик. Исто така, припадниците се обучени да се вклучат во пообемни акции на Министерството за внатрешни работи и давање поддршка на Одделот за борба против организираниот криминал и секој друг послофистициран облик на криминалитет. При секое нарушување на јавниот ред и мир, при поголеми и масовни собири, припадниците на ЕБР се обучени во најкраток можен рок да го воспостават јавниот ред и мир како и да се справат со секаков вид на побуна. За оваа намена единицата има способност и квалитет од врвно обучени специјалци за контрола на толпа и јавниот ред.

Основната улога на специјалните полициски единици (Единицата за специјални задачи и Единицата за брзо распоредување) е да се бори против организираниот криминал, тероризмот и други внатрешни закани на безбедност во сите средини и услови и да обезбеди јавен ред и мир со цел да помогне во создавањето на стабилна безбедносна состојба и самостојно изведување на високо ризични полициски операции.

2.2 Единица на македонската полиција за борба против тероризам

Припадниците на единицата за специјални задачи (ЕСЗ) „Тигар“ имаат статус на полициски службеници со сите права и должности според Законот за полиција, Законот за внатрешни работи и подзаконските акти. Покрај општите услови за работа во полиција, во Правилникот за условите и постапката за распоредување и работа на полициските службеници во единицата за специјални задачи во МВР донесен во мај 2007 година, во член 2 се пропишани и посебните услови потребни за регрутирање „тигри“.

Прв на листата услови се годините, па се бара тие да не бидат помлади од 21 година, а постари од 30 години. Доволно е да имаат најмалку една година работно искуство, како што се наведува, во „ефективно траење на работно место во полиција“, потоа да поседуваат возачка дозвола од најмалку „Б“ категорија. Еден од условите е и да бидат психофизички способни за работа во оваа единица, да положат тестови за физичка способност, страв од височина и психотестови“. И на крајот, она што е најважно - да изразат желба за работа.

Подзаконскиот акт ги регулира и правата и обврските на полициските службеници ангажирани во оваа единица, па така тие имаат прво и на 45 отсто зголемена плата на утврдениот износ на плата зголемен за износот на средства наменет за плата за извршување полициски работи. Ним им следуваат и дневници за службени патувања надвор од Скопје, осигурување, перманентно стручно оспособување, право за стекнување дипломи од успешно спроведените семинари, како и за неносење посебни ознаки и симболи. За време на работа во оваа единица, специјалците се должни совесно и професионално да ги извршуваат определените работи и наредби од раководните полициски службеници.

А, што се однесува, пак, до дилемите што се отворија во јавноста околу тоа дали за нивно ангажирање се потребни само пишани наредби, од Правилникот произлегува дека тие се должни во секое време да бидат на „готовс“. Имено, во член 6 од овој Правилник дословно е напишано дека припадникот на „Тигрите“ може во секое време да биде повикан на работа преку дежурната служба на ЕСЗ и во најкраток можен рок што ќе го определи повикувачот да се јави на работното место.

Оваа единица е формирана далечната 1981 година во рамките на тогашниот Републички секретаријат за внатрешни работи на СР Македонија. Нејзина примарна цел при формирањето била посебни задачи од типот, обезбедување на јавни личности, справување со кризи, специјални задачи за кои не била подготвена тогашната милиција, а подоцна за антитероризам, специјални задачи од типот диверзантски акции, инфилтрирање позади линијата на непријателот, обезбедување на терен, подготовка на терен за воени дејствија на останати воени државни структури, приведување и апсење на криминалци или личности барани од законот, нуркање, извлекување на давеници, затрупани во лавини, експлозивни, и кучиња трагачи, обезбедување на лица од витално

значење. Во поново време единицата беше надградена со воена метода за решавање на воени конфликти надвор од урбана средина.

Нејзиното борбено крштевање се случи во 2001 година во борбата со терористичките групи на ОНА во Република Македонија. Од тој момент па се до денес се надградува единицата на секое поле. До денешен ден единицата е вброена во ТОП 10 Специјални полициски единици.

И Рангирана е како трета единица во делот на снајперизам во светски рамки.

Оваа единица даде 12 припадници од своите редови, и исто така имаше над 30 повредени во воениот конфликт во Р.Македонија во 2001 година.

Нејзини најуспешни акции се елиминацијата на командант Тели во 2001 година, Извлекување на полициската смена во с.Радуша во 2001 година, Ослободување на неколку тетовски окупирани маала во 2001, заедничката акција со армиската специјална единица Волци во Арачиново 2001 година. И постојано присуство во сите воени дејствија во 2001 година, координирано со АРМ или самостојно.

А во последно време 2007 година случајот Бродец, каде елиминира 8 терористи припадници на поранешната Она, и приведување на 7 исто така припадници на ОНА.

Во 2010 единицата беше повикана за акцијата на Скопска Црна Гора каде беше пронајдена и разбиена паравоена формација и запленето поголемо количество на оружје, како и во акција кај селата Рашче и Радуша при што елиминира 4 униформирани лица, припадници на паравоена криминална формација и притоа заплени поголемо количество на оружје.

Обуката за приправниците на оваа единица е со времетраење од 18 месеци, при што во тој период следат исцрпувачки селекции на кандидатите. Започнува со исцрпувачки 120 км. марш на единицата при тоа изведувајќи кондициони и борбени обуки.

Обуката е распоредена во 3 етапи. Прва елиминациона етапа во времетраење од 6 месеци. Тука е најголемата елиминација на недоволно подготвените. Исцрпувачки маршови и физички подготовки.

Втората етапа подразбира со запознавање на задачите кои единицата ги извршува и нивно имплементирање, како и организација по тимови кои подоцна ќе го претставуваат костурот на самите водови.

Третата елиминациона етапа е најтешка при што во неа се последните филтри каде што доаѓа до израз максималната физичка и психичка подготвеност на кандидатот... Се изведуваат сите претходно имплементирани вежби, маршови, борбени задачи, при што најслабите кандидати се отфрлаат.

Обуката и самата поставеност во единицата е по теркот на најпознатите светски полициски специјални единици, а како дополнително се имплементирани и елементи од Американските морнарички Фоки, Американските Ренцери и Делта одред, како и елементи од Руската Спец Наз и британска САС...

Сето ова комбинирано дава една крајна цел... безмилосна машина која е спремна да настапи и да ги исполни сите зададени задачи...

2.2.1 Единица за брзо распоредување - ЕБР

Формирање и развој

Единицата за брзо распоредување припаѓа во редот на високо елитни полициски единици и завзема значајно место и улога во заштитата на уставниот поредок и внатрешната безбедност на државата. Оваа единица е формирана во 2001 година во време кога државата се соочуваше со вооружениот конфликт кој беше предизвикан од разните диверзантско-терористички групи и организации, кои имаа за цел да ја дестабилизираат и поткопаат безбедноста на Република Македонија. Единицата е настаната како последица на растурањето и распаѓањето на Единицата за брза интервенција „Лавови“ кои до втората половина на 2002 година го сочинуваа костурот.

Официјално со одлука на Владата на РМ од 27.03.2003 година, Специјалната единица за брзо распоредување (СЕБР), денес ЕБР, е именувана како самостојна антитерористичка единица во рамките на МВР, која има законска надлежност да дејствува и извршува задачи на целата територија на државата.

Основна намена и задачи

ЕБР е наменета за извршување на голем број оперативно-тактички дејствија и задачи, кои се во склад со постоечката законска регулатива за работење на МВР и тоа:

- воспоставување на нарушен ЈРМ при спортски натпревари (фубалски, кошаркарски, ракометни и др.) каде што има можност за нарушување на ЈРМ во поголем обем
- воспоставување на нарушен ЈРМ во поголем обем при организирање на јавни манифестации и масовни демонстрации
- справување со вооружени екстремисти, криминалци и банди во високо-планински предели и рурални средини
- изведување на операции на набљудување и патролирање
- апсење на опасни лица во урбани средини
- давање поддршка на граничната полиција, специјалните и подрачните полициски единици на МВР
- вклучување на пошироки акции на МВР и давање на поддршка за борба против организираниот и друг вид на криминал
- давање асистенции од поголеми размери на судски и други државни органи
- спасувачки мисии во високо-планински предели за пронаѓање и спасување на изгубени планинари и други лица
- спасувачки мисии при елементарни непогоди (пожари, поплави, земјотреси)
- спасувачки мисии при големи сообраќајни несреќи (авионски, железнички и патен сообраќај).

Организациско-формациска структура

За извршување на сложените-оперативно тактички дејствија и задачи, ЕБР во својот состав ги има следните целини:

- команда
- рурална чета
- чета за ЈРМ
- мобилна (оклопна) чета и
- чета за логистика

Командата на единицата е составена од командант, заменик командант, помошник командант за операции и обука, помошник командант за сервисна поддршка и командири на чети.

Четите во својата организациона поставеност, покрај командирот на чета ги имаат помошникот командир на чета, командирот на вод, командирот на одделение, лидерот на тим и заменикот лидер на тим.

Интервентните чети (освен логистичката чета), иако се специјализирани за точно определени задачи, нивната формациска структура е поделена и функционира по ист систем. Според формациската поставеност, секоја чета е составена од пет водови и десет тимови. Секој вод во својот состав брои по 25 полициски службеници, од кои 12 се распоредени во првиот тим, а 12 полициски службеници во вториот тим.

Селекција и прием на нови кандидати

Според општите законски прописи утврдени со Законот за внатрешни работи⁹⁸ и Правилникот за начинот и постапката на селекција и избор на лица кои засноваат работен однос во МВР⁹⁹, во Единицата за брзо распоредување може да биде распореден полициски службеник од работно место во Министерството на распишан интерен оглас за пополнување на работни места во единицата. За прием во редовите на единицата, сите кандидати треба да се на возраст од 21-30 години и да се со работно искуство од 12-24 месеци. По завршување на интерниот оглас, следи постапката на селекција која се одвива во неколку фази. Најпрво, на пријавените кандидати се вршат проверки за физичка подготвеност, кои за да ги исполнат мора да ги задоволат минималните биомоторни стандарди кои се предвидени за прием во единицата¹⁰⁰, а по нив следат психолошките тестирања и здравствените прегледи кои исто така се задолжителни. Сите кандидати кои успешно ги поминале тестирањата се упатуваат на селективен курс од три месеци. Овој курс се реализира според посебна програма која опфаќа основна антитерористичка и основна специјалистичка обука. Оние кандидати кои успешно ќе ја поминат основната обука се распоредуваат во некоја од четите на единицата, а останатите се враќаат во своите матични полициски служби.

3. Воени сили во бобра против тероризмот

Војската претставува вид на организација овластена од самото општество да употребува сила, вклучувајќи тука употреба на оружје во рамките на одбрана на сопствената земја, спротивставувајќи се на заканите од тероризам, или независно од каков вид се. Војската, покрај одбраната, има и други улоги важни и корисни за општеството, како што се: напредокот на политичката агенда (случај со комунизмот во текот на Студената Војна), поддршка и промовирање на економската експанзија (случај со империјализмот), како и надворешна контрола. Како придавки, термините „воена/воено/воен“, би се однесувале на се она кое иницира на некаква поврзаност со војската, било да се работи за имот, гледиште итн. Војските често функционираат и како „општество во општество“, што значи дека си имаат посебни воени заедници, посебна економија, посебен

образовен систем, здравство, судство и други сегменти кои би ги поседувало едно општество.

Првата задача на војската е да докаже дека е способна да се справи со извршување на национална одбранбена политика. Иако политиката, најчесто е водена од политичари или политички аналитичари, нејзиното споредување бара огромно познавање од тоа како војската функционира и ги исполнува своите активности.

Најважно е да се направи една сплотена војска способна да ја спроведе сопствената политика кога е потребно, и токму затоа една од првите функции на војската е да воведи Воена управа. Улогата на воената управа ќе биде да ја преточи целата политика во конкретни мисии и задачи и да им ја приближи на подредените во вид на наредби.

3.1 Развој на воениот капацитет

Воениот капацитет, попознат уште и како „воена сила“, убедливо е една од најкомплексните активности познати за човештвото. Комплексноста лежи во: потребата за утврдување на стратешките, оперативните и тактичките вештини на војската кои ќе послужат при спротивставување со заканите; посебните доктрини за начините на кои ќе се употребуваат стратешките, оперативните и тактичките вештини; создавање на концепти, методи и системи кои ќе бидат дел од учењата; креирање на макети и насочување на производителите кон исполнување на потребите на војската во време на немири; развивање на концептите, методите и системите; создавање структури на вооружени сили обучени да ги користат концептите, методите и системите ефикасно и продуктивно; воведување на овие концепти, методи и системи во военото образование, обуките и вежбите кои се почесто добиваат облик на војна, поради автентичност и полесно приспособување на воените сили; креирање системи на воена логистика кои ќе пружат непрекинати и континуирани вежби на воените организации во услови на војна, вклучувајќи тука здравствени услуги за вработените и одржување на опремата; служби кои ќе помагаат во закрепнувањето на повредените војници и во обновување на оштетената

опрема; и конечно, демобилизација по завршувањето на конфликтот и распределба на вишокот воени залихи за потребите на војската во време на мир. Развојот на воената доктрина можеби е еден од најважните, кога станува збор за воениот капацитет. Ја утврдува улогата на вооружените сили во конфликтите, ги утврдува концептите и методите кои ги користи управата при ангажирање на соодветен, вешт, вооружен и опремен воен персонал, погоден за постигнување на видливи цели во воените конфликти, походи, битки, акции или двобои.

3.2 Воени операции

Ако развојот на воениот капацитет е важен бидејќи на војската и обезбедува вршење на својата улога и функција во спроведувањето на одбранбената политика, тогаш воените операции имаат мноштво одговорности од подеднакво иста важност. Искористувањето на воениот персонал и воената опрема во војувањето со непријателот, извојување на победи, успешно завршување на воените походи, или војни итн. Воените операции всушност претставуваат интерпретација на политиката во воени планови, правилна распределба на воениот капацитет во посебни стратегии, оперативни и тактички цели, промена на позициите на вооружените сили, соработка меѓу воените родови, меѓу единиците кои овозможуваат оперативна поддршка (оперативни формации) и единиците кои овозможуваат логистичка поддршка (логистичка формација) за време на воените операции, определување на воените мисии и задачи за време на конфликт, справување со воените затвореници и граѓанските судири, воено окупирање на непријателските територии, заплenuвање на туѓата опрема и одржување на јавен ред и мир во териториите под нивна власт. За време на еден воен конфликт, без разлика дали непрекинато се одвиваат походи или има затишје, воената разузнавачка служба постојано поднесува извештај до каде е исполнувањето на воениот план, какви се реалните постигнувања, а какви очекувањата и до каде е остварувањето на политиката.

Последна задача на војската е проценката на воените достигнувања. Проценките најчесто ги прават воени историчари и теоретичари, чија работа е да ги утврдат грешките или успесите од минатото и да направат корекции онаму каде што се потребни. Сето тоа се прави во вид на воени реформи кои ќе ја

подобрат работата на воените сили, и ќе создадат војска која ја извршува својата функција согласно со (прегледите направени од) националната одбранбена политика.

4. Улога на специјалните воени сили во системот на националната безбедност

Дваесет и првиот век е век на големи промени во безбедносната политика на глобално ниво, новиот милениум е време на нов вид загрозувања на меѓународниот мир и безбедност. Постојниот ред на нештата се почесто се загрозува во вид на безбедносни нарушувања кои не се предизвикани од определена држава агресор, туку од разни видови на криминално терористички акти кои се со недефиниран извор, разни борци за слобода преку вооружени дејстава, религиозни движења од агресивен карактер и друго. Ваквото загрозување на безбедност и стабилност на државите од внатрешен фактор можат да бидат со толку силни димензии, дури да се стави во прашање опстанокот на една држава. мерките на институциите за одржување на внатрешната безбедност на една држава мора да вклучат луѓе професионалци за справување со таквите нарушувања на поредокот на државата. Сето ова што се случува во светот нужно бара и промени во однос на најсоодветните начини за справување на закани од внатре, задржување на безбедноста во рамките на самата држава и регуларните модуси за елиминирање на сите видови дестабилизирачки фактори во форма на асиметрични закани и кризни ситуации предизвикани од внатре. Секој современ систем за безбедност мора постојано да биде во тек со безбедносните промени внатре во сопствената држава, во потесното опкружување но и во безбедносните промени на глобално ниво. Владата и безбедносните органи на државата секогаш мора да дејствуваат во рамките на законот, во спротивност доколку не успеат во тоа, ќе го поткопаат демократскиот легитимитет, довербата и почитувањето на јавноста. Доколку не се почитуваат законите од страна на безбедносните сили, се создава можност за појава на репресија и создавање на тоталитаристичко општество или пак доколку се оди во друга крајност до појава на анархија.

Република Македонија бидејќи самата стана жртва на ваков вид безбедносно нарушување, сериозно се нафати да ги пополни празнините пред се

во законската регулатива за справување со современите видови на безбедносни закани, а и со создавање на специјални полициски сили како соодветен одговор за елиминирање на ваков вид на закани.

За справување со сите видови на криминални дејства како безбедносни предизвици од внатрешно потекло, недозволена трговија со оружје, луѓе, дрога, како и терористички акти кои се случуваат внатре во рамките на државата и се со внатрешно потекло, првенствено се надлежни единиците на МВР и тоа најчесто за ваков вид се користат единиците на МВР, Единицата за специјални задачи и Единицата за брзо распоредување. Во одредени ситуации, кога е неопходно за зачувување на безбедноста, на овие единици би требало да им се даде поддршка од страна на воените специјални единици.

5. Специјална единица за борба против тероризмот од Армијата на Република Македонија

Македонската единица ВОЛЦИ е најдобрата во војската на РМ и е предводник на новиот бран во Армијата на Република Македонија. Оваа единица е една од најдобрите за борба против терористичките организации и е воена единица која е типичен пример за тоа како треба да биде македонскиот воин: мотивиран, одговорен, зрел, тимски играч, интелигентен, психички стабилен, доверлив, дисциплиниран и приспособлив, кој секогаш појавува лидерство, другарство, влијателност, правилно расудување, одлучност и бестрашност. Совршено се обучени со класичните вештини на борбата, но се опремени и со најмодерното вооружување и се високообучени и опремени, по стандарди од НАТО алијансата. Дејствуваат како колектив, сите со подеднакво значење и се е подредено на основната цел: извршување на доверената задача. Македонските волци се македонски војници селектирани од најдобрите и со најдобри резултати од кандидатите. Кај војниците преовладува: патриотизам, зрелост, доверливост, човечност, тимска работа и дух во изведувањето на секоја акција и во секакви услови. Припадниците на Единицата се млади луѓе, избрани врз основа на строга селекција. Располагаат со високи психофизички способности и со обука да се снаоѓаат во секаква ситуација. Специјалната единица Волци е формирана во 1994 година од поранешниот началник на ГШ на АРМ Мирослав Стојановски и покрај учеството во конфликтот во 2001 година присутна е и во

мисиите во Ирак и Авганистан каде постојано ги добива највисоките оценки. Функционираат повеќе години а досега на чело на елитата биле пет команданти. Заштитниот тотем на оваа единица е разјарен волк, диво животно предатор кое го има насекаде во нашата држава.

Основната примесаса за употреба на Специјалните сили на Македонија е да се води неконвенционална војна, и тоа на теренот на противникот.

Типот на одбраните единици, различните вештини што ги учат и нивните тимови (главно) од десетмина се наменети за справување со различни бунтовници, терористи, герилци и во мали војни - мрачни неконвенционални закани што преовладуваат во денешниот свет. Оперативците на единицата Волци, кога е најопасно и најризично се самостојни на теренот. Ги предводи офицер (капетан), а ги сочинуваат најчесто искусни војници со чинови до водник. Секој припадник на Волците е специјализиран во некоја област. Најчесто командната хиерархија е превземена од американската армија а таа е следна Браво (оружници), Чарли (инженерци и минери), Делта (болничари), Ехо (комуникации) и Фокс (водник разузнавач). Овие прекари произлегуваат од воената азбука за означување на нивната војничка професионална специјалност: 18Б, 18Ц, 18Д, 18Е и 18Ф се петте индивидуални специјалности на А-тимовите за специјални намени на армиите. Улогата на специјалната единица Волци е справување со тероризмот и организираниот криминал, етничките судири и конфликти се битно обележје на новото време. Волците, се создадени за одржување и чување на безбедноста на државата а нивните членови се подготвени да се справуваат со новиот вид безбедносни предизвици. Денес не постои ниту една сериозна војска или полиција во светот која е достоина на специјалната единица Волци. Секогаш и секаде први. Ова е мотото на специјалците на АРМ, кои први стигнуваат на кое било место во Македонија и се истренирани за многу кратко време да подигнуваат логор. Некаде на 1.500 метра надморска висина учат за преживување од она што можат да го најдат во природата. Се спроведува обука во базирање и исхрана во природа. Тоа е основна обука за евентуално преживување, доколку е потребно некој припадник да го спроведе некогаш во борбените дејствија. Обуката за снаоѓање и преживување во природа специјалците на војската ја изведуваат најмалку два пати годишно.

5.1 Мисија на баталјонот за специјални намени

Баталјонот за специјални намени планира, организира и изведува специјални операции со цел заштита на територијалниот интегритет и суверенитет на Република Македонија.

Задачи:

1. Планирање, организирање, опремување и обучување за изведување на специјални операции со цел уништување или онеспособување на непријателски цели и објекти;
2. Одржување на способност за организирање, обучување, советување и пружање на помош за стабилизација и за поддршка на мирот во состав и/или предводени од меѓународно договорени сојузи надвор од Р.Македонија;
3. Планирање, организирање, опремување и обучување за изведување на операции за поддршка на државните институции во услови на елементарни непогоди.

5.2 Ренџерски баталјон

Мисијата на Ренџерски баталјон е да изведува мисии на поддршка на внатрешната безбедност на Република Македонија и поддршка на надворешната и безбедносна политика на Република Македонија со изведување на специјални и специфични офанзивни операции во сите земјисни и временски услови.

Задачи:

1. Планирање, организирање, опремување и обучување за изведување на директни акции;
2. Планирање, организирање, опремување и обучување за изведување на длабинско извидување и набљудување;
3. Планирање, организирање, опремување и обучување за изведување на операции за поддршка на силите на МВР во справувањето со закани, ризици и опасности по безбедноста и одбраната на Р.Македонија;

4. Планирање, организирање, обучување и изведување на операции за поддршка на државните институции во услови на елементарни непогоди и несреќи на територијата на Р.Македонија;

6. Вооружување и опрема на македонските специјални единици во борбата против тероризмот

Единиците за специјална намена се опремени и вооружени со лесно автоматско оружје, со студени и специјални средства, лесно автоматско оружје со голема огнена моќ ;Скорпион;, ЦЗ-М-70-7-65мм, и Магнум-9мм, автоматски пушки од 5,56 мм калибар, снајперски пушки и митралези со оптоелектронски уреди, самострели, блоугани, специјални ножеви, камери и слично, како и орудија од 90мм, лесно подвижни и преносливи за противоклопна борба.

Покрај стандардните униформи и обувки, во борбени услови и на вежби, единиците за специјална намена на Република Македонија, носат маскирна униформа, а на поедини задачи и специјално, со заштитна маска на лицето, непропустливо, изолирано од надворешната средина со респиратор, незапаливо и т.н. Чевлите се обично длабоки, со дебел гумен ѓон, меѓутоа се користат и други видови на обувки во зависност од дадената ситуација.

Исто така, во составот на личната опрема, нашите специјалци имаат непробојни елечи и оклопни делови за заштита на виталните делови на телото. Во комплетот спаѓаат и специјалниот балистички шлем, логорска опрема (вреќа за спиење, непропустлива наметка, шаторско крило, специјални лесни шатори и др.) како и неопходни предмети (прибор за јадење, мрежа против комарци, маскирна мрежа, специјални кибрити, пили за железо, комплет алат за обивање, пакет за прва помош, таблети за прочистување на водата и потпалување на оган, козметичка гарнитура на маскирни бои за лицето и телото и др.) лопати и секири, разни видови падобрани и друга опрема.

На десниот ракав на блузата единицата носи амблем на името на единицата, а на левиот ракав знамето на Република Македонија, додека беретката е прилагодена според бојата на маскирната униформа.

7. Опасност од тероризам во Република Македонија

Според Геостратешката положбата на Македонија, дава перспективи за дејствување на терористичките организации, на кои стратешки места не им се само земјите од Балканот, туку и земјите од Европската унија, Земјата е под постојана опасност од тероризам и затоа е потребно навремено спротиставување. На нашите простори дејствуваат одредени сегменти на одредени терористички организации. Тоа повеќе пати сме го потврдиле и треба да очекуваме дека Балканот, односно Република Македонија ќе биде постојано под опасност дека можат да се случат такви акции. Балканот е следната дестинација на која Исламскиот Цихад се обидува да се етаблира и да формира инфраструктура.

Република Македонија треба да го доформира тој разузнавачко безбедносен систем, односно негово интегрирање во една служба која што ќе дава гаранции во прибирањето навремени сознанија, кои ќе значат поставување, односно спротиставување на тероризмот. Кај тероризмот превенција нема, само навремени податоци и навремено делување

Воен конфликт во Македонија, 2001

Воениот конфликт во Република Македонија од 2001 траел од јануари до ноември 2001 година. Конфликтот започнал кога албанската паравоена формација Ослободителна Народна Армија (скратено ОНА), ги нападнала безбедносните сили на Македонија. Конфликтот продолжил во поголемиот дел од 2001 година, а завршил со потпишувањето на Охридскиот рамковен договор во август истата година.

Хронологија на кризата

На 1 февруари 1990 година, околу 2.000 Албанци протестираше во Тетово барајќи независност на регионот во Западна Македонија, каде етничките Албанци го сочинувале мнозинството;

На 20 ноември, по усвојувањето на Уставот, Република Македонија станала независна држава. На специјалната седница на парламентот за усвојување на Уставот на Република Македонија, таа била бојкотирана од страна на ПДП-НДП;

На 11 јануари 1992 година бил одржан референдум за автономија на Албанците во западниот дел од Македонија - вклучувајќи ја и Илирида. Референдумот и резултатите од референдумот биле прогласени за нелегални од страна на македонските власти.

На 31 март 1992 година, поголем број етнички Албанци демонстрирале во Скопје, барајќи од меѓународната заедница да не ја признае македонската држава сè додека не добијат автономија во деловите на државата каде го опфаќаат мнозинството.

На 6 ноември 1992 година, во судирите помеѓу македонската полиција и етничките Албанци на Бит-Пазар во Скопје, загинале 4, а 36 етнички Албанци биле повредени.

На 15 февруари 1995 година, 2.000 Албанци се собрале на отварањето на нелегалниот универзитет на албански јазик во Мала Речица во Тетово. По ова следувале големи протести во цела држава од страна на македонските студенти и средношколци. По два дена, универзитетот бил затворен, а во немирите еден Албанец убиен.

На 9 јули 1997 година на општинските згради во Тетово и Гостивар било истакнато албанското знаме. Како резултат на тоа, македонската полиција се судрила со демонстрантите во Тетово, при што тројца Албанци биле убиени, а 312 уапсени.

На 20 март 1999 година започнало бомбардирањето на СР Југославија од страна на НАТО. Република Македонија примила 350.000 косовски бегалци.

На 11 јануари 2000 година, на влезот од село Арачиново, тројца припадници на полицијата во престрелка ги загубиле своите животи.

Постојат индиции за вмешување на Талибанската организација Ал Каеда во Македонскиот конфликт. Исто така има индиции дека во ОНА и останатите терористички организации членувале и муџахедини од Саудиска Арабија и останатите земји. Доказ за ова биле пронајдените знамиња, предмети и останати докази во селата вклучувајќи го и Арачиново, кога Македонската војска ги поразила овии групации.

Се смета дека воениот конфликт од 2001 година во Република Македонија бил во голема мера спонзориран со најразлични средства од страна на Ал Каеда. Оваа мрежа била спонзорирана од странски инвестиции посебно од муслиманите и Македонија била мета на мрежа за пат на дрогата кој

поминувал од Авганистан како извор на одгледување на опиум и хашиш, сè до слабо контролираната граница со Иран до Турција и Истанбул преку Босфорот. Од овде, овие средства биле транспортирани на пазарите во Бугарија, Грција и Македонија, од каде пристигнувала на Косово и Санџак.

Постојат информации дека лидерот на Ал Каеда Бин Ладен, престојувал во северна Албанија, која била обука за Албанските терористи во нивната војна против Србите во Косово. За ова сведочат и неколку емисии кои биле презентирани на Македонската Телевизија во текот на 2001 година, за време на вооружениот конфликт во Македонија.

8.Ризици и опасности во регионот од тероризам

Според Глобалниот индекс за тероризам за 2012 година, Македонија е на 85. место на листата од вкупно 158 држави вклучени во истражувањето, а од земјите во соседството најзагрозена е Грција, која заедно со Турција е најподложна на напади.

Опасноста од терористички напади во Македонија е реална, иако државава не е на врвот од листата на земји во светот на кои им се заканува тероризмот, покажува истражувањето на Институтот за економија и мир (ИЕП), глобална непрофитна истражувачка организација од Сиднеј.

Први на листата се Ирак, Пакистан и Авганистан, а од земјите во соседството најзагрозена е Грција, која заедно со Русија, Турција, Велика Британија и Норвешка се единствените европски држави на листата на најзагрозени 30 држави. Овој индекс кој неодамна беше објавен на несакан начин ги потврди стравувањата во врска со Грција кога експлицира темпирана бомба поставена пред куќата на директорка на затворот во Атина. Вината за бомбата ја презеде екстремистичката група „Заговор на црвените ќелии“ со што се потврдија сомнежите дека станува збор за терористички напад.

Тероризмот претставува еден од најголемите антагонизми во процесот на глобалистичката општествено-цивилизациска транзиција, така што денес ниту една држава не може да биде имуна од заканите на терористичкото дејствување, вклучително и нашата. Темпото на развојот на тероризмот е исклучително брзо, како по форма така и по неговата содржина, така денешниот тероризам го

карактеризира масовноста на целите на напад. Според стратегијата, постојано работно тело составено од претставници на Управата за безбедност и контраразузнавање, Агенцијата за разузнавање, Воената служба за безбедност и разузнавање и други надлежни државни институции ги координираат активностите во борбата против тероризмот.

9. Институции во Р.Македонија за борба против тероризам

Во правец на спротивставување на тероризмот и организираниот криминал, Република Македонија ги определува легислативните мерки кои се огледуваат во Стратегијата за национална безбедност, Кривичниот закон, Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризмот, како и Законот за следење комуникации.

Мерките и активностите кои ги преземаат надлежните државни органи засега соодејствуваат на моменталната безбедносна состојба. Истите се огледаат во подготвеноста и одржување на капацитетите за преземање специјални акции за попречување и спротивставување на терористички напади, обединување на реактивната и оперативната компонента во борбата против тероризмот и примена на заеднички и сеопфатен пристап во решавање на проблемите во рамките на национално рамниште. Треба да се напомене и поддржи соработката во борбата против тероризмот и организираниот криминал помеѓу институциите во државата, која е активна и се однесува на координирани активности и дејствување помеѓу Министерството за внатрешни работи и Министерството за финансии, почитување на Протоколот за соработка помеѓу Дирекцијата за спречување на перење пари и Управата за безбедност и контраразузнавање при МВР, како и најавениот проект за создавање единствена национална криминалистичко-разузнавачка база на податоци.

Борбата против тероризмот, организираниот криминал, нелегалната миграција, нелегалната трговија со дрога, оружје, луѓе и стратегиски материјали е посебно сложена задача за која треба да се преземат низа специфични мерки и активности, меѓу кои како носечки треба да бидат: организација на ефикасна гранична полиција, усогласување на механизми и процедури за меѓународна

размена на податоци, соработка и помош, посебно такви кои се веќе етаблирани во земјите членки на ЕУ, НАТО и ООН.

Системот за борба против тероризмот во РМ е предвиден како систем на задачи, цели и активности со кои во случај на појава на терористички организации на територијата на РМ, државата и нејзините институции преземаат мерки за нивно спречување или уништување. Пример за ова беа севкупните офанзивни и дефанзивни активности преземени од страна на АРМ, МВР и другите институции за време на кризата во 2001 во Македонија. Уставот на РМ предвидува употреба на полициски конвенционални и специјални сили за реализација на оваа задача. Меѓутоа со имплементацијата на Законот за управување со кризи, се предвидува и можност за употреба на специјални сили на АРМ и МО во рамките на границите на РМ, за спречување на тероризмот кој ќе ја загрози безбедноста на државата и граѓаните. Во таа смисла РМ веќе има декларирани сили како од полициски така и од воен карактер, кои би можеле да се употребат и во случај на тероризам. Во прилог на ова оди и неодамнешното дополнување на мисијата на Одредот за специјални намени во која се вели дека единиците можат да се употребат за справување со кризи од национален карактер во кои влегува и појавата на тероризмот. Поимите "ризички и опасности", пак, се дефинирани во членовите 23 и 24 од Националната концепција за одбрана и безбедност. На врвот на листата на закани за државата се екстремниот национализам и тероризмот, организираниот криминал и нелегалната трговија со оружје, дрога и луѓе, но и "транзитиски проблеми". Меѓу нив се наведени корупцијата, урбаниот тероризам, тешкиот криминал, учени, рекетирања, убиства и напади врз сопственоста на граѓаните. Но и економскиот криминал, даночното затајување, недоизграденоста на институциите на демократскиот систем, проблемите во функционирање на судството, социјалните проблеми и невработеноста. Како ризици и опасности, меѓу другото, се вброени и активностите на странски специјални служби и судир на интереси за користење на патиштата на стратегиските енергенци. Тоа значи дека сите контратерористички и антитерористички активности кои би се реализирале во иднина би биле сублимат на здружено дејствување на специјалните единици на АРМ и МВР. Повеќе од сигурно е дека ваквиот нов распоред на силите би постигнале поголема ефикасност во справувањето со тероризмот и во директна борба со него.

- Министерство за внатрешни работи. МВР има законска надлежност за одржување на јавниот ред и поредок и истото се грижи да ги превенира и елиминира сите оние ризици кои се закануваат на пропишаните уставни вредности и интереси на државата. Надлежностите и овластувањата на МВР воглавном се уредени во Законот за полиција и Законот за внатрешни работи . МВР преку своите органи Бирото за јавна безбедност (БЈБ) и Управата за безбедност и контраразузнавање (УБК), има голема улога во борбата против тероризмот, пред се преку директно спречување на организираниот криминал, трговијата со оружје низ и во рамките на РМ, како и навремено спречување или уништување на евентуалните екстремистички, националистички или верски елементи кои би можеле да го влошат балансот во меѓуетничките односи на РМ. Исто така, МВР, преку претходно наведените органи, организациони единици, како и специјалните полициски сили треба да воспостави целосна контрола врз сите сегменти од безбедносен карактер, односно да ги спречи сите криминогени појави кои на некој начин би преставувале предуслов или поддршка на тероризмот во РМ. Треба да се напомене дека улогата на разузнавачките и контраразузнавачките служби имаат круцијална улога во борбата против тероризмот. Во однос на меѓународната соработка за борба против тероризмот и организираниот криминал, Република Македонија преку Министерството за внатрешни работи врши размена на разузнавачки и други податоци со соодветни стручни служби на странски земји а соработува и со НАТО (НОС, ИЛУ, ТТИУ), СЕЕИЦ, МЕЦ, ЕУРОПОЛ и ЕУРОЈУСТ.

- Агенција за разузнавање. Агенцијата за разузнавање има надлежност да собира податоци и информации од значење за безбедноста и одбраната на РМ и стопанските, политичките и другите интереси на државата . Агенцијата е под директна надлежност на Претседателот на РМ, покрај кој како корисници на разузнавачките податоци кои ги дознава и анализира Агенцијата, се и Владата и други државни органи кои во согласност со законот имаат такви овластувања. Агенцијата за разузнавање мора да добие поголема важност во сеопфатната борба против тероризмот, во смисла на добивање на поголеми можности за директно дејствување и спречување на изворите за загрозување на националната безбедност на државата. Јасно е дека во наредниот период треба да се очекува поголем ангажман на Агенцијата за разузнавање во борбата против тероризмот преку формирање на разни оперативни структури и

реализирање на покомплицирани операции и активности од разузнавачки карактер, со цел таа да го добие вистинското место во борбата против тероризмот . Според предвидените форми на работа, а следејќи го начинот на работа на странските разузнавачки служби, Агенцијата за разузнавање треба да воспостави поширок систем на добивање на податоци за организацијата и појавата на терористички групи или нивни акции надвор од границите на РМ. Исто така, потребно е соработката со сродните служби од другите држави да биде на повисоко ниво со цел да се овозможи размена на податоци, информации и искуства во борбата против тероризмот. Пред се за исполнување на горенаведените активности на АР, треба да се зголеми буџетот на АР и да се докипира со професионален кадар.

- Совет за национална безбедност. Советот за национална безбедност е едно од највисоките тела т.е. органи кое ги разгледува прашањата од областа на безбедноста и одбраната, како и одлуките поврзани со борбата против тероризмот, и дава одредени предлози до Собранието и Владата од ваков карактер при што истото има важна улога во креирањето на државната одбранбена и безбедносна политика . Со Советот раководи Претседателот на РМ и неговите одлуки не се обврзувачки туку пред се советодавни. Треба да се напомене дека според примерите на развиените држави, ова тело мора да функционира без разлика каков е распоредот на политичките сили и дека не смее да се дозволи запоставување на обврските и должностите на овој елемент. На почетокот на 2010 година, Претседателот на РМ покренува иницијатива за формирање на експертски тим (пред се академски професори) како советодавно тело кои би го советуваале Претседателот за најважните прашања во делот на креирање на надворешната политика и безбедноста, вклучувајќи ги и прашањата поврзани за борбата против тероризмот. Советодавното тело би се состанувало два пати во годината (а по потреба и повеќе) и би расправало за најважните прашања поврзани со надворешната и безбедносната политика на Република Македонија.

- Министерство за одбрана. Министерството за одбрана како посебен сегмент на Владата на РМ има определени овластувања и одредени институции ангажирани на проблематиката за борба против тероризмот. Во својата структура, Министерството за одбрана има посебен сектор кој се занимава со проблемите на безбедноста и разузнавањето за потребите на вооружените сили

на РМ (Г-2). Оваа секција е значаен носител на воениот елемент на разузнавањето и контраразузнавањето при безбедносната и одбранбената функција на државата и притоа во суштина претставува надоврзувачки елемент на цивилното разузнавање и контраразузнавање чии носители се Агенцијата за разузнавање и УБК, но во одредени ситуации, поради начелото на сеопфатност, е предвидено да дејствува и во борбата против тероризмот. Секторот за безбедност и воено разузнавање работи и на проблематиката на појавата, справување со последиците и спречувањето на тероризмот. Министерството за одбрана има важна улога во борбата против тероризмот, пред се поради можностите кои ги има, а тоа се високо обучените единици со специјална намена за противтерористичка борба. Друг аспект на важноста на ова министерство, е можноста за брза размена на податоци, кадри и средства со сличните сегменти на другите држави, а посебно со НАТО .

- Армијата на РМ. АРМ е исто така важен сегмент во борбата против тероризмот. Бидејќи уставната задача на единиците на АРМ, е заштита на суверенитетот и независноста на РМ, одреден дел на единиците, односно единиците за специјална намена како што се Одредот за специјални намени, заедно со Ренџерскиот батаљон влегоа во составот на Командата на специјални единици, каде во евентуална идна кризна ситуација од терористички карактер, би можеле да бидат употребени како главен или помошен елемент во дејствијата во комбинирана тактика со полициските единици . Треба да се напомене, дека специјалните единици на АРМ се целосно компатибилни и на рамниште со стандардите на специјалните единици во светот. Употребата на овие единици сега е и законски поткрепена со донесувањето на Законот за управување со кризи, кој го опфаќа ангажирањето и овластувањето на овие единици во случај на терористичка активност.

- Систем за управување со кризи. Системот за управување со кризи претставува еден важен сегмент од вкупниот систем на безбедност, одбрана и заштита на државата и нејзиното уставно уредување. Се работи за систем кој функционира од 2005 година кога беше донесен Законот за управување со кризи со што во суштина се изврши обединување на постојните одделни системи за управување со кризи во единствен систем, а со цел да се овозможи побрзо, покоординирано и навремено дејствување во случај на кризи . Со Законот за управување со кризи се уредува и употребата на Армиските специјални сили во

координација со полициските единици во случај на тероризам. Со овој закон Претседателот и Владата на РМ, имаат овластувања да ја активираат Армијата ако на земјата и се заканува криза меѓу кои се опфатени и закани од тероризам и екстремн национализам. Со системот раководи Управувачки комитет, составен од Премиерот и Министрите за одбрана, надворешни и внатрешни работи, правда, здравство и транспорт и врски и претставник на Претседателот на државата. Комитетот утврдува кога во државата постои криза (и во случај на тероризам) и му предлага на претседателот на Македонија да ја употреби Армијата на РМ. Поимите "ризички и опасности", пак, се дефинирани во членовите 23 и 24 од Националната концепција за одбрана и безбедност. Како ризици и опасности, меѓу другото, се вброени и активностите на странски специјални служби и судир на интереси за користење на патиштата на стратегиските енергенци. По донесувањето на Законот за управување со кризи се формира Центар за управување со кризи, на ниво на државна дирекција. Ова тело ги координира државните органи, постојано ја проценува безбедноста и предлага мерки за разрешување на кризите .

- Управа за спречување на перење пари и финансирање на тероризам. Управата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам (тогашна Дирекција за спречување на перење пари) почна да функционира во март 2002 година, само неколку месеца откако за прв пат проблематиката на спречување на перење пари во Република Македонија правно е регулирана со донесувањето на Законот за спречување на перење пари во август 2001 година .

Основна задача на оваа институција е финансискиот мониторинг, односно следењето на патот на парите и спречувањето на нелегалните пари да бидат вклучени во легалните финансиски текови, како и откривањето и спречувањето на финансирањето на тероризмот. Оваа институција во соработка со другите институции и органи во РМ има важна улога во борбата против тероризмот пред се во т.н. финансиска поддршка на тероризмот.

Креативниот пристап кон формирањето на демократско и современо општество Република Македонија го докажува со стандардизирање на сите сегменти на државниот апарат каде постои неопходност за усогласување со законодавствата на ЕУ и НАТО. Во тој поглед критичките исказувања кај одреден број на дискусанти во однос на се уште недоволната соработка и координација меѓу државните органи во борбата против тероризмот,

претставуваат поттик и давање поддршка за довршување на отпочнатите реформи. Така, формирањето на здружениот разузнавачки комитет на национално ниво ќе придонесе за подобра соработка и размена на разузнавачки информации помеѓу безбедносните организации задолжени за борба против тероризмот, а со тоа ќе се подобри и соработката со партнерските служби на земјите членки на НАТО, САД и Партнерството за мир.

10. Република Македонија и мерките против меѓународниот тероризам

Република Македонија активно учествува во глобалните активности на планот на борбата против тероризмот во рамките на Организацијата на Обединетите Нации, ЕУ, НАТО, ОБСЕ, Советот на Европа и други релевантни организации и е договорна страна на сите поважни конвенции, протоколи и други меѓународни правни инструменти за борба против меѓународниот тероризам. Советот за безбедност на ОН ја донесе резолуцијата 1373, документ со кој директно се дава можност за спротивставување на активностите на тероризмот, ЕУ создаде акционен план за борба против тероризмот, а ОБСЕ отвори контратерористички оддел. Соработката со НАТО, поточно со Канцеларијата за безбедност на НАТО, Канцеларијата за разузнавање и Единиците за разузнавачки информации во врска со терористичките закани, подразбира редовна размена на разузнавачки информации кои се од заеднички интерес и се поврзани со спречување на терористичките закани кон НАТО, Македонија и земјите членки на алијансата . Од Јуни 2009, Македонија допринесува во размената на информации на Кодексот на однесување на Политичко-Воените Аспекти на безбедноста на ОБСЕ. Од 1998 земјите членки соработуваат на размена на информации во однос на овој кодекс воспоставен од Форумот за безбедносна соработка. Во 2006 г. беше ратификувана Конвенцијата за спречување на актите на нуклеарен тероризам. Ратификувана е и Конвенцијата за нуклеарна безбедност, а беше донесен и посебен Закон за забрана на развивање, производство, складирање и употреба на хемиски оружја, во функција на имплементација на истоимената конвенција на ОН. Согласно

резолюцијата на Советот за безбедност на ОН 1373 (2001), Република Македонија продолжува активно да соработува со Противтерористичкиот комитет на Советот за безбедност на ОН и досега има доставено еден иницијален и три дополнителни извештаи за имплементацијата на обврските на национално ниво во борбата против тероризмот . Продолжува дијалогот и соработката со Извршниот Директорат на Противтерористичкиот комитет на Советот за безбедност на ОН по посетата на делегација на Комитетот на Република Македонија во 2006 г., во насока на исполнување на препораките содржани во Извештајот од посетата и јакнење на капацитетот на РМ во борбата против тероризмот. Во 2009 година е направена уште една посета на делегацијата на Извршниот Директорат на Противтерористичкиот Комитет на Република Македонија за време на која заеднички бил евалуиран постигнатиот напредок и утврдени натамошните насоки на делување. Република Македонија го поддржа усвојувањето, во септември 2006 г. на Глобалната стратегија на ОН за борба против тероризмот и се залага за имплементација на Планот за акција и мерките содржани во Стратегијата. РМ се залага за што поскоро надминување на преостанатите разлики во однос на текстот и конечно усвојување на Сеопфатната конвенција на ОН против тероризмот, во рамките на Шестиот комитет на Генералното Собрание на ОН.

Сродни активности во поглед на борбата против тероризмот, Република Македонија презема и во рамките на Советот на Европа, при што се потпишани или ратификувани речиси сите релевантни конвенции и инструменти од оваа материја. Потпишани и ратификувани се Европската конвенција за сузбивање на тероризмот и Протокол за измени на Европската конвенција за спречување на тероризам (2005). Република Македонија е исто така потписничка на Конвенцијата за превенција на тероризмот на Советот на Европа (2005) и Конвенција на Советот на Европа за перење, истрага, заплenuвање и конфискација на приходите од криминалот и финансирањето на тероризмот (2005) . Република Македонија со свои експерти активно учествува на состаноците на Комитетот на Советот на Европа за борба против тероризмот. Во рамката на соработката со Советот на Европа, Македонија потполно го поддржа воспоставувањето на Мултидисциплинарната Група за тероризам и нејзината работа во криминалната, цивилната и административната област како и работата на Групата за развивање на меѓународната соработка во криминалните

прашања. Од 2005, Македонија со добивањето на статус земја кандидат за членство во ЕУ, ја усвои Националната Програма за Усвојување на Правна Добивка (National Programme for Adoption of the Acquis Communautaire (NPAA)). Овој документ е главен документ за интегративниот процес во ЕУ, рефлектирајќи ја динамиката на хармонизација на националната легислатива со Европското право, како и прилагодување на националните институции кон европските административни структури. Делот кој се однесува на борбата против тероризмот е составен дел од параграфот “Способност за преземање на обврските кои што произлегуваат од членството“, Глава 24 - Правда, Слобода и Безбедност. Активностите предвидени во оваа област од претходно наведената програма се систематизирани по ред по следниве приоритети: хармонизација на легислативата во полето на борбата против тероризмот, напредок во соработката и размената на податоци со ЕВРОПОЛ и ЕУРОЈУСТ во однос на истрагите за терористичките акти и зајакнување на институционалните капацитети за борба против тероризмот. Во последниот извештај на КОДЕКСТЕР забележано е дека се исполнети одредени меѓународни стандарди со цел да се подобри криминалната правна рамка во однос на одреден број на прашања како што се конфискација на имот и имотна корист, кривична одговорност на правните лица, кривични дела на тероризам, економски криминал и компјутерски криминал.

Во доменот на регионалната соработка, во октомври 2006 година, Република Македонија го потпиша Пактот за борба против тероризмот и организираниот криминал заедно со другите шест земји од регионот (Србија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Романија и Албанија). Република Македонија преку своето членство во Администрацијата за Безбедност и контраразузнавање и Разузнавачката агенција на Југоисточна Европа, Средноевропската конференција, и Иницијативата за соработка на Југоисточна Европа, партиципира во хармонизацијата на интересите и формирањето на заедничка стратегија на земјите членки на оваа конференција за спречување и борба против заканите од меѓународниот тероризам.

Република Македонија во однос на борбата против финансирањето на тероризмот, презема различни активности, односно одредбите на Кривичниот законик на Република Македонија се усогласуваат со меѓународните кривично-правни стандарди за борба против тероризмот. Донесен е нов Закон за

спречување на перење пари и финансирање на тероризмот на линија на целосна хармонизација на домашното законодавство со меѓународната регулатива во оваа област. Усвоен е Законот за рестриктивни мерки кој стапи во сила на 1 јуни 2007 година. Со цел да се унапреди соработката меѓу телата и органите во оваа област, во Република Македонија е основана Управа за борба против перење пари и финансирање на тероризмот во склоп на Министерството за финансии.

Република Македонија е потписничка и ги има ратификувано следниве меѓународни конвенции на ОН кои се однесуваат на глобалната борба против меѓународниот тероризам:

- Конвенција за кривични дела и некои други акти извршени во воздухоплови (донесена во Токио, 1963).
- Конвенција за сузбивање на незаконско грабнување на воздухоплов (донесена во Хаг, 1970).
- Конвенција за сузбивање на незаконски акти насочени против безбедноста на цивилното воздухопловство (донесена во Монреал, 1971).
- Конвенција за превенција и казнување на криминални акти против меѓународно заштитени лица, вклучувајќи ги и дипломатските агенти (донесена во Генералното Собрание на ОН, 1973).
- Меѓународна конвенција против земање на заложници (донесена во Генералното Собрание на ОН, 1979).
- Конвенција за физичка заштита на нуклеарен материјал (донесена во Виена, 1980).
- Протокол за сузбивање на незаконски акти на насилство на аеродромите кои служат на меѓународното цивилно воздухопловство, суплементарно на Конвенцијата за сузбивање на незаконски акти насочени против безбедноста на цивилното воздухопловство (донесена во Монреал, 1988).
- Конвенција за сузбивање на незаконски акти против безбедноста на поморската навигација (донесена во Рим, 1988).
- Протокол за сузбивање на незаконски акти против безбедноста на статичните платформи лоцирани во континенталниот појас (донесена во Рим, 1988).
- Конвенција за означување на пластичните експлозиви со цел за детекција (донесена во Монреал, 1991).

- Меѓународна конвенција за сузбивање на терористички бомбашки експлозии (донесена во Генералното Собрание на ОН, 1997).
- Меѓународна конвенција за сузбивање на финансирање на тероризмот (донесена во Генералното Собрание на ОН, 1999).
- Меѓународна конвенција за сузбивање на акти на нуклеарен тероризам (донесена во Генералното Собрание на ОН, 2005).
- Протокол на Конвенцијата за сузбивање на незаконски акти против безбедноста на поморската навигација (2005) (сеуште во процес на ратификација).
- Протокол на Протоколот за сузбивање на незаконски акти против безбедноста на статичните платформи лоцирани во континенталниот појас (2005) (сеуште во процес на ратификација) .

11.Соработка на воените и полициските сили на Р. Македонија во борба против тероризмот

Дваесет и првиот век е век на големи промени во безбедносната политика на глобално ниво, новиот милениум е време на нов вид загрозувања на меѓународниот мир и безбедност. Постојниот ред на нештата се почесто се загрозува во вид на безбедносни нарушувања кои не се предизвикани од определена држава агресор, туку од разни видови на криминално терористички акти кои се со недефиниран извор, разни борци за слобода преку вооружени дејства, религиозни движења од агресивен карактер и друго. Ваквото загрозување на безбедност и стабилност на државите од внатрешен фактор можат да бидат со толку силни димензии, дури да се стави во прашање опстанокот на една држава. мерките на институциите за одржување на внатрешната безбедност на една држава мора да вклучат луѓе професионалци за справување со таквите нарушувања на поредокот на државата. Сето ова што се случува во светот нужно бара и промени во однос на најсоодветните начини за справување на закани од внатре, задржување на безбедноста во рамките на самата држава и регуларните модуси за елиминирање на сите видови дестабилизирачки фактори во форма на асиметрични закани и кризни ситуации предизвикани од внатре. Секој современ систем за безбедност мора постојано да

биде во тек со безбедносните промени внатре во сопствената држава, во потесното опкружување но и во безбедносните промени на глобално ниво. Владата и безбедносните органи на државата секогаш мора да дејствуваат во рамките на законот, во спротивност доколку не успеат во тоа, ќе го поткопаат демократскиот легитимитет, довербата и почитувањето на јавноста. Доколку не се почитуваат законите од страна на безбедносните сили, се создава можност за појава на репресија и создавање на тоталитаристичко општество или пак доколку се оди во друга крајност до појава на анархија.

Република Македонија бидејќи самата стана жртва на ваков вид безбедносно нарушување, сериозно се нафати да ги пополни празнините пред се во законската регулатива за справување со современите видови на безбедносни закани, а и со создавање на специјални полициски сили како соодветен одговор за елиминирање на ваков вид на закани.

За справување со сите видови на криминални дејства како безбедносни предизвици од внатрешно потекло, недозволена трговија со оружје, луѓе, дрога, како и терористички акти кои се случуваат внатре во рамките на државата и се со внатрешно потекло, првенствено се надлежни единиците на МВР и тоа најчесто за ваков вид се користат единиците на МВР, Единицата за специјални задачи и Единицата за брзо распоредување. Во одредени ситуации, кога е неопходно за зачувување на безбедноста, на овие единици би требало да им се даде поддршка од страна на воените специјални единици. Соработката помеѓу македонските единици(ЕБР, ТИГРИ, ВОЛЦИ, РЕНЦЕРИ) во борбата против тероризмот е на многу ниско ниво. Мала е соработката и во поглед на размена на информации,заеднички акции при неутрализирање на терористички организации а тоа се должи на фактот што нема единствено раководно тело кое што ќе ги координира овие единици во борбата против тероризмот. Некоординираноста помеѓу овие единици посебно дојде до израз и во текот на 2001 година во борбата против албанската терористичка организација(ОНА) која што изведе голем број на терористички акции и нанесе огромна штета на Р.Македонија.Во фаќање на опасни криминалци кои што вршат тешки кривични дела, фаќање на трговци со дрога, оружје, пари, алкохол, луѓе и сл. тероризам, учествуваат само полициските единици во склопот на МВР. За да се подобри соработката на воените и полициските сили во иднина е потребно да се формира единствено раководно-командно тело кое што ќе ги координира и командува

единиците и на војската и полицијата во борбата против тероризмот. Тело во кое ќе пристигаат информации и од војската и полицијата кои се од интерес за безбедноста на државата а се однесуваат за борбата против тероризмот, каде што ќе имаат заеднички вежбовни активности воените и полициските сили, и во заеднички акции ќе учествуваат во борбата против тероризмот се со цел да се зачува внатрешната и надворешната безбедност на нашата држава.

ГЛАВА IV

СОРАБОТКА НА ВОЕНИТЕ И ПОЛИЦИСКИТЕ СИЛИ НА СОСЕДНИТЕ ЗЕМЈИ НА МАКЕДОНИЈА СО Р.МАКЕДОНИЈА ВО БОРБАТА ПРОТИВ ТЕРОРИЗМОТ

1.0.Соработка на воените и полициските сили на Р.Македонија со соседните држави во борбата против тероризмот

По трагичните настани од 11 Септември 2001 станавме свесни за тоа каква сериозна закана претставува меѓународниот тероризам за мирот и демократијата во светот. Демократијата е заснована на верувањето дека сите луѓе се родени еднакви и имаат природно право да живеат во слобода. Мора да имаме волја да ги одбраниме овие принципи и токму затоа Република Македонија (РМ) ја дава својата целосна поддршка и учествува активно во напорите на меѓународната заедница за борба против глобалниот тероризам. Ниту Република Македонија не беше одбегната од терористички напади. Воениот конфликт во Република Македонија во 2001 година, имаше некои обележја на судир со низок интензитет во кои доминираа терористичките дејства со променлив интензитет, кои во ниедна фаза не дојде до нивна ескалација надвор од границите на овој вид валкани конфликти . Пред, за време и после кризата во Република Македонија во 2001 година, се изведени низа терористички напади, во кои доминантни форми на тероризам беа етнотероризмот, сепаратистичкиот тероризам и верско-религиозниот тероризам. Не е исклучена можноста да и во иднина се очекуваат терористички напади, како побрз и поедноставен начин за реализација на одредени барања кои не можеле да бидат остварени по легален пат.

Од осамостојувањето на Република Македонија па се до денес пристапот кон прашањето за борба против тероризмот и последиците од него помина низ неколку развојни фази во зависност од елементите на загрозување односно евентуалните појави на загрозување, кои беа декларирани и прифатени од страна на носителите на политичките, општествените и безбедносните проценки и анализи. Политичкото лидерство е важен сегмент, бидејќи донесувањето на политички одлуки мора да биде во насока на одржување на националната безбедност и спречување на изворите на загрозување како што е тероризмот. Треба да се напомене, дека тероризмот не разликува позиција или опозиција и дека секој може да биде жртва на евентуалниот напад. Политичкото единство по ова прашање мора да биде неприкосновено во насока на донесување на одлуките, со кои би се дефинирале и организирале сите активности, насоки и постапки со кои би се спречила појавата на тероризмот или би се минимизирале

последниците од него . По самото осамостојување на Република Македонија, правниот систем, како и самиот Устав на РМ, предвидуваа доследно спроведување на мерки и активности за борба против сите оние извори на загрозување, не само по суверенитетот и независноста на РМ туку и против изворите кои можат да ја загорзат внатрешната стабилност и безбедност на граѓаните, вклучувајќи го тука и тероризмот . Исто така, се прифатени позитивните светски правни и акциони норми за борба против тероризмот. Меѓународната солидарност и соработка стана од суштинско значење, а безбедносните и разузнавачките служби се насочија кон превентивно дејствување, рано откривање, соработка, координација и размена на разузнавачки информации. Контролата на оружјата за масовно уништување се покажа како неопходна. Особено внимание во борбата против тероризмот се посвети на финансирањето на тероризмот и на соработката на воените и полициските сили во борбата против тероризмот. Се одржаа неколку самити на НАТО и ОБСЕ со кои се зацврсти определбата на земјите членки и партнерите за спротивставување на тероризмот и организираниот криминал. Во секој од нив клучно место заземаше размената на разузнавачки информации. Меѓународната заедница објави глобална војна на тероризмот, која се уште трае, а општествата ги трансформираа своите институции и општествени системи формирајќи центри за кризен менаџмент, заштита и спасување, контратерористички центри, агенции за обезбедување и слично. Република Македонија без оглед дека не е членка на НАТО, активно учествува во напорите на меѓународната заедница за борба против тероризмот и поддршка на мирот, за што сведочат упатените воени контингенти во кризните подрачја на светот, кои се уште ги вршат своите поставени задачи. Не треба да се негира фактот дека како безбедносен ризик може да претставува и учеството на Република Македонија во меѓународната антитерористичка коалиција.

Улогата на Република Македонија во давањето поддршка кон борбата против тероризмот на глобално рамниште јасно укажува на определбата за евроатланските цели и спроведување на заложбите на меѓународната заедница за остварување на целосен мир на Блискиот исток и Југоисточна Европа (ЈИЕ). Со потпишувањето на конвенциите, кои на било кој начин се поврзуваат со тероризмот и борбата против него како и мерките и активностите за негово целосно елиминирање, е искажана стратегиската определба и политика за

докажување како верен партнер. Особено значајно во спротивставувањето на тероризмот на глобално рамниште претставува улогата на НАТО и САД, кои како значајни меѓународни актери имаат одговорност за воспоставување и одржување на светскиот поредок и мир. Вклучувањето на помалите земји, претставува и обврска за спроведување на заеднички тренинзи и вежби според стандардите на оваа организација. Република Македонија воспостави систем на обука на персоналот во кој најголемиот дел од вежбовните форми, персоналот ги стекнува во координирана, планска и организирана проекција на едукативни содржини поттикнати од програмите на НАТО и Партнерството за мир . Република Македонија, поддршката на меѓународната заедница во борбата против тероризмот ја докажува и со имплементирање на заклучоците поставени на Прашкиот самит во 2002 година и Истанбулскиот самит во 2004 година, успешно преземајќи активности за:

- Понатамошни реформи во безбедносниот сектор;
- Учество во операции за борба против глобалниот тероризам;
- Размена на разузнавачки информации во борбата против тероризмот;
- Логистичка соработка;
- Контролата на оружјето, особено опасноста од ширење на балистичките ракети и оружјето за масовно уништување;
- Спречување на недозволена трговија со оружје, муниција, експлозиви како и материјали и технологија за поддршка на тероризмот;
- Соработката со соседите во заштита на границите и
- Давање поддршка на регионалната соработка .

Покрај ова, треба да се додаде и учеството на контингенти на Република Македонија во мировни мисии (Ирак, Авганистан и Босна) како и поддршката на противтерористичките мерки и активности во однос на Пакистан, Иран, Северна Кореја, Блискиот Исток, Судан (Дарфур) и Грузија:

- Република Македонија од јуни 2003 година учествуваше како дел од сојузничките сили во мисијата „Слобода за ИРАК“. Вкупниот број на лица кои учествувале е 490. Мисијата “Слобода за ИРАК“ заврши на 31 Декември 2008 година.
- Република Македонија ги спроведува резолуциите 1696 (2006), 1737 (2006), 1747 (2007) и 1803 (2008) на Советот за безбедност на ООН, со кои се наметнуваат санкции против Иран поради несуспендирање на сите активности

поврзани со збогатување и преработка на ураниум, спроведувајќи рестриктивни мерки согласно овие резолуции.

- Република Македонија ја повторува својата позиција дека Шестстраните разговори се витални за изнаоѓање на целосно и неповратно решение во согласност со целите на Резолуцијата 1718 на Советот за безбедност на ОН.

- Република Македонија ги спроведува рестриктивните мерки кон ДНР Кореја воведени со резолуцијата 1874 (2009) на Советот за безбедност на ОН .

1.1. Соработка на воените и полициските сили на Грција со силите на Република Македонија

Како што претходно е предочено дека според Глобалниот индекс за тероризам за 2012 година, Македонија е на 85. место на листата од вкупно 158 држави вклучени во истражувањето, а од земјите во соседството најзагрозена е Грција, која е најподложна на напади, поради овој факт потребно е воените и полициските сили на Грција да ја зајакнат соработката со соседните па и со другите од регионот заради успешно справување во борбата против тероризмот.

Опасноста од терористички напади во Македонија како сосед на Грција е реална, иако државата не е на врвот од листата на земји во светот на кои им се заканува тероризмот, покажува истражувањето на Институтот за економија и мир (ИЕП), глобална непрофитна истражувачка организација од Сиднеј.

Први на листата според Глобалниот индекс се Ирак, Пакистан и Авганистан, а од земјите во соседството најзагрозена е Грција, која заедно со Русија, Турција, Велика Британија и Норвешка се единствените европски држави на листата на најзагрозени 30 држави. Овој индекс кој неодамна беше објавен на несакан начин ги потврди стравувањата во врска со Грција кога експлицира темпирана бомба поставена пред куќата на директорката на затворот во Атина. Вината за бомбата ја презеде екстремистичката група „Заговор на црвените ќелии“ со што се потврдија сомнежите дека станува збор за терористички напад.

Тероризмот претставува еден од најголемите антагонизми во процесот на глобалистичката општествено-цивилизациона транзиција, така што денес ниту една држава не може да биде имуна од заканите на терористичкото дејствување, вклучително и нашата. Темпото на развојот на тероризмот е исклучително брзо,

како по форма така и по неговата содржина, така денешниот тероризам го карактеризира масовноста на целите на напад. Според стратегијата на Грција за ефикасна борба против тероризмот, постојано работно тело составено од претставници на Управата за безбедност и контраразузнавање, Агенцијата за разузнавање, Полицијата, Воената служба за безбедност и разузнавање и други надлежни државни институции ги координираат активностите во борбата против тероризмот и доколку има потреба соработуваат со земјите од регионот.

Телото е должно да се среќава најмалку еднаш месечно, а може да поведува и заеднички акции на различните служби.

Од земјите во регионот, најдобро рангирани се Хрватска и Словенија, а Албанија е 101 со 0,119 индексни поени, а постои од Македонија се Бугарија на 81. место со 0,741 индексни поени, Босна и Херцеговина е на 70. место со 1,369 и Србија на 76. место. Грција е на 26. место со 4,597 индексни поени. Сето ова укажува дека соработката на воените и полициските сили на Грција со соседната Р.Македонија е недоволна и ефикасна за успешна борба против тероризмот. Потребна е поголема размена на информации, зајакната гранична контрола, заеднички вежбовни активности заради ефикасна борба со заедничкиот непријател на сите земји-тероризмот. Претставниците на владите на Грција и на Бугарија во Атина имаат потпишано неколку договори во рамките на вториот состанок на Грчко-бугарскиот совет за соработка.

- Меѓу Бугарија и Грција и РМ постои стратешка соработка на многу полиња и двете страни имаат постигнато договори во областите, како што е борбата против криминалот и илегалната имиграција, борбата против тероризмот и сл. Но и покрај разните пишани документи од двете страни соработката на воените и полициските сили на Грција со останатите во регионот е недоволна.

1.2. Соработка на воените и полициските сили на Србија со силите на Република Македонија

Биро за меѓународна соработка

Бирото за меѓународна соработка и европски интеграции е организациона единица во Кабинетот на министерот за внатрешни работи, кое ги извршува работите поврзани со координациите во меѓународната соработка на Министерството. Работата на Бирото е усмерена на поврзување на релевантните меѓународни субјекти со организационите единици на МВР Србија, со цел на синхронизирање на акциите во правец на придружување на Европската унија, развојот и унапредување на меѓународната соработка и ефикасна борба против тероризмот.

Основната цел на работата на Бирото е организирање и непосредно спроведување на меѓународната соработка на Министерството за внатрешни работи и обезбедување на услови за непречено одвивање на меѓународната полициска соработка на оперативно ниво. Овие активности подразбираат воспоставување и одржување на контакти на билатерално ниво и со меѓународните организации, како и остварување на нови контакти и зацврстување на постоечките меѓународни соработки.

Исто така, Бирото со своето дејствување обезбедува активно учество на представниците на МВР на Р. Србија на различни меѓународни собири и семинари, заради спроведување на приоритетот на надворешната политика на нашата земја во областа на внатрешните работи.

Една од важните активности на Бирото се однесува на непосредната работа и обезбедување на практична помош на останатите организирани единици на МВР во извршувањето на приоритетите кои се дефинирани во Одлуката на Советот на Европската унија, и изразени во документот Европско партнерство, и во другите обврзани меѓународни акти. Бирото остварува и важна соработка со организациите, од регионален и универзален карактер, како и со меѓународните полициски организации.

Билатералната соработка е основа на развојот на меѓународните односи. Логиката на меѓународните односи ги наметнува билатералните односи како зачеток на секое пошироко меѓународно дејствување, а тоа се активности кои се наоѓаат во основата на мултилатералните и глобалните односи.

Билатералната соработка на Бирото за меѓународна соработка се развива на четири паралелни нивоа.

Прв и најтесен круг на меѓународни партнери се земјите од Западен Балкан, каде Бирото за меѓународна соработка и европски интеграции работи на воспоставување и обновување на врските со министерствата за внатрешни работи на земјите од Западен Балкан.

Второто ниво на развојот на билатералните односи се одвива на пошироко ниво на земјите од регионот на Југоисточна Европа. Оваа дејност посебно се базира на регионалните иницијативи во кои долга низа на години Министерството редовно и континуирано не учествувало. Активностите од овие иницијативи се прилика да се развијат билатералните односи со земјите членки. Иницијативите се многу- Јадранско-јонска, Централноевропска, Црноморска, Подунавска, Алпи-Адриа, INTERREG...

Посебно е важна работата во рамките на Пактот за стабилност ЈИЕ под чие закрило се одвива низа од различни поединцијативи. Овие активности, собири, семинари, конференции и служат на политичката афирмација на земјата и изнаоѓањето на можности за воспоставување на нови билатерални односи.

Третото ниво на развојот на билатералните односи е со земјите Четвртото ниво на меѓународна билатерална соработка е соработката со останатите земји од светот. Важна улога имаат САД, Русија, Израел, Канада и други држави кои се донатори и политички важни партнери. Бирото работи на проширување на листата на земји со кои имаме развиени меѓународни односи и предлози за потпишување на меѓународни спогодби за соработка кога е тоа во интерес на МВР. Мултилатералната соработка на Бирото за меѓународна соработка и ЕУ интеграциите се одвива низ повеќе различни дејности.

Најчест вид на мултилатерална соработка се меѓународните конференции и собири, чија цел е постојано пратење на меѓународните текови и документи кои произлегле од нив. Активно учество на представници кои одговараат од МВР на Република Србија овозможува промоција на надворешно политичките интереси на Владата на Србија и Министерството за внатрешни работи.

Други облици на мултилатерална соработка се одвива под закрило на меѓународните организации, а посебно е важна работата во рамките на организациите чии сме членови. Со приемот на членство во било која

организација, се превземаат низа обврски. Исполнувањето на тие обврски подразбира и присуствување на годишни заседавања и учество во работата на комисиите, собранија, управни и надзорни тела на организацијата, претставници кои одговараат на МВР на РС.

Полициските сили на Србија соработуваат со Организацијата за европска безбедност и соработка, Советот на Европа, разни агенции на ОН, меѓународни полицијски асоцијации (СЕПЦА, ИПА...) и низа на други меѓународни владини и невладини организации. Воените сили соработуваат со соседните и останатите во светот во поглед на заеднички вежбовни активности, размена на искуства и членуваат во разни меѓународни организации за борба против тероризмот. Соработката со силите на РМ е мала и незначителна во поглед на заедничко дејствување во акции за неутрализирање на терористичките организации.

1.3. Соработка на воените и полициските сили на Бугарија со силите на Република Македонија

Воспоставената соработка меѓу министерствата за внатрешни работи на Македонија и Бугарија на сите нивоа, а посебно во борбата против тероризмот во изминатиот период е исклучително добра, а тоа е особено видливо со позитивните искуства од функционирањето на заедничките контакт центри и заедничките мешани патроли долж граничната линија. Но неспорна е и подготвеноста за натамошно продлабочување и интензивирање на полициската соработка меѓу двете земји. особено значаен напредок е постигнат во Поглавјето 24- Правда, слобода и безбедност па затоа отпочнувањето на преговори за овие две поглавја ќе донесе уште поголеми резултати во блиска иднина, особено во насока на поддршка на владеењето на правото за добросостојбата на сите граѓани. Истовремено во рамките на ова поглавје постигнато е високо ниво на усогласување со законодавството на ЕУ, што беше забележано во последниот извештај за напредок, каде што се наведува дека Македонија има остварено добар напредок.

Соработката на воените и полициските сили на Бугарија со силите на РМ па и со останатите од регионот во борбата против тероризмот е недоволна поради

фактот и што се случуваат голем број на киднапирања, саботажи, диверзии, трговија со луѓе, дроги и оружје и сл., а сите терористички организации се финансираат токму преку нивните криминални активности. Во пракса нема заедничка акција на воените и полициските сили на Бугарија со соседните такви формации. Соработката постои само во поглед на размена на информации и заеднички вежбовни активности. Потребно е во иднина да се најде начин за да се зголеми соработката на воените и полициските сили на Бугарија во борбата против тероризмот со воените и полициските сили од регионот со цел да се зголеми и безбедноста на сите земји од Балканскиот Полуостров.

1.4. Соработка на воените и полициските сили на Албанија и Косово со силите на Република Македонија

Министрите за внатрешни работи на Албанија и на Косово Фламур Нока и Бајрам Реџеџи на Косово своевременно имаат потпишано во Тирана два договора со кои се предвидуваат три гранични пунктови во реонот на Куќе (Албанија) и на еден заеднички центар за полициска соработка во борбата против тероризмот. Министрите ја имаат истакнато неопходноста за подобра соработка во борбата со организираниот криминал, тероризмот, шверцот на оружје и дрога. Соработката на воените и полициските сили на Албанија и Косово со силите на РМ е недоволна за ефикасно справување со тероризмот. Албанија е сеуште затворена земја и земја која што последна се ослободи од комунизмот во регионот додека Косово е меѓународен протекторат кој што како држава е признат од малку земји во светот и земја во која што советодавна и раководна улога имаат меѓународните институции. Потребна е поголема размена на информации, модернизација на опремата и вооружувањето, користење на странски искуства и обуки заради ефикасна борба против тероризмот. Соработката на воените и полициските сили на Албанија и Косово со силите на РМ па и со останатите од регионот е на многу ниско ниво, па затоа и овие две земји се посочуваат дека се расадник на терористите и терористичките организации кои оперираат во регионот. Познати се голем број на случаи на киднапирања, убиства, трговија со дрога и оружје, проституција,

бело робје и слично кои се случуваат токму во овие земји, а соседните ги користат за транзитирање или делување на терористичките организации.

2. ЗАКЛУЧОК

Тргувајќи од дефиницијата дека тероризмот претставува посебен облик на криминал, кој се развил посебно во развиените земји во 20-тиот век, и кој е се по присутен во земјите на транзицијата кои немале или истиот не го чувствувале со таков интензитет како последните години (крајот на деведесетите), сега се забележува неговото присуство во сите сфери на општественото живеење и претставува опасна и реална закана за понатамошниот развој на демократските односи бидејќи се заканува да ги зафати сите сфери на младото демократско општество и да раководи со него како и со неговиот развој. Терористите се повеќе се организираат во разни групи, банди и слични облици на здружување, со цел за вршење на кривични дела како основно свое занимање. Тоа се посебно цврсто организирани групи кои делуваат во подолг низ на години врз основа на сопствените норми, стандарди и однесувања, како и за сопствените (нивни) сваќања за вредностите, што им овозможуваа да поуспешно ги вршат криминалните активности. За работа на овие групи карактеристична е воглавно нивната цврста организираност, со хиерархиски однос и голема брзина и снаодливост во акциите.

За успешно и ефикасно справување со терористичките организации како и сите земји во светот така и соседните држави на Р.Македонија формираат и најмногу вложуваат во обуката и опремата, вооружувањето на нивните воени и полициски единици. Истото се однесува и за Р.Македонија. Што се однесува до соработката помеѓу воените и полициските сили на соседните земји па и во нашата земја од досегашните анализи, искуства, истражувања се доаѓа до фактот дека досегашната соработка не е доволна за успешна борба против тероризмот. Тоа е така заради некоординираноста, заради суетноста на раководниот кадар во единиците, недефинираните законски прописи и сл. Додека соработката на воените и полициските сили со соседите не е добра поради фактот што недоволно се разменуваат информации кои се од интерес за двете држави во

борбата против тероризмот, немаат заеднички акции, но соработуваат кога се работи за заеднички вежбовни активности, разменуваат искуства и формираат и членуваат во разни сојузи и организации во борбата против тероризмот. Што се однесува за вооружувањето на единиците, може да се каже дека скоро сите воени и полициски сили во светот, така и соседните држави на Р.Македонија имаат најмодерно, најефикасно, разновидно (во зависност од потребите) и практично вооружување и опрема за справување со терористите и терористичките организации. Во пракса скоро сите воени и полициски сили се имаат докажано дека успешно и ефикасно се борат против терористите. Но и покрај се треба соработката помеѓу воените и полициските сили во соседните држави па и меѓудржавната соработка треба да биде уште поголема во борбата против тероризмот за да не доаѓа до прелевање на евентуалната криза и на друга територија и охрабрување на терористите за проширување на терористичките акции. Во светот се познати многу примери со масовни и тешки последици против цивилното население нанесени од терористичките организации поради недоволна соработка помеѓу државите во борбата против тероризмот. Како и сите земји во светот така и нашата држава се стреми да има ефикасни, опремени, вооружени со најсофистицирано оружје единици во борбата против тероризмот. Соработката со соседните земји не е доволна но со тенденција за постојано подобрување. Потребно е во иднина да се зголеми соработката на воените и полициските сили на соседните земји на позавидно ниво, да се следи трендот за вооружување на единиците со модерно, практично и ефикасно вооружување заради ефикасно справување со терористите и терористичките организации во регионот и во светот воопшто.

Во самата елаборација на магистерскиот труд се обработи специфичноста на вооружувањето на воените и полициските сили на соседните земји како сила која треба да се спротистави на тероризмот.

Врз основа на истражувањето при изработката на магистерската установив дека во соседните земји на Република Македонија постојат тимови за специјален одговор на тероризмот во рамките на војската и полицијата. Специјалните единици на вооружените сили најчесто се подобро обучени, организирани и опремени за изведување на посложени и подолготрајни операции во извонредно тешки, мошне комплексни и сложени ситуации. Но сепак, дали изборот ќе падне на воените или на полициските состави ќе биде

диктирано од самата кризна ситуација која ќе биде најдобар арбитар при донесувањето на конечната одлука.

Вооружувањето на воените и полициските сили на соседните земји на Република Македонија за борбата против тероризмот во иднина мора да ги следат светските трендови на вооружување се со цел да има беспрекорен и ефикасен одговор на терористичките напади, сепак располагање со софистицирано оружје, далеку повеќе ќе има предност во ефикасниот и енергичниот одговор на терористичките закани.

Врз основа на општиот пристап на проблемот за соработката на воените и полициските сили на соседните држави во борбата против тероризмот и импликациите врз вооружувањето се потврди поставената главна хипотеза, која гласеше „Современата соработка на воените и полициските сили на соседните државиво во доменот на вооружувањето и заедничкото делување, е неопходно во ефикасното справување со тероризмот“. Со истражувањето се опишаа определни состојби и тенденции за воспоставување на нови концепти и утврдување на новата улога на вооружувањето и соработката во борбата против тероризмот.

Научната оправданост на ова истражување се согледува во придонесот на верификување на научно недоволно познати и проучени специфичните факти во врска со улогата и потребата во современо вооружување.

Како и во секој современ безбедносен систем, така и кај нас има потреба од постојано следење на светските трендови во доменот на вооружувањето се со цел да дојде до минимизирање од загубите од делувањето на терористите. Во овој дел секако е најбитна координацијата и соработка помеѓу државите за уште поефикасен отпор од терористичките закани.

3. БИБЛИОГРАФИЈА

1. **Albright Madeleine K.**, **Foreign Policy**, "*Think Again: The United Nations*", September/October, 2004.
2. **Building International Political Will and Capacity to Combat Terrorism**, a G8 action plan, 2003, G8 Summit.
3. **Chomsky Noam**, "*The Culture of Terrorism*", London, 1999.
4. **Committee of Experts on Terrorism (CODEXTER)**, Council of Europe, *Profiles on Counter-Terrorist Capacity, The FYR of Macedonia*, March 2009
5. **Conclusions for policy guidance regarding human rights and the CTC**, 25 May 2006, S/AC.40/2006/PG.2
6. **Cooper, H.H.A.**, *Terrorism: The problem of the problem of definition*. *Chitty's Law Journal*, 26(3),1978.
7. **Cordesman Anthony**, 'The Lessons of International Cooperation in Counter-Terrorism', *RUSI Journal*, 151(1), February 2006
8. **Deflem, Mathieu**, "*Terrorism, Counter-Terrorism Approaches.*" in *Encyclopedia of Social Problems*, edited by Vincent N. Parrillo. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2008
9. **Димовски Злате**, „*Тероризам*“, Графотранс, Скопје, 2007
10. **Extract from the Report of the Secretary General on measures to eliminate international terrorism** (Doc. A/63/173)
11. **Гаѓиновиќ Радослав**, „*Современ тероризам*“, Библиотека на ТРАГУ, Београд, 2000
12. **Гаѓиновиќ Радослав**, „*Антитероризам*“, Библиотека на ТРАГУ Београд, 2006
13. **Георгиева Лидија**, "*Менаџирање на ризици*", Филозовски факултет, Скопје, 2006
14. **Gilbert Paul**, "*Terrorism, Security and Nationality*", 1995.

15. **Gold, Dore.** *Tower of Babel: How the United Nations Has Fueled Global Chaos.* New York: Three Rivers Press, 2004.
16. **Haberfeld M.R., Agostino von Hassell,** Springer, "*A New Understanding of Terrorism: Case Studies, Trajectories and Lessons Learned*", 2009.
17. **Hudson Rex A.,** *Who Becomes a Terrorist and Why: The 1999 Government Report on Profiling Terrorists,* Federal Research Division, The Lyons Press, 2002
18. **Implementation of the UN Global Counterterrorism Strategy,** *42nd Conference on the UN of the Next Decade,* The Stanley Foundation, June 2007
19. **Indiana University Press,** „*United Nations Intellectual History Project Book Series*„.
20. **Jenkins B.M.,** „International Terrorism: A New Challenge for the United Nations", in: *The United Nations and the Maintenance of International Peace and Security,* Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers, 1987
21. **Котовчевски Митко,** „*Национална безбедност на Република Македонија III- дел*“, Скопје, Македонска цивилизација 2000.
22. **Котовчевски Митко,** „*Современ Тероризам*“, Македонска цивилизација, Скопје, 2003.
23. **Котовчевски Митко,** „*Борба против тероризмот*“, Македонска цивилизација, Скопје, 2004.
24. **Köchler Hans,** „*Quo Vadis, United Nations?*“, in: *Law Review,* Polytechnic University of the Philippines, College of Law, May 2005 Online version
25. **Кронин Одри Курт и Џејмс М. Лудс,** *Напад на тероризмот - Елементи на грандиозна стратегија,* Нампрес, Скопје, 2009.
26. **Letter from the U.S. to the President of the UN Security Council,** Security Council document S/2001/946 of 7 October 2001
27. **McDonnell T. Michael,** "*The United States, International Law and the Struggle against Terrorism (Routledge Research in Terrorism and the Law)*", 2009
28. **Mesler Stanley,** *United Nations: The First Fifty Years,* Stanley Mesler, Atlantic Monthly Press (1 March 1997).
29. **Мијалковски Милан,** „*Одговор тероризму*“, Београд, 2005.

30. **Murthy C.S.R.**, *The UN Counter-Terrorism Committee: An Institutional Analysis*, Friedrich Ebert Stiftung, September 2007
31. **Note by the President of the UN Security Council**, United Nations document S/23500 of 31 January 1992
32. **Nuclear crime**, Office of Nonproliferation and National Security, US Department of Energy, 1998
33. **Office of the Coordinator for Counterterrorism**, *Patterns of Global Terrorism 2002*, US Department of State Publication 11038 (Washington , DC : State Department, April 2003
34. **O'Kane H.T. Rosemary**, *"Terrorism"*, London, 2007
35. **Payne Ronald and Dobson Cristopher**, *"The Terrorists"*, 1979.
36. **Purpura P. Philip**, *Terrorism and homeland security: an introduction with applications*, Butterworth-Heinemann, 2007
37. **Rankovic Miodrag**, *Savremeni/Globalni terorizam: Socioloski pristup*, Pregledni naucni clanak, Beograd, April 2005
38. **Report of the High Level Panel on Threats, Challenges and Change**, "A more secure world: Our shared responsibility", 2004
39. **Report of the UN Policy Working Group on United Nations and Terrorism**, in UN Doc. A/57/273, 10 September 2002.
40. **Roberts Adam and Benedict Kingsbury**, „*United Nations, Divided World: The UN's Roles in International Relations*“, Oxford University Press; 2nd edition (1 January 1994).
41. **Rosand Eric**, „*The UN Security Council's Counter-Terrorism Efforts*“, in: R.S. Lee (red), *Swords Into Plowshares; Building Peace Through the United Nations*, Leiden: Martinus Nijhoff Publishers 2006.
42. **Scheider Barry, Davis Jim**, *Avoiding the abyss: progress, shortfalls and the way ahead in combatting the WMD threat*, Greenwood Publishing Group, 2009
43. **Schmidt Alex P.**, *Political terrorism*, Amsterdam, Nort-Holland, 1983
44. **Scott A. Leslie**, “*A Guide to Delegate Preparation: A Model United Nations Handbook*“, The United Nations Association of the United States of America, 2004 edition (October 2004).
45. **Sloan Stephen**, *"Terrorism: The Present Threat in Context"*, 2006

46. **Smith L. Brent**, *"Terrorism in America: Pipe bombs and Pipe dreams"*, 1994.
47. **Спасески Јордан, Николовски Марјан, Герасимовски Саше**, *Безбедносни системи (Прилог кон учењето за безбедносните системи)*, Факултет за безбедност, Скопје, 2010
48. **Steinhoff Uwe**, *On the Ethics of War and Terrorism*, Oxford, Oxford University Press, 2007
49. **Stojanović Zoran.**, *"Međunarodno krivično pravo"*, Pravna knjiga, Beograd 2006
50. **Survey of the implementation of Security Council Resolution 1373** (2001 by Member States, compiled by the Counter-Terrorism Committee, 2010
51. **Terorizam**, u: **Opća enciklopedija**, sv. VIII., 1982
52. **The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy**, 8 September 2006
53. **United Nations General Assembly**, *Global Counter-Terrorism Strategy*, 2006
54. **United Nations Office on Drugs and Crime**, *Legislative guide to the universal legal regime against terrorism*, Vienna, 2008
55. **United Nations Office on Drugs and Crime**, *Delivering Counter-Terrorism Assistance*, Terrorism Prevention Branch, Vienna, March 2009
56. **United Nations Regional Information Centre for Western Europe (UNRIC)**, Liaison Office in Germany, *"How the European Union and the United Nations cooperate"*, Bonne, 2007
57. **United Nations Security Council**, 57th Session, 4618th Meeting (4 and 8 October 2002)
58. **United States Department of Defense, Office of Joint Chiefs of Staff**, **Joint Publication 1-02: Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms** (Washington , DC : United States Department of Defense, 12 April 2001 – As amended through 5 June 2003).
59. **Uniting Against Terrorism: Recommendations for a global counter-terrorism strategy**, Report of the Secretary- General, in Doc.A/60/825, 27 April 2006.

60. **Von Hippel K.**, „*Improving the International Response to the Transnational Terrorist Threat*“, in: J. Boulden & T.G. Weiss, *Terrorism and the UN, Before and After September 11*, Bloomington: Indiana University Press 2004
61. **Wainwright Jeremy**, *Some aspects of compliance with UN Security Council Resolution 1373*, Formerly Principal Legislative Counsel, Office of Legislative Drafting, Attorney-General's Department, Canberra, Australia; Expert Adviser to the Counter-Terrorism Committee, 2002.
62. **Watson Joseph Paul**, "Order Out Of Chaos: Elite Sponsored Terrorism and The New World Order", 2003
63. **Weiss Thomas G. and Sam Daws**, „*The Oxford Handbook on the United Nations*“, Oxford University Press, July 2007.
64. **Werner G. K. Stritzke, Stephan Lewandowsky, David Denemark, Joseph Clare, Frank Morgan**, "*Terrorism and Torture: An Interdisciplinary Perspective*", Cambridge University Press; 1 edition, 2009
65. **Whittaker J. David**, "Terrorism: Understanding The Global Threat", London, 2002..
66. **Yale University Press**, *An Insider's Guide to the UN*, Linda Fasulo, (1 November 2003).
67. **Закон за Агенција за разузнавање**, Службен весник на РМ бр.19/95, член 2
68. **Закон за управување со кризи на Република Македонија** (22 Април 2005)

Веб сајтови:

- <http://www.un.org>
- <http://www.un.org/terrorism>
- <http://www.un.org/ga/57/>
- <http://www.un.org/en/sc/ctc/>
- <http://www.un.org/en/sc/ctc/aboutus.html>
- <http://www.un.org/en/sc/ctc/technical-assistance.html>
- <http://www.un.org/en/sc/ctc/resources/1373.html>
- <http://www.un.org/sc/ctc/laws.html>
- <http://www.un.org/en/mainbodies/>

- <http://www.un.org/law/cod/finterr.htm>
- <http://www.un.org/ga/about/background.shtml>
- <http://www.un.org/en/aboutun/structure/index.shtml>
- http://www.un.org/Docs/sc/unsc_structure.html
- <http://www.un.org/en/ecosoc/index.shtml>
- <http://www.un.org/en/aboutun/structure/index.shtml>
- <http://www.un.org/en/mainbodies/trusteeship/>
- <http://www.un.org/en/mainbodies/secretariat/>
- <http://www.un.org/sc/ctc/countryreports/Creports.shtml>
- <http://www.un.org/Docs/sc/index.html>
- <http://www.un.org/Docs/sc/scrules.htm>
- <http://www.un.org/terrorism/framework.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/instruments.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/resolutions.shtml>
- <http://www.un.org/unitingagainstterrorism/>
- <http://www.un.org/terrorism/cthandbook/>
- <http://www.un.org/terrorism/sc-res.shtml>
- <http://www.un.org/en/documents/charter/chapter1.shtml>
- <http://www.un.org/en/documents/charter/chapter8.shtml>
- <http://www.un.org/News/Press/docs/2006/gaab3787.doc.htm>
- <http://www.un.org/terrorism/about.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/strategy-counter-terrorism.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/ga.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/declarations.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/adhoccom.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/workinggroups.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/workgroupsix.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/securitycouncil.shtml>
- <http://www.un.org/terrorism/sg-reports.shtml>
- http://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf
- http://www.dtic.mil/doctrine/jel/new_pubs/jp1_02.pdf
- <http://www.icj-cij.org/homepage/index.php?lang=en>

- <http://www.ksfb.org.yu/>
- http://www.fincen.gov/statutes_regs/patriot/
- <http://terrorism.about.com/od/whatisterroris1/tp/DefiningTerrorism.htm>
- http://terrorism.about.com/od/religiousterrorism/Religious_Terrorism.htm
- <http://jicj.oxfordjournals.org/content/4/1/78.full>
- <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/7/40/34849567.PDF>
- http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/gaA.59.565_En.pdf
- <http://english.safe-democracy.org/keynotes/a-global-strategy-for-fighting-terrorism.html>
- http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_cooperation/fight_against_terrorism/
- http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_cooperation/fight_against_terrorism/Speech%20ML%20NY%20-%20final.pdf
- http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_48801.htm
- <http://www.fatf-gafi.org/>
- <http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/7/40/34849567.PDF>
- <http://www.osce.org/atu/>
- <http://www.osce.org/atu/13397.html>
- http://www.osce.org/documents/html/pdftohtml/670_en.pdf.html
- <http://cuk.gov.mk/>
- <http://www.mfa.gov.mk>
- <http://www.mfa.gov.mk/MultilateralRelation.aspx?idlan=1>
- http://www.vlada.mk/files/Vladina_koncepcija_za_bezbednost.pdf
- <http://www.usppft.gov.mk/>
- www.sobranie.mk/.../00%20NATIONAL%20PROGRAMME%202009%20%2029.05.2009.pdf
- http://www.fourthfreedom.org/Applications/cms.php?page_id=193
- <http://www.statewatch.org/news/2002/jul/frameterr622en00030007.pdf>
- <http://www.legislation.gov.uk/ukpga#1>
- http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/14797Conceptual_Framework_ESDP.pdf
- <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/15523.04.pdf>

- <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/>

Резолюции на ОН:

- A/RES/64/235 Institutionalization of the Counter-Terrorism Implementation Task Force
- A/RES/64/177 Technical assistance for implementing the international conventions and protocols related to terrorism
- A/RES/64/168 Protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism
- A/RES/64/118 Measures to eliminate international terrorism
- A/RES/64/38 Measures to prevent terrorists from acquiring weapons of mass destruction
- A/RES/63/185 Protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism
- A/RES/63/129 Measures to eliminate international terrorism
- A/RES/62/272 The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy

Декларации

- S/RES/1456 Declaration on the issue of combating terrorism (2003)
- S/RES/1377 Declaration on the issue of combating terrorism (2001)
- A/RES/51/210 Declaration to Supplement the 1994 Declaration on Measures to Eliminate International Terrorism (1997)
- A/RES/49/60 Declaration on Measures to Eliminate International Terrorism (1995)